ATEITIS

Nr. 7-9

MĖNESINIS MOKSLEIVIŲ ŽURNALAS

1928 M. LIEPOS-RUGSĖJO MĖN.

TURINYS

		Psl.
1.	*P. Kapsainis:* Žiedams krintant	289
2.	*Kl. Dulkė*: Tėviškėlė	290
3.	*Gr. Deledda*: Burtininkas. Vertė *A. Vaičiulaitis*	290
4.	*Lietuvaitė*: Baltosios rožės	294
5.	*A. Vaičiulaitis*: Judelio vargai	298
6.	Pagal *Reinhold*: Ar krikščionybė yra pesimizmo religija	303
7.	*Prof. Pr. Dovydaitis*: Ką didelis šių dienų mokslininkas pareiškė apie gamtotyros ir religijos santykius	306
8.	*P. Karuža*: Tolstojus	308
9.	*Vl. Literskis*: Meno literatūros vakarai	313
10.	*Stud. P. Karuža*: Moksl. at-kų konferencija	316
11.	*Ign. Kinderis*: A.a. Klimaitis	319
12.	A.a. leitn. N. Jakučiūnas	320
13.	*Azima:* Sielos aidai	322
14.	Kaip Tolstojus praleisdavo dieną	322
15.	*Dr. Toth*: Smagu dirbti	326
16.	Įvairumai	327
17.	Apžvalga	329
18.	Mūsų veikimas	336
19.	Mūsų gyvenimas	339
20.	Knyga ir menas	344
21.	Raštai, pranešimai	349

„Ateities" Redakcija: Kaunas, Laisvės Al. 61. Tel. 1506
„Ateities" Administracija: Kaunas, Laisvės Al. 3 Tel. 26-76
Darbo valandos 11 — 15.

„Ateities" kaina: Lietuvoje metams . . . . . 15 lt. —
Užsieniuose metams . . . . . 20 lt. —
Atskiras numeris . . . . . 1 lt. 75 c.

Centro valdybos dežuruojamos valandos kasdien 11— 1, išskyrus šventadienius, Laisvės Al. 3, but. 2. C. V. pirmininko adresas: Ukmergės pl. 38b. telef. 1404.

Kitame „Ateities" numery, kuris išeis apie spalių mėn. 15 d., bus įdėtas tautosakos skyrius ir paskelbtos konkurso sąlygos novelei.

„Ateities" Redakcijai ir Administracijai rašantieji prašomi laiškus (ligi 20 gr. 30 ct.) pilnai apmokėti. Neapmokėta korespondencija nebus priimama.

ATEITIS

Mėnesinis moksleivių žurnalas

Nr. 7—9 1928 m. liepos—rugsėjo mėn. XVIII

Petras Kapsainis

Žiedams krintant

Kaip marių perlai — aukso dienos
Lelijomis pražydo! —
Kai gėlėse plačiųjų pievų
Rasų karoliai krito.

Su rytmečio daina saulėta
Atėjo miškas vyrų
Ir po sidabro dalge kieta
Šimtai gėlių pribiro.

Sudie! bekrisdamos ištarę
Žmonėms ir aukso saulei,
Tyliai su ašara gintaro
Paliko šį pasaulį.

Suvytusių žiedų tėvynėj
Svaigina kaip bažnyčioj
Nektarai brolžiedžių laukinių,
Žydroji seserėčia.

— Atskriski, sese vainikuota,
Dangaus žieduos išvysti. —
Čia švęsim pirmą džiaugsmo puotą,
Čia švęsime jaunystę! . .

Klemas Dulkė

Tėviškėlė...

Plintančios liepsnos pasiekė saulę,
Prabilo dainos, prabilo vėjai.
Jau dega, dega gaisrai sapnuoti,
Ar jaunystėlę jau išlydėjai?..

Ei, mylimasis, margas pasauli,
Mano jaunystė šiandie sužydo.
Rytoj liepsnosiu į horizontus,
Kur nėra skausmo, kur nėr pavydo!

Tenai gyvensiu, tenai svajosiu,
Prieangiuos saulės, per visą dieną,
O senatvėlėj namoliai josiu,
Nes tėviškėlę teturiu vieną.

Grazia Deledda

Burtininkas

Grazios Deleddos, žymiausios šių dienų italų beletristės po G. d' Annunzio, vardas Lietuvoj pirmu sykiu pasirodė prieš dvejetą metų, kai ji gavo Nobelio literatūros premiją. Tuomet dėl tos premijos apie ją visokių gandų buvo paleista. Kaip ten nebūtų, Grazia Deledda — didelio talento rašytoja. Jos geriausi kūriniai — iš Sardinijos gyvenimo. Sardinija — jos tėviškė, ten ji 1872 m. gimė. Savo tėviškę ji vaizduoja taip gyvai ir tikrai, kad, rodos, pačią gamtą matai. Stiprios, nenumaldomos aistros, neapykanta ir meilė, kivirčai; pirmykštis paprastas gyvenimas ir prietarai; didžiuliai laukinės gamtos paveikslai — tai temos, kurias rašytoja vaizdžiai ir meniškai savo kūriniuos plėtoja. Deledda savo kraštą puikiai pažįsta, nes ligi penkioliktų metų nematė didesnio miesto, vadinasi, gyveno arti gamtos, stebėjo per kiauras dienas ir žmones, ir medžius, ir kalnus, ir paukščių lėkimą, ir debesio slinkimą padangėse. Taip ji matė visą Sardinijos liaudies gyvenimą, kurį paskui ėmė vaizduoti savo kūryboj. Jos raštai dabar noromis verčiami į kitas kalbas — prancūzų, vokiečių, lenkų ir k.

Iš jos kūrinių — romanų ir novelių — žymesni: *Senis iš kalnų, Elias Partolu, Pelenai, Praeities šmėkla ir k.*

Iš novelės „Burtininkas" nors apytikriai galima matyti Deleddos kūrybos savumai. *A. V.*

Jie gyveno gale kaimo, vieno didžiausių ir gražiausių Logudoro kalnuose; jų mažas, tamsus namelis buvo pats paskutinis ir žiūrėjo į krūmais apžėlusius šlaitus.

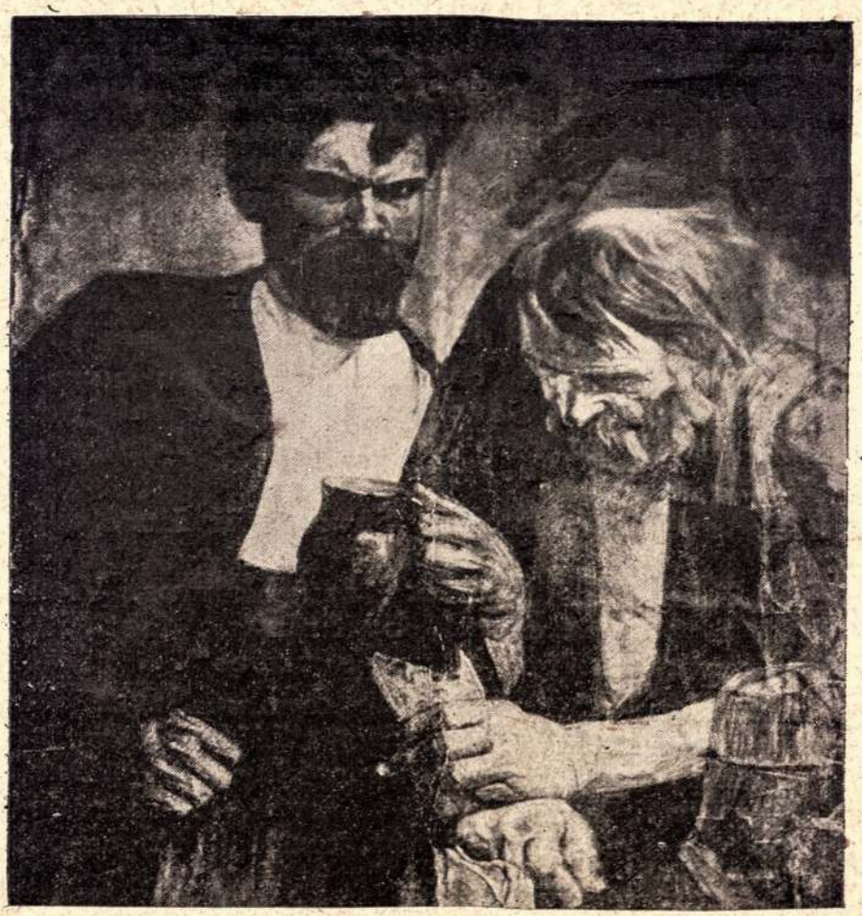

A. Varnas. Dailininkas ir elgeta.

Saverija, tarpdury verpdama, matydavo tolumoje marias, kurios ties akiračiu susiliejo su dangum, vasarą melsvu kaip plienas, žiemą debesuotu. Prie lango siūdama, žiūrėdavo į begalines lygumas, gulinčias ties kalnais, ir klausydavosi šniokštimo upės, tarp uolų ir erškėčių skubančios.

Mažame, tamsiame, senais medžiais apaugusiam namely jau dveji metai, kai Saverija gyveno laimingas dienas su savo jaunu vyru, didelių, ugninių akių ir raudonų lūpų kerdžium, ganančiu kaimines, vienintelį savo turtą.

Ir Antonius jautėsi nuo to laiko, kai vedė savo svajonių valdovę, be galo laimingas. Bet po dvejų metų visiškos laimės jo būties giedri padangė ėmė niaukstytis nedideliais debesukais: iš Saverijos jis dar neturėjo kūdikio, ir tikėtis nebuvo galima. Tai labai liūdnas reikalas! Iš visos širdies troško jis berniuko, tokio tamsaveidžio kaip ir pats, kuris jį tarp krūmų ir lygumose sekiotų, padėtų jam sunkiam darbe; berniuko, kuris vėliau būtų jo tėvų džiaugsmas ir viltis, galėtų vesti, vardą ir kaiminių

prieauglį naujiems palikuonims perduotų — ir taip per visus laikus! Visi Antoniaus sentėviai buvo piemenys, ir šitą šlovę norėjo toliau palaikyti, — bet ir daryk žmogus ką, jei įpėdinio nėra.

Visko buvo griebtasi: prižadų, novenų, kelionių į šventas vietas. Basas, vienplaukis ėjo į Bitti aplankyti garsios stebuklais Dievo Motinos, užpirko procesiją, iškilmingas mišias ir padarė įžadus, kad, gimus sūnui, atneš vaškinę žvakę. Bet viskas perniek! Saverija buvo, kaip ir buvus, liekna ir maloni, apsitaisius gražiais drabužiais su geltona skepetaite ir išsiuvinėtais marškiniais, o namuos neskambėjo nei vaiko riksmas nei lopšinė daina.

Taip, tai labai liūdnas reikalas, ir jie jau buvo netekę vilties; tik vieną dieną atėjo Saverijos bičiulė ir jai didžiausioj paslapty tarė: „Ar žinai, kūmute Sabe, Peppė Longu man pasakė, kodėl jokio vaiko neturi...“

„Kodėl?“ sušuko nustebus Saverija ir žiūrėjo į viešnią išplėtus akis.

„Kodėl?“ iš lėto kalbėjo ta; „saugok mus, Viešpatie! Pati juk žinai, kad Peppė yra didelis burtininkas, anot kitų pasakos... ir jis pats pasigyrė, kad tau burtus sutaisęs“...

„Liberanosdomine!“ sušuko juokdamosi Saverija ir persižegnojo. Ji, kaip ir visos kaimo moterys, tikėjo prietarais ir net pati buvo mačiusi baltą šmėklą kalnuose klajojant. Bet kad Peppė Longu, nors ir burtininkas, taip darytų, jai atrodė per bloga. Viešnią Saverijos netikėjimas įžeidė, todėl ji tol plepėjo, kol jauną moterį įtikino.

Taip gerą valandą prie ugnies, ant kurios Saverija virė kavą, šnekėjosi, iki ji buvo tiek įtikinta, kad susimąsčiusi paklausė kūmutės: „Taip... pasakyk, ar negalėtų jis manęs nuo tų pragariškų burtų išvaduoti?“

„Ne, jis man sakė, kad ne! Rodos, kad jis ant tavo vyro širsta“.

Pavakare leidosi žemyn akmenine gatve Antonius, su maišu šviežių sūrių ant juodo arklio.

Tuo tarpu, kai jis krovė naštą, Saverija jam viską papasakojo. Jis nesijuokė, tik sutraukė tankius antakius ir pakratė galvą. Pabaigęs darbą, atsisėdo sukeistomis kojomis prie ugnies ir prašė dar sykį tą keistą naujieną papasakoti.

„Ir kuo tu galėjai tam Peppei į kelią pareiti? Kodėl jis taip baisiai keršija?“ klausė labai rimtai Saverija.

„Nieko!“ atsakė Antonius. „Jeigu tik nekliūvu tuo, kad visumet iš jo burtų juokiuosi“.

„Tai negerai! Lyg tu nematei, kaip jis dono Giovanio vynuogyną žiogais apleido, kurie dabar viską ten ryja?“

„Teisybė... taip, bet! Na, pažiūrėsim. Rytoj turiu su juo pasišnekėti“.

„Ak, kad tik galėtų kaip nors nuo burtų išvaduoti“, šaukė Saverija.

Kitą dieną Antonius nuėjo pas burtininką. Nors ir labai prašė, Peppė nesutiko burtų nuimti.

Ypatingas padaras buvo tas burtininkas: šioj žemelėj jis gyveno kaip ir kiti, bet dirbti nieko nedirbo.

Tiek težinoma, kad be viešų burtų, kuriais garsus buvo — kaip žiogus numalšinti, sergančius galvijus atžavėti — turėdavo ir naktinių pokylių. Niekas dėl to galvos nesuko ir bendrai tikėjo, kad dvasios, kurias jis valdė, jam pinigų ir kitų gyvenimo reikmenių sunešdavo, nuo ko visos jo triobos perpildytos buvusios.

Antonius, tur būt, kitaip galvojo, nes po to, kai pamatė, kad prašymais ir grasinimais nieko nepeš, vieną vakarą nuėjęs Peppei prižadėjo gražų, žvilgantį luidorą, jei jis pragaištingą burtą nuims.

Iš pradžių Peppė apsimetė nieko negirdįs, paskui dėjosi užpykęs esąs. Bet kai pamatė pinigą blizgant, pamažyti nusileido ir sušuko: „Tai gerai, dėl Saverijos tai padarysiu, nes tu to nevertas — visumet mane išjuoki.“

Jis paprašė Antonių kitą naktį ateiti į nuošalią vietą kalnuose ir atsinešti neužtaisytą šautuvą, baltą staltiesę ir dvi žvakes.

Antonius atidavė burtininkui pinigą ir sutiko. Bet, išėjęs lauk, sugniaužė kumsčias ir tarė, grasindamas į sunykusias Peppės triobas: „Tai pažiūrėsim“.

Kitą naktį Antonius atėjo pirmas į sutartą vietą. Buvo tai apleistas, status uolų šlaitas, kuris nusileidžiančio mėnulio gelsvoj šviesoj šiurpiai atrodė.

Kerdžius pastatė šautuvą, kurio, Peppės žodžio klausydamas, neužtaisė, padėjo staltiesę su žvakėm ant uolos ir ėmė laukti.

Netrukus ir Peppė buvo čia. „Pats laikas“, tarė jis, „vidurnaktis!“ Jis staltiese uždengė didelį, nuošaliai gulintį akmenį, prilipino žvakes ir liepė kerdžiui veidu į žemę atsigulti.

Kai Antonius atsikėlė, žvakės šviesiai degė, o šautuvas ant staltiesės gulėjo.

„Pradėkim“, tarė Peppė.

Ir jis ėmė visokius mostagavimus daryti, į ką Antonius su apniauktu žvilgsniu ir pasityčiojimo šypsniu žiūrėjo. Bet kaip išsigando jis, kai Peppė atsigręžė į staltiese uždengtą akmenį, jį nesuprantamais žodžiais užšnekino, ir akmuo silpnu, graudžiu balsu, rodos, iš po žemių einančiu, jam atsakė tokiais jau nesuprantamais žodžiais! Ta pačia akimirka žvakės savaime užgeso.

Burtininkas atsigręžė į kerdžių, kuris drebėdamas stovėjo, ir tarė: „Akmuo kalba man, kad tavo ginklas tau atsakys, ar burtai paliovė veikę ar ne.“

„Kokiu būdu?“ klausė sumišęs Antonius.

„Ar šautuvas buvo neužtaisytas?“

„Iš tikro ne!“ sušuko kerdžius.

„Tai imk ir šauk į viršų. Jei šaus — tai ženklas, kad burtai nuimti".

Tuo Antonius nenorėjo pasikliauti, bet vis dėlto paėmė ginklą, paspaudė ... ir Peppė pasviro ant žemės, nė neriktelėjęs, su peršauta širdim.

Antonius, vietoj į orą šovęs, į jį nutaikė.

Po nenorėto nusižengimo — jis nieku gyvu nebuvo tikėjęs, kad ginklas šaus — kerdžiaus pirmutinė mintis buvo bėgti į krūmogirius, visų nusikaltėlių apsaugą. Paskui jis pamanė, kad apie tai niekas nežino, ir ... jis suvyniojo staltiesę, paėmė žvakes su šautuvu ir grįžo į kaimą, smagiai uolomis žengdamas, kad jokio pėdsako nepadarytų. Likusią nakties dalį jis ramiai praleido su savo mylimąja Saverija.

Nors šaunus, didelių, ugninių akių ir toliau burtais netikėjo, bet niekaip negalėjo išsiaiškinti, kokiu būdu akmuo galėjo šnekėti, žvakės pačios užgesti ir šautuvas šauti.

Bet kai po devynių mėnesių džiaugdamasis savo rankose vaikutį sūpavo, kurio iš Saverijos susilaukė, tai smarkiai gailėjosi, kad į orą nešovė. Bet, negalėdamas burtininko atgaivinti, pasitenkino tuo, kad užpirko už nabašninką skaitytines mišias senoje kalnų bažnytėlėj.

Vertė *A. Vaičiulaitis*

Lietuvaitė

Baltosios rožės

Girgždėdami atsidarė variniai vartai. Į didelį apskritą kiemą be triukšmo įsirito automobilis ir sustojo prie akmeninių grafo rūmų.

Iš rūmų iššoko pusė tuzino lokajų; vienas atidarė automobilio dureles, antras paėmė sakvojažą, trečias norėjo padėti jaunai panelei išlipti, bet ji grakščiai iššoko ir, meiliai jam nusišypsojusi, smulkiais žingsniukais nubėgo prie durų. Senas, blizgančia livrėja padabintas šveicorius plačiai atvėrė prieš ją sunkias veidrodiniais stiklais ąžuolo rėmuose duris ir žemai pagarbiai nusilenkė. Aldonė — toks buvo panelės vardas — nekantriai metė į šveicoriaus rankas savo apsiaustą ir skrybėlę, sviedė ant blizgančio, kaip stiklas, poliruoto staliuko pirštinaites ir kaip ant sparnų, tarytum, nesiekdama žemės, nulėkė marmuriniais, nuklotais divonais, laiptais aukštyn. Įbėgo į vieną puikų kambarį — nieko nėra. Perbėgo dar eilę gražių, didingų, bet vis tuščių kambarių Pagaliau atsidūrė nedideliame, bet savotiškai išpuoštame kambaryje. Jis buvo visas melsvas: grindis dengė melsvas kilimas, sienos buvo apmuštos brangia melsvos spalvos medžiaga, lubos nudažytos melsvai, baldai aptraukti melsvu šilku. Tai buvo Aldonės mėgstamiausias melsvasis salionas. Ir čia nieko nebuvo. Bet štai ji kažką

pastebėjo. Priėjusi arčiau pamatė miegančią mergaitę. Ji daugiau buvo panaši į brangią farforinę lėlę, negu į gyvą žmogų. Jos veidas buvo toks švelnus ir baltas, jog rodėsi užtektų vieno pūstelėjimo, kad jis išnyktų, o šviesūs garbiniuoti plaukai, be tvarkos išsidraikę melsvo šilko fone, atrodė auksiniai. Aldonė žemai pasilenkė prie mergaitės ir įbedė į ją savo karštas juodas akis. Ji visa jėga valdė save. Mergaitė krūptelėjo, per lūpas perbėgo lengvas šypsnis, ir ji tyliai prašnabždėjo: „Aldone".

Aldonė nesusilaikė, dvi didelės džiaugsmo ašaros išsirito iš jos akių ir nukrito ant minkštų šilkinių miegančios mergaitės plaukų. Mergaitė pašoko ir puolė į glėbį antrai. „Aldone", „Danute", nuaidėjo du riksmu tuščiais kambariais. Ir ilgai dar tamsiaplaukė Aldonė bučiavo auksinę Danutės galvelę.

Nors Aldonė ir Danutė buvo tikros sesutės, bet tik dabar pirmą sykį tepasimatė. Juodviejų tėvai, grafai, žymūs aristokratų pasaulyje žmonės, mažai tesirūpino savo vaikais.

Vyresnioji Aldonė nuo mažų dienų buvo atiduota auklėti bobutei, grafienės motinai, kuri atstojo jai motiną. Antroji dukrelė Danutė gyveno namie atiduota senos auklės globai. Toji auklė pasakojo Danutei, kad ji turi gerą ir linksmą sesutę Aldonę. Aldonė tuo tarpu važinėjosi su bobute po pasaulį ir nieko nežinojo apie Danutę. Kaip tik šiuo laiku, kai Aldonė važiavo namo, jos tėvą nužudė dvikovoj jo draugas baronas dėl kažkokio romano su jo sužadėtine. Motina, nežiūrint jos 38 m., graži, bet tuščia moteriškė liko triukšmingo aristokratų gyvenimo sūkury. Dvarą valdė jos brolis.

Dabar taip netikėtai rado savo sesutę. Aldonės džiaugsmui nebuvo galo. Ji šokinėjo lakstė kaip mažas vaikas. Jos skardus jaunas juokas aidėjo per tuščius kambarius. Ji atvėžė su savim džiaugsmą, linksmumą. Išjudino senus sustingusius tarnus, išblaškė niūrią namų nuotaiką, įvedė naują tvarką; žodžiu, apvertė didingus rūmus aukštyn kojom. Dabar nuolat dideliame salione skambėjo muzika, sukosi valso sūkury poros. Iš senų bufetų buvo išimti seniai jau nevartoti sidabriniai ir krištoliniai indai. O kabantieji ant sienų aukso rėmuose senolių portretai nustebę žiūrėjo į besilinksminantį jaunimą.

Ir Danutė pralinksmėjo, bet jos linksmumas buvo keistas: akys jos, visuomet liūdnos, dabar kaž kaip įstabiai blizgėjo. Visuomet išbalusiam veidely degė du raudoni plėmai. Ji, rodos, per daug džiaugėsi, per daug karščiavosi. O Aldonė to nepastebėjo. Bet neilgai taip buvo. Danutė staiga susirgo. Ji iš mažens buvo labai silpnos sveikatos, o paaugėjus gavo plaučių džiovą. Gydytojai uždraudė jai per daug jaudintis, o čia Aldonės atvažiavimas ir namų tvarkos perkeitimas sukėlė revoliuciją jos pradedančioj gesti krūtinėj, ir ji atsigulė. Atvažiavęs gydytojas liūdnai palingavo galvą. O už durų jo laukiančiai Aldonei švelniai, bet griežtai, pasakė, kad Danutė vargu besulauks vasaros. Aldonė,

tartum, suakmenėjo, jos veidas išbalo, akys išsiplėtė, ir ji be garso susmuko ant minkšto grindų kilimo.

Vėl tas pats niūrumas apėmė rūmus. Ramu ir liūdna pasidarė taip neseniai linksmame salione. Užmirštas rojalis stovėjo kampe susimąstęs. Aldonė vos galėjo paslėpti savo nusiminimą nuo Danutės.

Atėjo pavasaris, Danutė pagerėjo, ir Aldonė vėl atsigavo, joje vėl sužibo vilties kibirkštėlė. Bet neilgam. Nors Danutė ir sakėsi, kad jai geriau, bet Aldonė puikiai matė, kad Danutė tirpo jos akyse. Jos veidelis labai sublogo, ir tik pora didelių mėlynųjų akių spindėjo, kaip žvaigždės.

Didelis aplink rūmus sodas buvo baltai pasipuošęs. Džiaugėsi aplink bundanti gamta. Tik niūriuose grafo rūmuose niekas nesidžiaugė. Tik ten niekas neatjautė, nesveikino ateinančio pavasario.

Dailiai išpuoštame, didelioj šilkais ir haftais aptaisytoje lovoje, visa skęsdama priegalviuose, gulėjo Danutė, baltais kaip debesiu ją susupusiais rūbais. Šalia jos ant lovos krašto sėdėjo Aldonė. Ji laikė Danutės sumenkėjusią rankutę ir švelniai ją glostė. Jos akys liūdnai, meilingai žiūrėjo į snaudžiančios sesutės veidelį. Šiandieną Danutė jautėsi stipresnė, ir Aldonė vėl ėmė tikėtis, kad gal gal...

Bet ūmai Danutė išbalo, jos akys išsiplėtė, o veidą apšvietė nežemiškas šypsnis. Ji ištraukė iš sesers ranką ir prispaudus ją prie krūtinės karštai kažką šnabždėjo. Ji atrodė, kaip stebuklingo grožio reginys, ir Aldonė suprato. Kurčias raudojimas suspaudė jai krūtinę, ir kažkoks kamuolys atsistojo gerklėje. Ji sukniubo ant kelių prie lovos, o užkasusi galvą antklodėje drebėjo, kaip drugio krečiama.

Danutė vėl ramiai užsimerkusi gulėjo. Rankutės jos atrodė dar baltesnės ir permatomesnės melsvame antklodės fone. O veidas aukso rūkų rėmuose atrodė nežemiškas.

Už kalnų tekėjo saulė. Jos pirmi spinduliai apipylė žėrinčia šviesa rasotą lanką, užmigusį žydintį sodą. Lyg auksu apipylė lygų ežero paviršių, nuskrido toliau. Pateko į kambarį ir, silpnai prasimušdami pro sunkų uždangalą, žaidė melsvame šilke ir po jį išdraikytose garbanose.

Ligonė krūptelėjo, sudrebėjo juodos blakstienos ir prasivėrė atidengdamos akių mėlynes. Ji padėjo savo gležną mažytę rankutę ant juodų garbiniuotų Aldonės plaukų ir tyliu, it sruvenančio upelio čiurlenimas, balsu paprašė. „Praverk langą, brangioji“. Kai Aldonė atidarė langą, ją apsvaigino įsiveržusi banga kvapnaus pavasario oro, o saulės spinduliai privertė užsimerkti. Danutė ištiesė suliesėjusias rankutes prie saulės; jos lūpos šypsojosi, o iš akių riedėjo didelės kaip perlai ašaros, vilgydamos melsvą šilką.

Atsipeikėjusi Aldonė pamatė prie lango pirmąją pražydusią baltą rožę, ant kurios spindėjo dar rasos žemčiūgai. Nuskynė ją

ir padavė Danutei. Greit čiupo ligonė ir prispaudė ją prie sergančios krūtinės. „Ir ji vis dėlto pražydo, aš jos sulaukiau“, šnabždėjo mirštančios mergaitės lūpos. Aldonė negalėjo žiūrėti į Danutę; skausmas replėmis suspaudė plastančią širdį, ir ji, priėjusi prie lango, puolė ant kelių, ištiesė rankas į tolimą beribį dangų. Dangus ramiai žiūrėjo mėlynu žvilgiu, spindėdamas tekančios saulės spinduliuose.

Staiga Aldonė pašoko; jai pasirodė, jog Danutė ją šaukė. Ji pribėgo prie lovos. Danutė šypsodamasi gulėjo, prispaudus prie lūpų pirmąją baltą rožę. Auksinės garbanos be tvarkos išsidraikė melsvame šilke tviskančiuose saulės spinduliuose. Aldonė pagriebė jos rankutę; ji buvo balta ir šalta kaip marmuras. Aldonė be žado susmuko prie lovos, o rankutė bejėgiškai nusviro už lovos krašto.

Pavasario švelnus vėjelis įskrisdamas į kambarį teriojo šviesias garbanas ir stengėsi išpinti apalpusios mergaitės juodas kasas. Su juo įskrido kartu blizgėdamas nekaltybe angelas, paėmė skaisčią Danutės sielą ir suplasnojęs spindinčiais sparnais nuskrido prie tviskančios saulės spindulių, prie dangaus mėlynės, kad padėtų nekaltą Danutės sielą kaip brangiausiąjį perlą prie Dievo Motinos kojų.

Pamažu geso saulė, paskutiniai mirštantieji spinduliai rausva šviesa apšvietė užmiegančią gamtą. Jie užgeso. Nusileido pasakiškai graži burtininkė naktis, apsupo stebuklingais sparnais, užbūrė žemę. Palietė marmuriniais pirštais žiedus. Žvaigždės viena po kitos švito tamsiame danguje. Išplaukė pagaliau šviesus mėnulis. Jo balzganoj šviesoj blizgėjo žiedų perlai. Nuleidę šakas medžiai rymojo, tarytum, sapnuodami puikius sapnus. Mėlynos ežero bangos supo didingas lelijas. Oras kvėpėjo jaunais lapeliais ir gėlėmis. Išdidžiai stovėjo apšviesti mėnulio šviesa rūmai, niūriai žiūrėjo tamsūs langai, tartum, įspėdami, kad niekas nedrįstų sudrumsti jų tylą.

Staiga sucypė kažkur gilumoje rūmų durys, ir šviesus šešėlis ėmė slinkti dideliais tamsiojo namo kambariais. Vėl sucypė durys, paskui lyg prislėgtas tylus vaitojimas, lyg krito kažkas minkšta, ir viskas nutilo.

Tekančios saulės spinduliai pateko į pilną gėlių kambarį ir apšvietė tarp gėlių gulinčią mergaitę, o šalia jos antrą apalpusią it naktis, juodais plaukais.

Jau mėnuo, kai mirė Danutė, o Aldonė dar neapsiprato su šia mintimi. Jai atrodė, jog tai sapnas, baisus kamuojantis ją sapnas. Ji tuojau atbus ir vėl pamatys mylimosios Danutės švelnų veidelį.

Sode baigia žydėti mėgstamosios Danutės baltos rožės. Aldonė sėdi tarp jų ir keistai atrodo su juoda apiberta gležnais rožių lapeliais suknele. Rankoje ji laiko fotografiją, o iš akių rieda viena po kitos gailios ašaros ir vilgo juodąjį krepą. Bet ji nieko nemato, nieko nejaučia, prieš jos tamsias akis stovi šviesus skais-

tus aukso plaukais mergaitės paveikslas. Štai toji mergaitė tiesia į ją rankutes; jos mėlynose akyse ji mato tiek meilės; rausvos lūpos šypsosi ir sako: „Eikš pas mane, priglausk nuvargusią galvą prie mano krūtinės, aš tave nuraminsiu“. Aldonė pašoka, ištiesia rankas į viliojantį vaizdą, bet jis ūmai pranyksta, o ji raudodama puola ant žemės po baltų rožių krūmu.

Vytautas, Aldonės sužadėtinis, atvykęs jos vežtis atgal pas bobutę, nepažino jos. Tai buvo jau ne toji linksma nerūpestinga vėjavaikė. Ant jos juodų kitados išdykusių akių gulė kažkokio neužčiuopiamo liūdesio šešėlis, o aplink kitados amžinai čiulbančias lūpeles įsirežė dvi raukšlės, darydamos veidą rimtą ir pagarbos vertą.

Kartą Vytautas pastebėjo pas Aldonę kažkokią nedidelę skrynutę. Atidaręs ją pamatė fotografiją, iš kurios žvelgė į jį pora didelių rimtų akių, gražus, kaip sapnas, auksinių garbanų rėmuose veidelis. Rado jis dar ten pluoštą šviesių garbiniuotų plaukų ir sudžiūvusią baltą rožę, kurioje liko paskutinis mirštančios mergaitės pabučiavimas.

A. Vaičiulaitis

Judelio vargai

Jokio kaltinimo niekas neprimes nei Sorei nei Judelio Hermoizės vaikams, kad jų tėvas buvo truputį kuoktelėjęs. Ši nesveikata kartą visai netikėtai iš debesų nukrito su lietum ir, neturėdama kur dingti, įsikūrė minėto žmogaus galvoj. Niekas nepasakys, kad labai kvailas būtų buvęs. Per dienų dienas gožinėjo gatvėmis, žiopsojo, kaip šventoriuj varnos lizdus taisosi, kaip žvirbliai pešasi ar šunes skalindami riejasi. Toks gyvenimas niekam į kelią neparėjo. Tvarkos saugotojai su juo taip apsiprato, jog jiems rodėsi kitaip ir būti negali. „Visuomenės gerovė remiasi tuo, kad turi būti kvailų ir protingų. Gudrieji kvailius turi valdyti. Žinoma, vieni kvaili, kiti dar kvailesni. Bet čia nieko ypatingo. Ir dangus iš kelių aukštų sudėtas,“ mąstė jie.

Namie didelės bėdos su Hermoize nebuvo. Reikėjo tik žiūrėti, kad valgio visada būtų, nes Judelio sotį nelengvai kas užkimšdavo. Žmona krautuvėje visus reikalus atlikdavo. Ir taip slinko gyvenimas per kiauras savaites.

Rytą Judelį pavalgydinę į miestą išleisdavo. Dažnai jis prieš pietus nė negrįždavo. Jis atsidurdavo už miesto. Nugoglindavo pas ežerą. Mėgstamiausia jo vieta buvo ties kareivinėmis. Čia pasirinkdavo patogią vietelę ir žvilgančiomis akimis žiūrėdavo, kaip kareiviai mankštinasi, kaip jie šaudyti mokosi, atakas daro. Toki vaizdai vargšo galvoj sukeldavo nepaprastą drąsą ir galybę. Jis nejučiomis pakeldavo savo storą, gumbuotą lazdą ir,

duodamas su ja į žemę, šaukdavo: „Gražu, oi vei kaip gražu!“ Jeigu kada kareiviai imdavo nuogais kardais rykštes kirsti, Hermoizė savo kaily nerimdavo.

Sykį buvo taip didžios dvasios pagautas, kad užduseęs namo parlėkė, nubėgo į kaimyno sodą ir ėmė lazda jaunus čiepukus kapoti. Laimė, kad savininkai pamatė. Visa kaimynų šeima, narsios nuotaikos pagauta, pasipylė į sodą. Pryšaky bėgo pats ponas, ilgą kartį iškėlęs, šalia jo — žmona, tuščią puodynę nusitvėrusi; į jos sijoną įsikabinę dulkino, kojom žemės nesiekdami, du vienmarškiniai žydukai. Jie taip baisiai šaukė, rodos, Jericho mūrus būtų puolę. Tai nenuostabu, kad ir Judelis išgirdo. Išvydęs tokią procesiją, nors ir be vieno šulo, sumetė, kad negerai gali atsitikti. Dėl to leidosi bėgti. Vijikai už bėglį buvo greitesni. Reikėjo nelaimės — pasipainiojo Hermoizei po kojų sausa šaka, ir jis nė nepajuto, kaip aukštininkas išsitiesė. Puolė tą akimirką, kai priešininkas buvo kartį iškėlęs ir jį šlovinti rengėsi. Todėl kartis pataikė ne Judeliui, tik daug žemiau, ir kaimynas, netekęs pusiausvyros, kaip stuobrys ant bėglio griuvo. Žmona pakėlė puodynę ir norėjo nusikaltėliui užvežti, bet jos akys susyk apraibo. Užuot Hermoizę pliekus, taip savo vyrui smogė, jog puodynė į penkias dalis skilo. Vyras pamanęs, ar ne perkūnas bus trenkęs, kaip žebenkštis straktelėjo, bet pamatė žmoną ir pradėjo plūsti ją. Judelis pasinaudojo ta valandėle ir spruko iš sodo į savo namus, su viesulomis atsidūrė savo kambary, užsirakino ir ligi vakaro prasėdėjo, bailiai į šalis dairydamasis, retkarčiais akis prie rakto skylutės prikišdamas įsitikinti, ar už durių jo nedraugai su kartimis nestovi. Nors nieko nematė, bet vis dėlto bijojo išeiti. Vakare Sorė užtiko jį ten beatgailojantį ir dvasioje beklaidžiojantį. Po didelių prašymų pasisekė Judelį iš ten iškrapštyti.

Nuo tos dienos Judelis buvo atsargesnis. Bet kartą, bevaikštinėdamas gatve ir mosuodamas stora, gumbuota lazda, sumanė, kad būtų nepaprasta gyvenimo permaina, jei visi žmonės, pažįstami ar nepažįstami, susitikę imtų sveikintis. Jis tai svarstė dvi savaites ir rado, kad ateinančių laikų gyventojai jį už tokį nuopelną į sidabrines knygas aukso raidėmis įrašys.

Ir ėmė jis visus sveikinti. Turguj, susitikęs bobutę, atsinešusią vištaitę ar kiaušinių, gatvėj, pamatęs įsimylėjusį gimnazistą su gimnaziste, ties bažnyčia radęs neregį elgetą, laukuos užėjęs ūkininką rugienas beariantį ar piemenis obuolius kepančius, — visus be jokio skirtumo be kepurės sutikdavo. Pusė bėdos, jei jis nebūtų reikalavęs ir kitų lygiai taip daryti. Iš pradžių visi sprendė tą mandagumą greit praeisiant. Bet ne!

Vienas sutvėrimas, kurs žmogišką pavidalą nešiojo ir pėstynes pasigėręs keldavo, sykį jam pačiam nesuprantamu būdu turėjo nelaimės išsiblaivyti ir išsiblaivęs parašė apie Judelio reformas korespondenciją, kurioj viešai davė papeikimą policijai ir visoms aukštoms apskrities galvoms, kam leidžia ardyti piliečių

ramybę, nuo ko ir žmonės negalį tukti ir ožkos mažiau pieno duodančios. Žinia kaip perkūnas trenkė į tvarkos saugotojus. Rašęs tą žinią padaras jautėsi lyg ant šakių pakeltas, vaikščiojo iškėlęs galvą, žiūrėdamas, ar varnos į dausas nesirengia lėkti, ir iš puikumo su nieku nešnekėjo.

Hermoizę pašaukė į policiją. Ten jam tris valandas į galvą ir žemiau galvos išmintį kalė pačiais kultūringaisiais būdais. Kvailo žydo pasakomis prie visų akių niekas nenorėjo tikėti vėliau, nors jis, šaukdamasis visus pranašus į liudytojus, rėkė, kad į jį buvo pusė kančiaus sumušta.

Už savaitės mieste buvo ramu ir šventa. Net katinai karvelių nedrįso piauti. Vėl palaima ir pasitenkinimas atėjo. Visi buvo sotūs ir sveiki, valgė ir gėrė. Valstybės piliečių skaičius daugėjo.

Hermoizė vis dėlto savo papročiu nevisai nusikratė. Jam atrodė, kad jis labai gerai darė, ir kitaip nė būti negali. Mieste, visiems matant, savo nutarimo nepildė. Bet kur nuošaly, ant plento, kuriuo ilgai ir toli vaikštinėdavo, paliai ežerą ar pagiry gyvu nieku nenusileisdavo.

Judelis eidamas plentu ir lazdos smaigaliu akmenukus žarstydamas, kasdie susitikdavo Silvestrą Kamštaitį, jauną, dar neseniai pradėjusį merginėti vaikiną. Jis buvo siuvėjo mokinys ir turėjo džiaugsmo Hermoizei į akį kristi. Kol Silvestras nežinojo, kaip ano galvos skliaustai sutaisyti, labai mandagiai nuvoždavo kepurę ir nusilenkdamas atsakydavo į sveikinimą. Bet netrukus jo bičiuliai ėmė jį erzinti, ar nenorįs su žydu į gimines sueiti. Sužinojęs, kodėl jam taip kalba, pasidarė Hermoizei netoks uolus. Iš pradžių ne taip aukštai kepurę keldavo, paskui tik ranką kilstelėdavo, o vėliau nė to nedarydavo.

Judelis to niekaip negalėjo dovanoti. Tegu visa miesto žydauja turėtų dėl to, pelenuos susėdus, septynias dienas ir naktis pasnykauti, o jis nedovanos! Tegu dar sykį teks jo giminei į faraonų vergiją pakliūti, o jis siuvėjo mokiniui atlygins.

Vieną šeštadienį Hermoizė grįžo į miestą, o Silvestras skubėjo namo ir visai nepaisė žydelio, kuris pagal savo papratimą Kamštaitį be galo mandagiai pasveikino. Bet tas už savo abejingumą netrukus pajuto skaudžią teisybės ranką. Judelis griebė jį už apikaklės ir purtydamas suriko:

— A, biaurybe! Abraomo ir Jokūbo vaikų priešе! Atminsi dabar savo motinos krikštynas!

Kamštaitis norėjo ištrūkti, bet, kai pasipurtė, tik siūlės prairo.

— Ko tau reik? — paklausė piktai.

— A, eretike, ko man reik? Aš tau!..

— Leisk, sakau! — šaukė Silvestras. — Kad spirsiu, kur papuls . . .

— Pamatysim, — prakošė pro dantis žydas. — Ko man į sveikinimą neatsakei?

— Kas, ar aš?!—tarė daug taikingesniu balsu Kamštaitis pamatęs, kad piktumu nieko nelaimės. — Matai — skubinuosi, aukštasis pone.

— Bet vis dėlto pažįstamam galėjai atsakyti, — kalbėjo sušvelnėjęs Hermoizė. Bet apikaklės jis dar nepaleido.

— Pažįstamam!.. — nustebo suimtasis.

— Ką! — suriko papaikęs Judelis, lazdą keldamas. — Negalimas daiktas manęs nepažinti. Judelį Hermoizę visas pasaulis pažįsta.

— Ar tai jūs Hermoizė?

— Kam dar klausti!

— Tai seniai jau būsit mieste buvę...

— Nuo pat ryto nebuvau.

— Aa! Dovanokit. Aš bėgau namo pasakyti liūdną žinią — kad mieste degė...

— Na?

— Vilkų gatvėj...

— Oi vei, sudejavo Judelis.

— Vilkų gatvėj Hermoizės namai. Gal jūs ten gyvenat?

— Gyvalt! — rėkė žydas bėgdamas miesto link, — kur mano Sorė, kur mano sūnūs su dukterimis!..

Jis lėkė, kaip užsiundytas. Įbėgęs su pulku paskui dumiančių vaikų į Vilkų gatvę, pamatė baisų daiktą... — Sorė šildėsi ant laiptų prieš saulutę. Katinas krautuvės lange. Namai stovėjo sveikutėliai, nė dulkė nuo jų nebuvo nukritusi.

Apgaviko visą savaitę negalėjo sueiti. Visą tą laiką delnus peršėte peršėjo. Kitą šabo dieną vaikštinėjo Hermoizė sau pagiry ir klausėsi, kaip šarka nesavu balsu medžiuose rėkia. Į miestą eiti neketino. Mat, ten buvo užėjęs debesio kampas ir lynojo. Judelis gi lytaus bijojo, kaip višta vandens. Lytus pagirio nesiekė. Gražu buvo žiūrėti į vaivorykštę...

Po geros valandos pamatė keliu ateinantį Silvestrą. Dabar tai bus! Judelis negaišdamas įlindo į erškėčių krūmus — geresnės vietos pasislėpti nebuvo — ir kantriai laukė, nors spygliai baisiai badė. Kai Kamštaitis nuleidęs galvą ėjo pro šalį, slapukas prišoko prie jo ir taip vikriai smogė jam į pakaušį, kad vaikino akyse nuostabaus gražumo žvaigždės sumirgėjo. Pamatęs mušeiką, bėgti nė nemėgino, kad daugiau negautų.

— Ką, šėtono vaike? — klausė žydas.

Silvestras tylėjo.

— Ką dabar sakysi?

— Gaila, kad tave sutikau, — prabilo vaikinas.

— Kur negailės, — tyčiojosi žydas.

— Iš tikrųjų gaila, nes šiandie reikia teisybę sakyti... Matai, koks aš šlapias?

— Taigi, biaurybe.

— Kad tu, žinotum, dėl ko taip, tai kitaip šnekėtum,—kalbėjo liūdnai į žydą žiūrėdamas.

Judelį paėmė smalsumas. Gal tikrai kas įdomaus atsitiko.

— Tai sakyk gi.

— Žinotum, einu upės krantu namo, tik žiūriu — visas pulkas žmonių sustojęs stovi ir kelia triukšmą. Atsimeni tą pačią aukštąją pakriaušę?

— Je.

— Prieinu — upėje kažin kokia ponia beskęstanti. Šokau su drabužiais ir priplaukiau prie jos. Kol priplaukiau, ji visai į dugną nugrimzdo, ir nedidelės žuvytės pradėjo aplink ją plaukinėti. Pats vos neprigėriau. Vis dėlto šiaip taip skenduolę nustvėriau ir į krantą išvilkau. Išvilkau, žinotum, į krantą, o žmonės šaukia rėkia, gerkles paleidę: „Hermoizienė, Hermoizienė!"

— Meluoji.

— Ne aš taip rėkiau, bet žmonės. Kad jie būtų melavę... Mes ją gaivinti, šiaip ir taip vartyti, bet nieko...

— Meluoji, — bailiai sumurmėjo žydas.

— Ir vėl pasaka! Daug kas ją vartė, ne aš vienas. Nieko negelbėjo — nei atsiduso nei kvėptelėjo. Jei ir toliau manęs nepaleisi, melagium šauksi, tai ir pakiš ją svetimi žmonės po velėna. Paskutinį sykį nė atsibučiuoti negausi.

Hermoizė neramiai sukrutėjo. Nuleido galvą. Ranka nuo apikaklės nejučiomis nuslinko. Silvestras stovėjo vietoje.

— Jis nebėga, — mąstė Judelis, — vadinasi, teisybę sako.

Kamštaitis tokiu žvilgsniu žiūrėjo, kad juodą žemelę būtų galėjęs įtikinti. Žydas sunkiai atsiduso, apsisuko ir nuėjo. Kuo labiau prie miesto artėjo, tuo smarkiau širdis plakė ir galva svaigo. Kai pasiekė miestą, panėšėjo į laukinį paukštį, kur per smarkią audrą lėkė. Namuose buvo didžiausia tyla. Galėjo girdėti, kaip pelės kampe grindis graužė ir musė voratinkly birzgė. Įėjęs į didįjį kambarį, rado Sorę ant suolo... sėdinčią ir vakarieniaujančią.

Nuo to sykio Judelis Hermoizė nieko nesveikina.

— Ui, sako žydas. Dėl to mano namus sudegino ir Sorę prigirdė. Dar gali, kad kokios, mano vaikus šunimis užpiudyti, o mane per neštines nelabajam atiduoti.

Tą jo nusileidimą pastebėjo miesto galvos. Apžiūrėjęs jį gydytojas tarė:

— Jei taip toliau — po septynerių metų Judelis bus išmintingesnis už patį Salamoną.

Ar krikščionybė yra pesimizmo religija

Schopenhaueris visas religijas skirstydamas pagal tai, ar jos yra pesimistiškos ar optimistiškos, krikščionybę priskiria prie pirmųjų. Jis mano, kad šiuo pesimistiškumu krikščionybė nugalėjusi žydų religiją ir graikų bei romėnų pagoniškąjį tikėjimą. Vienam Schopenhaueriui, kaip pesimizmo filosofijos kūrėjui, krikščionybės tariamoji pesimistiškoji kryptis yra simpatiška. Jis apgailestauja, kad krikščionybė naujesniais laikais pamiršusi savo tikrąją reikšmę ir iškrypusi į seklų optimizmą.

Tariamasai krikščionybės pesimizmas nė kiek jau nežavi linksmojo gyvenimo poeto, kuris krikščionybės simbolį, kryžių, stato lygiomis su tabako dūmais, blakėm ir česnaku; šie visi daiktai jam esą nepakenčiami, kaip nuodai ir gyvatė.[1]) O anas garsusis materialistas kryžiuje mato kankčių dievinimą; jam kryžius tėra, kiek tik gali būti, liūdniausias žmonijos vaizdas, žmonijos, lyg sudaužytos, sulamdytos visuose sąnariuose; kryžius jam atrodo kaip vienašališkiausias, žiauriausias pasaulio vengimo ir ir krikščionybės pasyviškumo įsikūnijimas; šios rūšies simbolis nebegalįs išreikšti dabarties gyvenimu besidžiaugiančios žmonijos religinės sąmonės[2]). Net ir toks Schilleris savo veikale „Graikijos dievai“ apgailestauja senųjų dievų pasaulio žuvimą tam, kad iškiltų vieno Dievo vardas, kurį jis prilygina žiauriai šiaurės vėtrai, nudraskiusiai anuos senuosius lapus. Paulsenas sako, kad krikščionybė siekianti naturalų žmogų numarinti, o jo vietoj atgaivinti naują antgamtinį žmogų. Dėl to jis tiki, kad pirmykštė krikščionybė vengusi pasaulio. Dabar, kada valstybė susikrikščionijo, o krikščionybė susivalstybino, toji pirmykštė krikščionių religijos forma teradusi prieglaudą tik vienuolynuose.[3])

Taigi, visų aukščiau minėtų žmonių manymu, krikščionybė tėra tik liūdesio, skausmo religija. Pirmuosius krikščionius jie tegali įsivaizduoti kaip draugiją paniurėlių, kurie atsisako nuo kiekvieno gyvenimo džiaugsmo ir su išblyškusiais veidais bei nuleistomis akimis temąsto tik apie mirtį ir karstą.

Šios nuomonės yra visai klaidingos. Tikroji krikščionija, kaip ją Evangelijos vaizduoja, nėra pesimistiška, bet perdėm optimistiška. Tikras pesimizmas tėra tiktai ten, kur niekuo nesidžiaugiama ir visa kuo nepasitenkinama. Tokios betgi nuotaikos krikščionybė neturi. Tikro krikščionies pagrindinis dvasios nusiteikimas yra ramybė ir džiaugsmas: „Aš jums palieku ramybę, duodu jums savo ramybę... Tai aš jums kalbėjau, kad mano džiaugsmas būtų jumyse ir kad jūsų džiaugsmas būtų pilnas“.[4])

---

[1]) Goethe, Venezian. Epigramme, n. 67.

[2]) D. F. Strauss, Alter und neuer Glaube, 93 p.

[3]) Paulsen, System der Ethik, 1900, I d. 65 p.

[4]) Jon. 14,27; Jon. 15,11.

Ir Povilas meilę, džiaugsmą, ramybę vadina trimis pirmaisiais krikščioniškos dvasios vaisiais.[5]) Šioji krikščionybės ramybė ir šisai jos džiaugsmas turi tokį stiprų pagrindą, kad net kankinimų ir persekiojimų spaudžiamas jisai nesulūžta. Atvirkščiai, krikščionys džiaugias ir linksminas, kada jie yra kitų keikiami, persekiojami ir šmeižiami, ne dėl to, kad pačias kančias myli, bet dėl to, kad „šio laiko kentėjimai negali lygintis su būsimąja garbe, kuri bus mumyse apreikšta".[6]) Povilas jaučias esąs pilnas paguodos, gausiai turįs džiaugsmo visuose savo sielvartuose.[7]) Ir to paties laiko žmogus, Seneka, nepaisydamas savo tvirto stoiško nusiteikimo ramiam būti, savižudybę siūlo kaip paskutinę priemonę į laisvę; tuo tarpu retežiuose gulįs Povilas nuliūdusiam pasauliui šaukia šiuos žodžius: „Džiaukitės Viešpatyje visuomet; vėl sakau džiaukitės!"[8])

Taigi krikščionybė yra daug optimistiškesnė, negu aukščiau minėtų jos peikėjų pasaulėžvalga: šioji tesidžiaugia tik turtybe, sveikata, prabanga ir garbe; krikščionybė džiaugiasi ir kančiose ir sielvartuose. Abidvi pasaulėžvalgos nesugeba pašalinti iš šio gyvenimo neišvengiamas nelaimes: neturtą, ligą, neapykantą ir neprietelystę. Tačiau tuo tarpu kai krikščionybė čia mato progą prie dorybių pratintis ir tuo džiaugiasi, nekrikščioniškajai pasaulėžvalgai, prispaustai kančių, nieko nelieka, kaip tik bejėgis įniršimas, beviltiška melancholija arba savižudystė.

Liūdesio antspalvį krikščionybė sudaro, kaip iš aukščiau minėtų krikščionybės priešų išsireiškimų išeina, dauglausia jos mokslas apie savęs išsižadėjimą ir kryžiaus nešimą, kurį Kristus yra nurodęs kaip Juo sekimo sąlygą; Nukryžiuotojo baisiai rimtas paveikslas dar labiau stiprinąs liūdesio šešėlius. Tačiau savęs išsižadėjimas ir kantrus neišvengiamų kančių nešimas yra reikalingas ne tik krikščioniui, bet ir kiekvienam žmogui, kuris nori pakilti aukščiau gyvulio. Savęs išsižadėjimas, kaip Kristus mokė, nėra stoiškas neatjautimas, nėra tatp pat nė budistiškas ar Schopenhauerio nenaturalus visų troškimų nuslopinimas. Tai yra vien tik jausmų sutvarkymas, pirmiausia meilės, paskum baimės ir pykčio. Liūdnumas tėra netvarkinga, nepažabota aistra; ramybė ir džiaugsmas, atvirkščiai, gyvena širdyje to žmogaus, kuris, krikščionybės nurodymu, nesiduoda geiduliams valdyti, bet pats juos valdo.

Sako, kad Nukryžiuotojo paveikslas esąs labai liūdnas ir rodąs krikščionybės pesimizmą. Bet neminėdami iš Jėzaus gyvenimo daugybės paveikslų, džiuginančių širdį, pamąstykime tik apie Kūdikio idilę prakartėje, apie persimainymą ant Taboro kalno, apie dievišką vaikų bičiulį, apie Jėzaus atsilankymą pas

---

[5]) Gal. 5,22.
[6]) Rom. 8,18.
[7]) II Kor. 7,4.
[8]) Pilyp. 4,4.

Mortą ir Mariją, apie jaudinančią kojų plovimo sceną, apie paskutinės vakarienės kilnumą, apie prisikėlimo garbę iš šiaip daugybę kitų, — net ir Nukryžiuotojo paveiksle mes nerandame ne tik jokio paskatinimo į pesimizmą, bet kaip tik priešingai — stipriausią akstiną dvasios džiaugsmui.

Ne dėl to, kad krikščionybė yra pesimistiška, bet dėl to, kad gyvenimas neša su savim tiek daug kartaus džiaugsmo, rimtumo ir gilių kančių, kad per kryžių Dievo meilė pasiekė aukščiausią triumfą, kad tai yra labiausiai jaudinąs ir įtikinąs simbolis ne pasaulio vengimo ir pasyvumo, bet begalinės Dievo meilės, simbolis, kad mes pergalėsime šio pasaulio kančias, simbolis mūsų džiaugsmingo veiklaus optimizmo, — štai dėl ko mes vartojame šventą kryžių, kaip mūsų krikščioniško tikėjimo išreiškėją.

Jeigu toks Straussas pajėgtų suprasti šventųjų meilę, kuria jie užsidegė, bemąstydami apie Kristaus kančias, kad net savo laime jie laikė dalyvauti Jo kančiose; jeigu mūsų ligoninių salėse jis būtų kada nors matęs, kokios ištvermės ir kantrybės suteikia sergančiam žmogui pažvelgimas į kryžiaus paveikslą ant sienos, kiek vilties ir pasitikėjimo jis įkvepia mirštančiam, kuris jį išblyškusiomis lūpomis bučiuoja, — tai, gal būt, jis nebūtų parašęs aukščiau minėtų žodžių. Gyvenimu ir darbais bedžiūgaujančioje žmonijoje, kurią Straussas įsivaizduoja, rodos, lyg nebūtų jokių neturtėlių, nelaimingųjų, ligonių ir mirštančių. Ir kas tabako dūmus, blakes ir česnaką pažymi šalia kryžiaus kaip labiausiai pasibiaurėjimą žadinančius dalykus, tas, matyt, niekuomet nėra pajutęs kvapo sužeistųjų ir vėžiu sergančių ligonių, kuriuos globoja gailestingosios sesers vardan nukryžiuotojo Kristaus nelaukdamos jokio žemiško užmokesčio.

Kad krikščionybė savo tariamą pesimizmą pametusi tik reikalo spiriama, būtent, valstybei sukrikščionėjus ir su tikru gyvenimu skaitytis reikiant, — netiesa. Jau Naujojo Testamento raštuos visur alsuoja džiaugsmo ir linksmos vilties dvasia. Pats Kristus nėra niekuomet buvęs pesimistas. Jis yra dalyvavęs nekaltuose šio gyvenimo džiaugsmuose; Jam buvo gera linksmame vaikelių būryje, kuriuos jis maloniai prie savęs glaudė ir laimino; Jis sėdėjo linksmų svečių tarpe Kanos vestuvėse ir tarp ištikimų bičiulių Betanijoje pas Lozorių, Mortą ir Mariją. Jis nepaniekina ir farizejų pakvietimo: norėjo verčiau pakęsti tuščius priekaištus, kad jis esąs „rijūnas ir vyno gėrikas“,[9]) nekaip griežtu pasninkavimu ir atgailos rūbais Jonui Krikštytojui prilygti.

Kad jo „puotų kalbos“, kaip kai kas vadina draugų tarpe Jėzaus pasakytus žodžius, nėra tokio tono, kaip Venecijos epigramos ar Liuterio „puotų kalbos“, tai dar nereiškia, kad čia esama pesimizmo žymės.

Kiekviena tikrai didi dvasia turi savyje tam tikro rimtumo antspaudą, ir tiktai paviršutiniškas, pasilinksminių ieškąs charak-

[9]) Mat. 11,19.

teris tegali akimirkos nuotaikoje pamiršti dideles problemas, kurias pasaulis ir gyvenimas duoda išspręsti kiekvienai pasaulėžvalgai. Kristus ir jo įsteigtoji krikščionybė aiškiai išsprendžia gyvenimo tikslų problemas ir parodo krikščioniui visus kelius, priemones tikslams siekti, duoda dar paskatinimo ir jėgų, užtikrina juos pasieksiant.

Taigi krikščionybė sužadindama jo sekėjui džiaugsmą, pasitenkinimą, pati tegali būti tik optimistiška, bet realiai įvertinanti gyvenimo klausimas. Pagal *Dr. G. Reinhold.*

Prof. Pr. Dovydaitis

Ką didelis šių dienų mokslininkas pareiškė apie gamtotyros ir religijos santykius

„Ateity“, ypač jos senesnių metų sąsiuviniuose, ne kartą jau rašyta apie tai, koki yra buvę didžiųjų gamtininkų santykiai su religija. Tie santykiai yra visuomet buvę teigiami; išimtys — kuomet žymūs gamtininkai yra buvę ateistai — yra labai menkos, galima sakyt, mikroskopiškos, ir bendrosios taisyklės nė kiek negriauja. Šiuo kartu norėčiau „Ateities“ skaitytojus painformuoti apie vieno paskiausių laikų gamtininko nuomonę kalbamuoju klausimu.

Amerikos Jungtinių Valstybių didmiesty New Yorke yra Columbijos universitetas, kuriame dirba elektrotechnikos profesorius Dr. Mykolas Pupin'as, tautybe — serbas. Jis yra žinomas visame pasauly telefono ir radio srityse, sugalvojęs tam tikras, jo vardu ir vadinamas, Pupin'o špūles ir padaręs kitokių aptikimų elektrotechnikos srityje.

Su šiuo tat mokslininku apie religijos ir mokslo santykius kalbėjosi New York'e einančio žurnalo „American Magazine“ bendradarbis Albert Edward Wiggam, kuris to pasikalbėjimo rezultatus išspausdino sakytojo žurnalo pernykščių metų rugsėjo mėn. sąsiuviny. Čia tat ir paduodama to pasikalbėjimo santrauka.

Mokslas, užuot Dievą pašalinęs iš pasaulio, suvedąs mus su juo į artimesnius, dvasinius santykius. Rods, Dievo negalima esą įrodyt matematikos formule, bet mokslas verčiąs mus daryt išvedimą, jog anapus visa ko esti sprendžiąs, vadaująs principas, kuris iš chaoso vedąs į kosmą.

Visur kur esą užtinkame dieviškos išminties įrodymų. Mokslas esąs religijos tarnaitė. Jis daraąs iš mūs geresnius krikščionis. Jis mokąs žmones supratingai bendradarbiaut su Dievu; jis mokąs žmones Dievo įsakymų ir kaip jų reikią klausyti. Jis stiprinąs

mūsų tikėjimą, jog žmogaus siela esanti pasauly didžiausias dalykas, visą kitą kūrybą viršijąs Dievo kūrinys. Mokslas stiprinąs mumyse tikėjimą, kad žmogaus siela paliksianti ir toliau gyva mirus mūsų fiziniam kūnui. Mokslas vis arčiau vedąs mus prie Dievo.

Biologai esą mums atskleidę dvasią įkvepiantį dalyką, kad visa gyvybė esanti išsiplėtojusi iš žemybių į aukštybes. Prof. Pupin'as mano, jog, kas netiki, kad gyvybė žingsnis po žingsnio ėjusi pirmyn vedama koordinuojančio principo, tas turįs labai menką prisistatymą apie dievybę. Nes, jei gyvybė iš menkų pradžių, sakysim, per dešimtį milijonų metų esanti išsiplėtojusi iki žmogaus, tai kur būsią nueita per kitus dešimtį milijonų metų! Mokslas žmogų esą aptikęs kaip tokią esybę, kuri nuolat žengianti nuo vienos garbės į kitą ir tuo būdu vis daugiau ir daugiau prisiartinanti prie savo Kūrėjo dvasinio paveikslo. Toks biologinis evoliucionizmas, kuris nešalina Dievo, bet jį ima kaip šio proceso pirmąją priežastį, pirmąjį judintoją, aukščiausiąjį veiksnį, neprieštarauja ir katalikiškai pasaulėžvalgai. Tiktai šiąja proga pastebėsime, jog šiandien evoliucijos sąvokon pradedama dėti ir kitoks turinys, negu seniau buvo dėtas. Senesniuoju (darviniškų) supratimu evoliucija yra žengimas nuo vientisa į sudėtinga, nuo žema į aukšta; tuo tarpu naujuoju (betesoniškų) supratimu evoliucija tėra „išnarstymas" (unpacking), taigi s u p r a s t i n i m o procesas. Skaityk apie šiuos klausimus labai įdomias Lietuvos universiteto profesorių diskusijas, spausdinamas „Kosmo" 1928 m. 4—12 numeriuose, kilusias dėl prof. Landau'o pranešimo Kauno Medicinos Draugijoj apie 5-jį Genetikos Kongresą Berline.

Toliau prof. Pupino mintis atpasakojame tiesiogine kalba. — Ir fizikos ir organinių mokslų žinios atskleidžia Dievą, dievišką Išmintį, kuria mes, kaip protingos esybės, galime atsidėti. Mes negalime pasitikėti atsitikimu, bet iki tolimiausio laipsnio galime statydinti ant dieviškos Išminties. Mokslas yra stebėjęs, kad visa pasauly yra nuolat besiplėtojąs ir prasmingas procesas. Mokslas apreiškia žmogų kaip esybę su tokia siela, kuri nenutrūkstamoj visatoj vis daugiau ir daugiau artinasi prie dievybės.

Į visa tai tikėdami, ar tuomet galime tikėti, kad siela užges fiziniam kūnui numirus? Man išrodo esant neprotinga, sako prof. Pupinas, kad tokia kūryba, kuri milijardus metų yra darbavusis vien tik tam, kad išgamintų tą nuostabią sielą, tai sielai — tavajai ir manajai sielai — leistų egzistuoti tik tol, kol laikosi mūsų fizinis kūnas. Nors mokslas neturi jokio matematiško įrodymo sielos nemarybei įrodyt, tačiau mokslas vis dėlto teikia gausingo peno mūsų galvojimui ir tikėjimui, ir jis prisideda prie mūsų įsitikinimo, kad mūsų fizinis gyvenimas tėra vienas laipsnis sielos buity.

Prof. Pupino manymu, visos mokslinių tyrinėjimų išdavos rodančios į tai, jog esą labai neįtikima, kad žmogaus siela pasiliautų buvusi kūnui numirus. Kontinuybės dėsnis ir moksliškos

visatos suvokimas rodosi sutvirtiną mūsų tikėjimą, kad žmogaus siela egzistuojanti ir kūnui mirus ir toliau plėtojasi.

Mokslas nuolat duodąs pažinti dievybę ir žmogaus giminystę su dievybe. Mokslas todėl esąs aukščiausias žmogaus teologijos pavidalas, aukščiausias pavidalas galvojimo apie Dievą. Mokslas tiesiog vedąs mus prie tikėjimo į Dievą, o štai yra religijos pagrindas.

Mokslas netik nekliudo žmogui būt krikščioniu, bet daro iš jo geresnį krikščionį — sako prof. Pupinas. „Ateinančiais metais aš įvairiuose universitetuose skaitysiu paskaitas apie šią aukštesnę dvasinę mokslo reikšmę. Mano paties tikėjimas yra toks, kad visa mūsų didžioj visatoj (universume) vyksta tam tikram tikslui ir kad šis tikslas yra žmogaus sielos plėtojimasis. Šiame punkte susisiekia mokslas ir religija. Mokslas begalo daug prisideda religinio tikėjimo pagrindams stiprinti. Mokslas sustiprino religiją. Jis sustiprino ir mano tikėjimą".

„Manoji religija neprieštarauja nė vienai sudėties dalial tos religijos, kurią turėjo mano motina ir mano gimtojo sodžiaus žmonės, kai aš dar buvau vaikas. Mokslas tik praplėtė mano pažiūras į Kūrėją. Tai yra tikrasis mokslinio darbo smagumas. Mokslo tikslas ne tik sugalvoti materialinius dalykus, mūsų turtingumui ir komfortui padidint. Toki dalykai yra geras daiktas, bet ne pats didžiausias".

„Jei mokslas nei man pačiam nei kitiems neprisidėtų išsidirbti geresnės religijos, Kūrėjo geresnio pažinimo ir artimesnės asmeninės su juo giminystės, jei mokslas man nepadėtų tarnaut dieviškam paskyrimui, tuomet mano, kaip mokslininko, darbas yra fiasko".

Tokis tat yra prof. Pupino tikėjimo išpažinimas.

P. Karuža

Tolstojus

Didžiojo rusų tautos rašytojo šimtmetinės gimimo sukaktuvės šiemet plačiai švenčiamos ne tik Tolstojaus tėvynėj Sovietų Rusijoj, bet ir kultūringuose Vak. Europos kraštuose. Rengiami iškilmingi paminėjimai, leidžiami Tolstojaus veikalai ir nagrinėjamas gyvenimas. Ta proga kiekvienam platesnės orientacijos jaunuoliui labai verta susidomėti to žymaus rašytojo asmeniu, meno ir mokslo darbais.

1. *Biografija.* Levas Tolstojus gimė 1828 m. rugsėjo 10 d. Jasnaja Poliana dvare, Tulos gubernijoj iš turtingų Rusijos aristokratų grafų. Greit mirė tėvai, ir našlaitį auklėti pasiėmė viena giminaitė. Iš jos jaunasis grafiukas gavo pirmąjį išsilavinimą ir mokslo žinias.

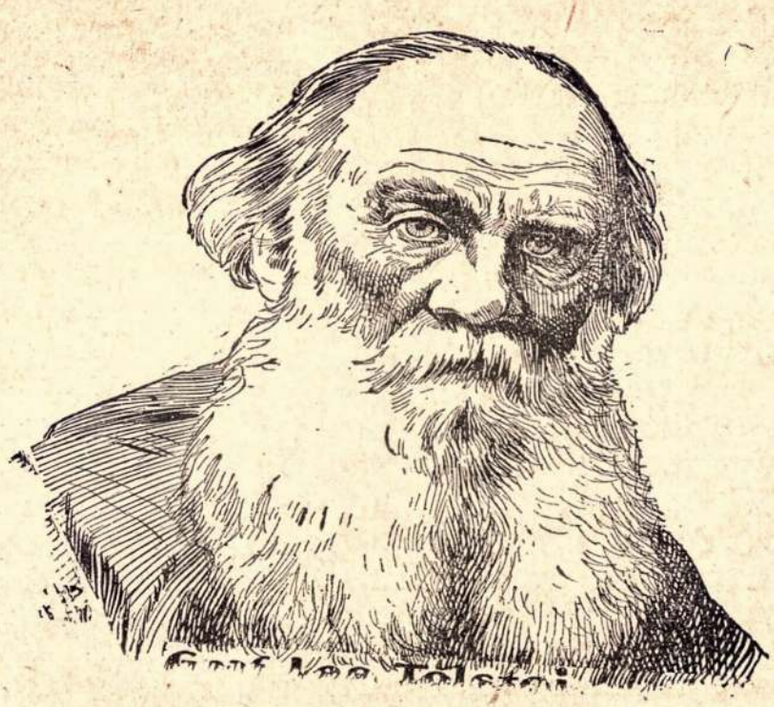

Tolstojus.

Turėdamas 15 mt. jau studijuoja Kazanlaus valst. universitete filosofijos, vėliau teisių mokslus. Bet sausos studijos nepatenkina ir, pametęs universitetą, grįžta į tėviškę ūkininkauti. Užsidegęs jaunu idealizmu, pirmas savo dvare panaikina baudžiavą, įsteigia valstiečių vaikams pavyzdingą pradžios mokyklą ir rūpinasi geresniu dvaro ūkio sutvarkymu. Bet ir čia nesiseka, nes viskas jam greit įkyrėjo. Todėl reformų vaisiai nebuvo taip geri, kokių Tolstojus tikėjosi.

Vėliau jis bando ieškoti laimės Petrapilio ir Maskvos didiuomenėj, kol pagaliau 1851 m. tampa karininku ir su artilerijos pulku išvyksta į Kaukazą dalyvauti kovose su turkais. Kaukazo grožybių, laisvų kalniečių gyvenimo ir Sevastopolio apgulimo įspūdžių artistiškas aprašymas padarė gerą pradžią rašytojo karjerai. Tolstojaus raštai buvo maloniai skaitomi net caro rūmuose.

Tolstojus vietoj nenurimsta. Nepakęsdamas aštrios drausmės ir kariško gyvenimo, palieka kariuomenę. Prieš pat baudžiavos panaikinimą (1857 ir 60 m.), norėdamas geriau pažinti pasaulį ir praplėsti žinijos horizontą, dvejetą kartų apkeliauja Vokietiją, Prancūziją, Italiją, Šveicariją, Angliją ir Belgiją, aplanko stambesnius mokslininkus, rašytojus ir pedagogus, prisigaudo įspūdžių saviems romanams.

Sugrįžęs su visa siela ir kūnu pasišvenčia valstiečių labui. Steigia mokyklas, žodžiu ir raštu ragina gerai gyventi. Taip arti-

mas susidėjimas su prastais mužikais be galo nepatiko ano meto rusų valdžiai ir dvarininkams, kurie visokiais būdais stengėsi Tolstojaus visuomeninį veikimą trukdyti. Vedimas žmonos Sofijos ir šeimyniškas gyvenimas tikrai padėjo mužikų mokytoją ilgesnį laiką atitraukti nuo liaudies auklėjimo. 1872 m. Tolstojų vėl randame besidarbuojantį savo dvare, mokantį vaikus ir rašantį mokykloms vadovėlius.

Dirbdamas pedagogikoj, neužleido ir literatūros. Nuolat kūrė didžiuosius savo romanus, pjeses ir apysakas, rūpinosi kitais meno reikalais. Tolstojaus rašytojo vardas anuomet buvo tiek žymus, kad V. Europos didesnieji asmenys laikė sau didele garbe turėti pažintį ir susirašinėti laiškais; Tolstojaus viešai tartas žodis rusų išmokslintoj jaunuomenėj turėjo didžiausią pasisekimą.

Nepatenkintas savo gyvenimu, pasaulio sutvarkymu ir žmonių klastomis, Tolstojus visą laiką graužlasi, nekenčla pats savęs, kartais nori net nusižudyti. Amžinieji gyvenimo klausimai: kas, iš kur ir kam yra žmogus? koks turi būti tikras individo gyvenimas? kaip pataisyti pagedęs pasaulis? sukelia audrą rašytojo sieloje. 70 metų senis išgyvena didžiausią dvasios krizį. Atsakymo į anuos klausimus jis ieško moksle, religijoj ir Šv. Rašte. Pagaliau, pasmerkęs ligšiolinį rašytojo darbą, atsisakęs nuo asmeniškų patogumų, nutaria pasidaryti tiesos ir meilės apaštalu. Iš Tolstojaus rašytojo pasidaro Tolstojus filosofas ir pamokslininkas. Nelyginant koks Rousseau, parašo savo „Išpažintį“, išleidžia „Kame mano tikėjimas“, „Trumpas evangelijos išdėstymas“, „Apie gyvenimą“, „Dievo karalystė — jumyse“ ir kitus religiškai filosofiškus veikalus. Tūkstančiuose brošiūrėlių stengiasi išpopularizuoti savo religijos mokslą, surasti ko daugiausia sekėjų. Dabar jis be pasigailėjimo pliekia valdžios biurokratizmą, užtaria skriaudžiamuosius ir visur skelbia žmogaus tobulybės idealą. Tokiu veikimu Tolstojus prisidėjo prie greitesnio carų valdymo žlugimo ir revoliucijai priartinti.

Šalia šitokio darbo, kai kada duodavo ir vieną kitą moralizuojamo turinio romaną. Mirė kelionėj 1910 metais lapkričio 7 dieną.

Tolstojus rašytojas. Tolstojus per ilgą savo gyvenimą prirašė labai daug. Jo raštai galima suskirstyti trim didesniais skyriais: graž. literatūra, filosofija ir visoki pedagogikos raštai. Be to, didelė korespondencija ir dienoraštis, vestas per daug metų. Čia mums rūpi jo gražioji literatūra. Pirmoj eilėj stovi du didžiuliai romanai — „K a r a s i r T a i k a“ ir „O n a K a r e n i n a“. Jie Tolstojų stato pirmoj eilėj rusų ir viso pasaulio rašytojų. „Karas ir Taika“ rašytas nuo 1864—69 m. Tai sunkaus darbo padarinys. Šį romaną, 2000 pusl. dydžio, Tolstojus rašydamas net 7 kartus perrašinėjo. Tam plačiam romane autorius nori parodyti, kaip visi didžiuliai įvykiai eina žmonių nepriklausomi. Žmonių gyvenimą veda šen ir ten likimo ranka. Tai fatalizmo išreiškimas. Kotuzovas, kuris

miega pasitarime prieš Austerlico mūšį, paskui, skaitąs romaną Borodino išvakarėse, šiuo atžvilgiu rodo pagrindinę autoriaus mintį. Tikrl romano herojai yra tauta. Už jų, kaip ir už Homero didvyrių, stovi dievai, nematomos jėgos „be galo mažos, kurios tvarko mases". Turinys iš Napoleono laikų. Visi rusų tautos pasisekimai ir nelaimės, kilimas ir puolimas, inteligentijos ir valstiečių gyvenimas prabėga pro skaitytojo akis. „Ona Karenina" parašytas (1873—77) dar su didesniu artistiškumu. Bet čia trūksta galingo jaunystės entuziazmo, kaip kad „Kare ir Taikoj". „Onoj Kareninoj" Tolstojus pasirodo kaip be galo didelis psichologas. Autorius labai vaizdžiai parodo kaip dora žmona suviliojama svetimo vyro, vis žemiau smunka ir pagaliau žūna po traukiniu. Romano įdomumas — Onos tragedija ir atvaizdavimas 1860 m. rusų visuomenės gyvenimo.

Toliau iš beletristikos tenka suminėti novelės ir apsakymai, kuriais rašytojas pradėjo savo veiklą. Visuomenės dėmesį atkreipė į save jau pirmais apsakymais, lyg ir atsiminimais, „Vaikystė" (1852), toliau trilogija „Sevastopolis" (1855), „Du gusarai", „Kazokai", „Liucerna", vėliau eilė pasakų liaudžiai... Šiose novelėse ir pasakojimuose daug įdomių tipų ir puikių gamtos vaizdų. Rašytojas viską vaizduoja be galo reališkai. Sakysim jo apsakyme iš Kaukazo gyvenimo „Kazokai" nerasim to romantiško aukštinimo vietos gyventojų, jokio fantastiškumo, kaip kad Lermontovo raštuose. Tolstojus mėgsta viską aprašinėti be galo smulkiai. Tenka stebėtis jo prityrusia akim, nuo kurios nė mažiausia žymelė negali pasislėpti, ir tuo dideliu žmogaus sielos gelmių pažinimu. Moterys dažnai su baime klausinėdavo, iš kur Tolstojus galėjo žinoti didžiausias jų širdies paslaptis ir giliausius jausmus. Be to, dažnai tuos raštuos galima rasti nukrypimų, kuriuos Tolstojus dėsto savo filosofiškas ar visuomeniškas pažiūras, o kartais tiesiog pamokslų pagedusiam pasauliui, didikams (pav., „Liucernos" pabaiga).

Po romano „Ona Karenina" Tolstojus nustoja kurį laiką rašęs, pakeičia galutinai savo pažiūras į meną, religiją, visuomenę. Menas dabar jam — priemonė savo idėjoms skleisti. Jis turi žmoniją auklėti, rodyti jai gyvenimo kelius. Tikras menas — tik liaudies menas. Kita visa maža vertės teturi. Nuo tada Tolstojus, be daugybės raštų filosofijos ir religijos klausimais, duoda keletą žymių kūrinių, kur tendencija nepajėgia meno užslopinti. Čia tenka atsiminti jo liaudies pasakojimus („Ar daug žmogui žemės reikia" ir k.). Jų daugumas išversta į lietuvių kalbą. Be to, didelis romanas „Prisikėlimas", „Kreicerio sonata", „Ponas ir bernas" (paskutinės dvi yra lietuviškai išverstos). Kai kuriais šių veikalų prieina net prie naturalizmo.

Tolstojaus kūryboj dar reikia pažymėti jo dramos, kurių žymiausia „Patamsių galybės", vieno mužiko nusikaltimo (svetimoterystės ir vaikžudystės) ir prisipažinimo tragedija. Joje yra vietų, lygių Šekspyro dramoms.

Bendrai apie Tolstojaus gražiąją literatūrą štai kas tenka pasakyti. Kaip vaizduotojas maža sau lygių teranda. Puikūs tipai ir peizažai. Bet kompozicija jam nevisumet sekasi. Stilius nelygus. Vienas jo bičiulis jam teisingai parašė: „Kaip tamsta apie ką nors rašai su meile, tai stilium negali atsigėrėti. Bet kur to nėra, tavo raštai panašūs į karininko dienoraštį". Tolstojų stiliaus ir kompozicijos atžvilgiu Turgenevas pralenkia. Jo beletristikoj daug tendencijos. Bet raštai su tendencija Tolstojaus vardo amžiams nepalaikys. Jis literatūros darbininkų tarpe pirmą vietą užima savo dviem pirmaisiais romanais („Karas ir Taika", „Ona Karenina") ir novelėmis. Tuose jo raštuose atsispindi visas Rusijos gyvenimas.

Antruoju laikotarpiu Tolstojus daug rašė politiškais, religiškais ir visuomeniškais klausimais. Bet šie raštai neturės to patvarumo, kaip kad beletristika.

Tolstojus mąstytojas. Tolstojus menininkas ir mąstytojas glaudžiai susiję, nes meno veikaluos jau dėstė savo protavimus. Iš pradžių Tolstojui didelę įtaką darė Rousseau. Dėl tos įtakos Tolstojus kviečia grįžti į gamtą, neigia kultūrą. Raštuos ne kartą su pamėgimu vaizduoja arti gamtos stovinčius žmones. Kultūrą neigia dėl asmenybės laisvės. Toliau Tolstojus patenka į Kanto ir Schopenhauerio įtaką, pagaliau paskutiniu laikotarpiu į Paskalio.

Tolstojaus mokslas nieko naujo neduoda. Jo filosofiški veikalai nėra to paties platumo, kaip kad Rousseau. Daugelis jo idėjų paimta iš Evangelijos ir, bendrai, jos naujos buvo gal tik Rusijai.

Tolstojus netiki Kristaus dieviškumu. Tai tik vienas didžiųjų išminčių, kaip Buda ir k. Kristaus religiją jis aiškino, kaipo artimo meilės, nusižeminimo ir teisybės skleidimą, be dieviško apreiškimo ir matomos bažnyčios valdžios.

Vienus Šv. Rašto faktus visai paneigia, kitus savotiškai išaiškina, — taip, kad Dievas jam esanti pati žmogaus siela, o dangaus karalystė turinti įvykti žemėje. Žmonių tarpusavio krikščioniškas sugyvenimas, luomų ir visokios nuosavybės panaikinimas galįs greičiau priartinti tą žemišką rojų. Nereikia jokios valdžios, šalin dabartinė kultūra; vienintelis žmogaus tikslas — tarnauti žmonijai, tėvynei, mokslui ir menui. Šiuo atžvilgiu Tolstojaus skelbiamas mokslas artimas viską griaunančiam anarchizmui.

Tolstojus moko nesipriešinti blogybei, mat, taip jam rodė jo protas, kuriuo rašytojas vadovavosi, būdamas racionalistas.

Jo pažiūrose sistemos ieškoti nereikia, nes ten jos nėra. Tai nė nesvarbu. Svarbiau pačios keliamos mintys.

Savo laiku Tolstojaus žodis, tartas gilumoje Rusijos, aidėjo aplink visą žemę. Tolstojaus vardas jo tėvynėj buvo ir tebėra žinomas ir didiko rūmuos ir prasčioko pirkioj. Tai vienas populariškiausių rusų tautos žmonių. Kaip menininkas randa vis naujų sekėjų tarp visų tautų. Ir prancūzai, ir vokiečiai, ir švedai, ir ja-

ponai išsivertė jo raštus. Sovietų Rusija, švęsdama jo gimimo sukaktuves, nutarė pastatyti jam didžiulį paminklą — išleisti visus jo raštus, kurių bus apie 100 tomų.

P. S. Lietuvių kalba didžiųjų Tolstojaus raštų nė vieno nėra. Smulkesnių knygučių yra keletas, pavyzd., „Kuo žmonės gyvena“, „Kaukazo belaisvis“, „Ar daug žmogui žemės reikia“. Didžiausia ar nebus „Ponas ir bernas“. Yra išversta viena kita drama ir keletas bereikšmių polemikos brošiūrų.

Vl. Literskis

Meno-literatūros vakarai

Paskutiniais laikais meno-literatūros vakarai pradeda įeiti į madą. Jų reikšmė neabejojamai yra didelė, nes jaunųjų meninkų grupės, kurios visuomenei maža yra žinomos, gali daugiau ar mažiau viešai pasirodyti ir prasiskinti kelią į meno-literatūros pasaulį. Patys vakarai paprastai esti dvejopo pobūdžio: literatūros kūrybos — poezijos ir literatūros propagandos. Literatūros vakarui antrasis pobūdis, rodos, geriau pritaikomas, nes tuomet geriausias būdas skleisti naujiems šūkiams, naujoms kryptims, sudominti ir patraukti publikai literatūros gyvenimo reiškiniais.

Kūrinių skaitymas, meno atžvilgiu, turi didelę reikšmę. Jie reikia mokėti skaityti. Kartais autoriai savo gerus kūrinius visai blogai skaito, todėl iš klausytojų susilaukia menko dėmesio; kartais ir menkesnio turinio kūrinėlis, jei gerai skaitomas, susilaukia klausytojų pritarimo. Meno-literatūros vakaro pasisekimo priežastis iš dalies yra geras kūrinių skaitymas. Reikia skaityti aiškiai, kad visi klausytojai galėtų laisvai girdėti. Be to, labai reikšmingas dalykas yra išlaikyti atatinkamas tonas, kad visi klausytojai jaustų visą veikalo dvasią. Suprantamas dalykas, pats skaitytojas turi prisitaikinti prie klausytojų nuotaikos ir išsilavinimo. Tokiu būdu skaitomas dalykas būna įdomus, nors turinio atžvilgiu nėra vertingas. Skaitytojas turi prisitaikinti prie skaitomo dalyko dvasios: čia vartojami gestai ir kiti patetiniai dalykai. Pats skaitomas dalykas pageidaujamas gyvo, aiškaus turinio, kas palengvina skaitytojų dėmesį, jis mieliau klausomas. Reikia vengti ilgų, nuobodžių, dar alegorinio turinio dalykų. Mes turime kelti savo tautišką meną, nes jis yra glaudžiai susijęs su gyvenimu. Tautiško meno idėjas galima gerai plėtoti per literatūrinius vakarus. Tokiu būdu matome, kad literatūriniai vakarai, tautiško meno ugdymo atžvilgiu, turi didelę reikšmę.

Kitas svarbus dalykas yra atsižvelgti į metų laikus. Skaitomas kūrinėlis turi sutikti su metų laiko dvasia. Tinkamo metų

laiko kūrinėlis, rodos, pritaikintas klausytojų nuotaikai ir tokiu būdu noringiau klausomas. (Šitas tvirtinimas labai sąlyginis. Kūrinys, jei gyvai parašytas ir įdomiai skaitomas, turės pasisekimo, nežiūrint kokiam metų laikui jis pritaikintas. Red.). Dar reikšmingas dalykas, ypač mums ateitininkams, atsižvelgti į bažnytinį laiką. Advento ir gavėnios metu pageidaujama kūrinėliai skaityti, kurie sutiktų su to laiko dvasia.

Literatūrinis vakaras išeitų per daug monotoniškas, jeigu būtų skaitomi vien literatūros kūriniai. Meno literatūros vakaro programa turi būti įvairi: kūrinių skaitymas, referatas ar paskaita iš meno srities, deklamacijos, dainos, muzika, plastika, baletai ir kit. Besigėrėdami dainomis, muzika, plastika, mes jau susiduriame su kito žmogaus pergyvenimu, stengiamės jį suprasti, atjausti ir tokiu būdu tarp mūsų ir meno kūrėjo sielos užsimezga lyg koksai slėpiningas ryšys, jo siela darosi mums brangi, artima, gimininga, nors mus nuo jo skirtų toliausi erdvės ir prabėgusių amžių plotai. Klausytojai jaučiasi dvasios karalijoj, kuriai laikas ir erdvė neturi reikšmės.

Reikia žiūrėti, kad programa nebūtų per ilga, kad nenuvargintų klausytojų. Labai reikšmingas dalykas, kad klausytojai dar ištroškę laukia tęsiant, bet jau programa baigta. Tuomet noromis laukia kito meno vakaro. Kiekvienas meno-literatūros vakaras, mano manymu, turi būti paskelbtas iš anksto, kad visi galėtų tinkamai pasirengti. Jie pastatyti materialiniu atžvilgiu nėra sunku. Visos meno sekcijos turi žadinti ne tik savo narių, bet ir kitų sielos grožio pasiilgimą, jį skaidrinti ir tobulinti. Tas tik atsiekiama organizuojant meno-literatūros vakarus. Programa taip pat nesunku atlikti. Tokios, mano manymu, vykusios programos pavyzdžiu gali būti vienas gerai atliktas meno literatūros sekcijos vakaras, kuris truko 2 val. 20 m.

Programa įvairi:

1) literat. skaitymas	25 min.	5) plastika	15 min.
2) deklamacijos	10 „	6) solo	15 „
3) paveikslo aiškinimas	20 „	7) choras	20 „
4) pertrauka	15 „	8) orkestras	20 „

Programa gyva ir nenuobodi. Čia dar reikėjo kokios paskaitos ar pranešimo iš meno srities. Be to, galima būtų nedėti į programą paveikslo aiškinimo. Tai gerai atlikti mūsų sąlygomis labai sunku. Paveikslo aiškinimas, gal, greičiau bus mokslo dalykas, kaip ir gražiosios literatūros kūrinio nagrinėjimas. Nesvarbu organizuoti kiekvieną kartą dideli chorai, ar orkestrai, gali atlikti ir mažesnis dalyvių skaičius, pavyzdžiui, organizuojant duetus, kvartetus... Reikia stengtis, kad kiekvienoj programoj būtų vis naujų dalykų. Ypač liaudies menas turėtų būti keliamas. Liaudies dainos turėtų būti mūs mėgstamos, kadangi reta tauta tokių gražių turi. Čia meno literatūros sekcijos uždaviniai. Bet

A. Januševičius,
buvęs „Ateities“ redaktorius, dabar mokytojas Vilkaviškio „Žiburio“ gimnazijoi.

---

to nepakanka. Meno sekcija turi mokyti dailės kūrinius kaskart geriau suprasti; savo nariams, būsimiems kūrėjams (jei tokių atsirastų) turi padėti surasti tinkamą kūrybos kryptį, nors kiekvienas rašytojas iš prigimimo turi palinkimą į vieną ar kitą kryptį, padėti lavintis ir plėsti savo žinias meno srityje. Tai pasiekiama tik uolaus darbo ir rūpestingo rengimosi keliu. Tą darbą atlikti padeda meno-literatūros vakarai. Šiuos uždavinius vykdydama, meno sekcija ne tik praturtins ir pakels jūsų sielas, pažadinusi jas estetiškam gyvenimui, bet ir patarnaus visai tautai išauklėdama jai mylinčių meną žmonių būrį. Tenebūnie kuopos, kurioje meno sekcija neorganizuotų meno-literatūros vakarų. Jų reikšmė neabejojama. Kuopos, kuriose nėra meno sekcijų (tas nebuvimas joms garbės nedaro), turėtų jas įsisteigti ir imtis šio plataus darbo.

Stud. P. Karuža

Moksleivių Ateitininkų Konferencija

Liepos 3 ir 4 dienomis į metinę moksleivių ateitininkų konferenciją rimtam darbui susirinko jauni religinės ir tautinės kultūros pionieriai, galingos darbo organizacijos nariai. Jų žygių pažiūrėti atėjo garbingi tautos veteranai, juos nuoširdžiai sveikino Bažnyčios vyresnybė, su jais posėdžiavo visa Lietuva.

Maldos Namuose. Kiekvieną didesnį darbą ateitininkai malda pradeda Studentų bažnyčioj. Per Šv. Mišias skamba iš jaunų krūtinių šventos giesmės, tyros maldos kyla ligi aukštybių. Pritaikintam pamoksle prof. kan. Bl. Česnys at-kus prilygino Kryžiaus karų riteriams, granito uoloms, į kurias sudūžta piktos dechristianizacijos vilnys.

Pamaldų metu pašventinta L. G. ir S. F. vėliava, kurią asistavo sporto federantai su gražiais kostiumais.

Pirmas plenumo posėdis. Pusiau 12-tą valandą Žitiečių salė perpildyta publikos. Kuopų atstovai, studentai, katalikų visuomenės darbuotojai, svečiai iš Amerikos, Vilniaus ir Rygos sudaro ko įvairiausią nuotaiką. Visi kažko laukia.

Suskamba varpelis. Estradoje pasirodo moksl. at-kų S-gos pirmininkas Vl. Viliamas ir pasako ugningą kalbą. Giedamas at-kų himnas.

Pasveikinęs susirinkusius, į prezidiumą kviečia stud. J. Pankauską, F. Velavičiūtę ir J. Laučką; sekretoriate — V. Sellokas, p. Jasevičiutė ir P. Karuža. Sudarytos komisijos: sveikinimų, redakcijos ir mandatų.

Žodžiu konferenciją sveikino: J. E. mons. Faidutti Šv. Tėvo vardu, prof. A. Tumėnas KVC vardu, At-kų Federacijos garbės pirmininkas Pr. Dovydaitis, Vilniaus Vytauto Didž. gimn. „Atžalos“ draugijos pirm. St. Valiukevičius, Vyriausios At-kų Tarybos pirm. Ed. Turauskas, prof. Eretas „Pavasario“ S-gos vardu, kun. Ig. Albavičius Amerikos Liet. R. Katalikų Fed. vardu, Dr. jur. Pr. V. Raulinaitis At. Sendraugių Sąjungos, P. Ladygienė, L. Kat. Mokytojų S-gos vardu Dr. K. Ruginis, Amerikiečių ekskursijos vadas kun. P. Garmus, Dr. L. Bistras, Amerikos lietuvių dienr. „Draugas“ — kun. K. Matulaitis, Susišelpimo Fondo pirm. kan. P. Dogelis, Amerikos Vyčių jaunimo vadas K. Viesula, didžiosios Amerikoj lietuvių parapijos Waterbury Conn. kleb. J. Valantiejus ir daug kitų. Telegramas atsiuntė Vilkaviškio vysk. A. Karosas, vysk. M. Reinys, Kaišedorių vyskupas Kukta, studentai Lūšys ir Skrupskelis iš Vienos, Vilkaviškio „Pavasario“ ir KVC regiono valdybos ir kunigų konferencija. Viso 33 sveikinimai.

Centrinių instancijų pranešimai. C. Valdybos ir bendrai Sąjungos pereitų metų veikimą referuoja studentas Viliamas. Centras su visu aktyvumu stengėsi galutinai reorganizaciją įkūnyti gyvenime. Dar pradžioj metų išdirbti įvairūs regulaminai, darbo

planai ir sąmatos. Surengti organizaciniai ir sporto kursai Kaune ir 5 rajoniniai kursai provincijoj. Valdyba padarė 34 posėdžius ir išleido apie 300 raštų. Iždo balansas 5000 litų.

Pasunkėjęs aplinkybių būvis negalėjo būti naudingas produktingam ateitininkų veikimui. Keturios kuopos uždarytos, dešimčiai neleidžiama viešai veikti. Bet at-kai vis dėlto sugeba visur vaidinti vadovaujamą vaidmenį ir paimti gyvenimą už ragų. Turėdami 35% visos besimokinančios jaunuomenės, jie drąsūs kelia aukštyn savo laimėjimo vėliavas ir užkariauja vis stipresnes pozicijas. Pridėjus 12 šiemet įsteigtų kuopų, dabar yra 90 ateitininkiškų tvirtovių su daugiau kaip 6000 sąmoningų narių.

„Ateities“ redaktorius A. Janušević ius savo pranešime pažymėjo, kad turinio atžvilgiu organas žymiai pagerėjęs. Raštų ir bendradarbių niekumet netrūko. Atsisveikino su visais „Ateities“ prieteliais. Administratorius S. Zareckas kiek nusiskundė dėl kai kurių kuopų delsimo laiku atsiskaityti ir dėl to daromų klaičių reguliariai žurnalą išleisti. Juk ligšiol „Ateitis“ turi dar 3500 lt. skolos, nors tikrų prenumeratorių yra 3000.

Kontrolės pirm. Vyt. Valiukevičius ilgokam protokole reiškia pasitenkinimo dėl organizacinio darbo pažangos, taip pat padaro kai kurių pastabų. Bendrai, veikimas konsoliduojasi.

Kuopelių pasitarimai įvyko atskirai. Vyrams paskaitą „Vyriškumas“ laikė Dr. K. Pakštas. Mergaičių posėdy kalbėjo ponia Ladygienė ir pas jaunesniuosius Dr. K. Ruginis. Patvirtinti reikalų vedėjai: vyrų — A. Domaševičius ir mergaičių — A. Sereikytė; „N. Vaidilutės“ red. Mažylytė.

„At-kai ir kit. kultūrinės srovės“. Tokia tema turėjo paskaitą Dr. J. Urmanas popietiniam plenumo posėdy. Kadangi be pasaulėžvalgos nėra kultūrinio veikimo, tai visos Lietuvoje esančios srovės pažiūrų atžvilgiu galima padalyti į religines ir antireligines, idėjines ir materialistines. Tai du priešingai įmagnetinti poliai, tarp kurių verda nuolatinė kultūros kova.

Materialistinės pasaulėžvalgos liogery pirmoj vietoj stovi socialistai marksistai. Jų primatas — medžiaga; dora ir religija tėra medžiagos atspindulys. Vidurinę vietą užima liberalai, kaip varpininkai, kurių vienintelis idealas — pažanga ir laisvė. Trečią iš eilės poziciją laiko liberalistai tautininkai. Jie apoteozuoja individualybę ir politiniam veikime turi panašius į vokiečių „Deutschland über alles“ šūkius.

Idealistinės pakraipos stovykloj randame dvi grupes: idealistus tautininkus ir ateitininkus. Skirtumas tarp jų pažiūrose į tautą, religiją ir valstybę. Kaip tautininkams idealistams tauta ir aprioristinis tautybės supratimas yra pirmoj vietoj, tai at-kams tautiniai reikalai yra antroj po religijos vietoj, nes nieko negali būt aukščiau už Dievą ir jo tikėjimą. Pirmieji į tautą tiki kaip į formą, antriesiems ji — filosofiškai pagrįstas turinys. At-kams tauta yra ne tik istorinis bei kultūrinis laiko padarinys, bet ir

vienos kalbos, rasės, papročių ir moralės supratimo kolektyvas, siekiąs aukštesnių tikslų. At-kai užakcentuoja religiją, kaipo vieną iš būtinų tautybės pagrindų, tuo tarpu tautininkai religijos srityje palieka individualinę laisvę. Meno ir kultūros klausimuose dažnai jie sutampa net su materialistais. At-kai tikėjimo ir tėvynės meilę yra seniai išrodę savo darbais. Jų tarpe žydi patriotizmas, tautininkuose — nacionalistinis šovinizmas.

Uždėjimas vainiko žuvusiems. Tautine vėliava nešini visi dalyviai bendroj žygiuotėj nuėjo į Karo Muziejaus sodelį pagerbti žuvusių didvyrių. Iškilmingai padedamas prie paminklo vainikas. Prezidiumo pirmininkas J. Pankauskas prabyla į minią, pažymėdamas už tautos laisvę kritusių nuopelnus ir at-kų ant tėvynės aukuro sudėtas aukas.

Abiturientų vakarienė ir pasilinksminimas. Konferencijoj dalyvaujantiems 43 abiturientams Žitiečių valgykloj surengta jauki vakarienė, į kurią taip pat atsilankė nemaža svečių. Vakarienės metu nuoširdžiai pasikalbėta. Kalbėjo visi: svečiai, profesoriai, studentai ir jaunieji abiturientai.

Tuo pat laiku salėj gražiai linksminosi likusieji dalyviai. Dainos, muzika, tautiški žaidimai kėlė linksmą nuotaiką.

Sekcijų posėdžiai. Rytojaus dieną didesnėse Kauno salėse įvyko sekcijų posėdžiai, kuriuose tartasi speciališkais atskirų sričių reikalais. Visuomeninkams paskaitą laikė Dr. L. Bistras, menininkams — prof. Eretas, abstinentams — L. Tamošauskas ir eucharistininkams — kun. Matulaitis. Atskirų sričių vedėjais patvirtinti: visuomeninkų — A. Marčiulynas, meno ir mokslo — Iz. Matusevičaitė, abstinentų — L. Tamošauskas, eucharistininkų — J. Bielevičius ir sporto — B. Bučinskas.

Tolimesnis veikimas. Šį punktą plačiai referuoja Dr. K. Pakštas ir Dr. K. Ruginis.

Pirmasis savo kalboj ypatingai pabrėžia aktyviąją veikimo programos sritį. At-kas turi būti pirmas mokslelvis, galvojąs protininkas ir kandidatas į aktyvius inteligentus. Reikia išauklėti savyje estetą džentelmeną, idealų visuomeninko tipą. ir lietuviškos kultūros radiatorių kaime. Sveikai sielai būtinas atsparesnis kūnas. Kai mes sugersime iš gyvenimo visus kultūrinius laimėjimus, galėsime vadintis tikrais ateities žmonėmis.

Paliesdamas giliau idealinį veikimą, Dr. Ruginis katalikus vadina nuolatinės pažangos žmonėmis, sukūrusiais daugiausia kultūrinių vertybių. Religija ir dora — pagrindas, kuriuo turi remtis visoks at-kų darbas. Reikia nugalėti piktoji šėtono ir pasaulio kunigaikščio dvasią, kad užviešpatautų Kristaus Evangelijos dvasia. At-kams reikėtų sudaryti tam tikros dvasinio gyvenimo capellos, kuriose galėtų vispusiškai atsigauti po pilkojo gyvenimo rūpesčių. Daugiau krikšč. išminties ir dvasios, kad visą gyvenimą sureguliuotume pagal katalikybės dėsnius.

Diskusijose dėl ateities darbų dalyvauja prel. A. Dambrauskas, mokyt. A. Tylenis, prof. Dovydaitis, p. Turauskas, stud. K. Berulis ir kt.

Paskutinis konferencijos posėdis buvo įdomiausias. Kuopelės, sekcijos ir komisijos pranešė apie nuveiktus darbus. Per trumpą laiką daug nudirbta.

Į naują Centro Valdybą išrinkti: pirmininku — V l. V i l l a m a s, išdininku — P. K a r u ž a, sekret. — J. L a u č k a ir jaunesniųjų vadu K. K l e i v a. „Ateities" redaktorium vienu balsu patvirtintas mokyt. J. A m b r a z e v i č i u s, jo pavaduotoju — A. V a i č i u l a i t i s. Į revizijos komisiją pateko: B r. D u n d u l i s, V. V a l i u k e v i č i u s, K. S i m o n a i t i s, V. K a z l a u s k a s ir p-lė T o m s a i t ė.

Priimta padėkos rezoliucijos buvusiai C. Valdybai ir „Ateities" redaktoriui mokyt. A. Januševičiui. Nutarta pasveikinti J. E. arkivyskupą metropolitą, švietimo ministerį, prof. St. Šalkauskį, prel. A. Jakštą, Vilniaus „Atžalos" kuopą, Amerikos R. Kat. Federacijos Seimą, moksleivius ir vyčius.

Baigiant konferenciją, karštai kalbėjo at-kų dvasios vadas prof. Pr. Kuraitis ir p. E. Turauskas, liepdami nepamiršti kat. akcijos ir asmenybės lavinimo. V. Viliamas ir Dundulis naujai išrinktų organų vardu pasižada sąžiningai atlikti jiems pavestas pareigas. Paskutinę kalbą pasakė pirmininkaująs stud. J. Pankauskas, kurioje trumpai apžvelgė šios konferencijos didelius darbus ir padėkojo visiems už aktyvų dalyvavimą. Entuziastingai sugiedoti at-kų ir Lietuvos himnai, iškeltos ovacijos geriesiems vadams.

Pagal registraciją konferencijoj dalyvavo 331 asmuo, iš kurių 15 užsienio valstybių. Per ateinančius metus kuopoms tenka visi numatytieji planai ligi paskutinei raidei realizuoti gyvenime.

A. a. Antanas Klimaitis.

Draugas Antanas mirė... Šiurpuliai pereina visą kūną, mintis stingsta, nerandi žodžių, norėtum netikėti. Štai, š. m. rugpiūčio mėn. 20 d., pasistiprinęs Dangiškąja Duona, Antanas paliko šią žemelę. Ir a. a. Antanas vos šių metų pavasarį gerai baigia Panevėžio Valstybinę Gimnaziją ir visu jaunos sielos karščiu kuria naujus ateities planus. Bet staiga beširdė mirtis nuskina jauną, gyvenimo trokštančią gėlę. Velionis gimęs 1909 m. Būtėnų sodž., Vadoklių v., Panevėžio apskr. Mokėsi Ramygalos progim., paskum įstoja Panevėžy į gim. Buvo gabus mok., ypač piešimui. Jo paveikslai patekdavo net į Panevėžio dailės parodas. Aktyviai dalyvavo visose pozityviose moksleivių organizacijose, ypač buvo uolus, karštas at-kas. Surasdavo laiko dirbti abstinentų, visuome-

ninkų, eucharistininkų sekcijose. Didžiausi jo nuopelnai yra, kaipo sumanaus ir gero spaudos platintojo. Šitame darbe jam lygaus Panevėžio at-kų tarpe nebuvo. Daug žadėjo at-kams, tėvynei, savo šeimynai, bet, deja, beširdė mirtis gražiausiose gyvenimo dienose nuskynė a. a. dr-gą Antaną, nesuspėjusį išugdyt savo gabumų, užkasdama visus jo siekimus ir troškimus. Skausmo surakintom lūpom mintyje palydim Antaną į amžinastį. Ilsėkis, Antanai, gimtojoj žemelėj, tamsaus kapinyno pavėsy, o bendramaniai draugai Tave atmindami didesniu patvarumu varys idėjinį darbą priekin.

Ign. Kinderis.

A. a.
Artilerijos vyr. ltn. Nikodemas Jakučiūnas.

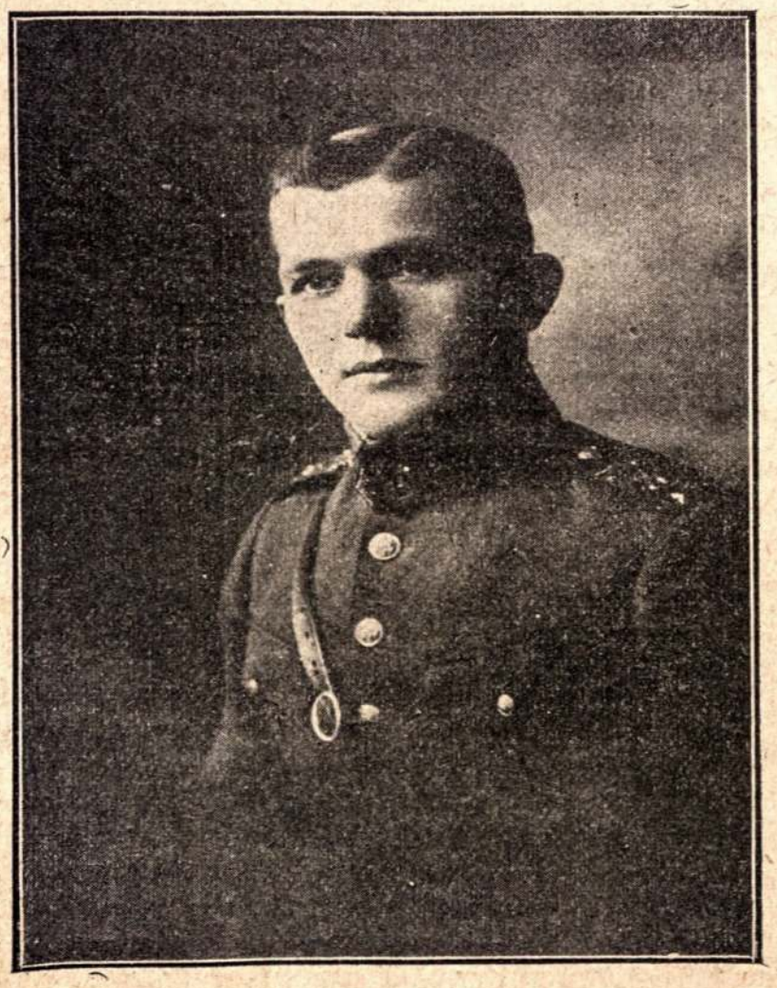

Gimęs 1901 m. vasario mėn. 4 dieną Stavarygalos kaime, Gelvonų valsčiuj, Ukmergės apskrity. Mokslus ėjo Vilniaus lietuvių gimnazijoj. Būdamas gimnazijoj, priklausė prie Vilniaus At-kų kuopos ir organizaciniam darbe aktingai dalyvavo. Paskui įstojo į Lietuvos savanorių eiles ir 1918 m. turėjo kartu su Lietuvos kariuomene palikti Vilnių. Tarnavo 2-ram ulonų pulke eiliniu kareiviu, paskui baigęs karo mokyklą Kaune, gavo artilerijos leitenanto laipsnį ir paskirtas į 3-čiojo artilerijos pulko 6-tąją bateriją. Toliau tarnavo to paties pulko I-moj sunkioj baterijoj, 3-čioj baterijoj ir pagaliau 2-rojo artilerijos pulko 4-toj baterijoj. Vėliau pakeltas vyresniuoju leitenantu ir ėjo baterijos vyresniojo karininko pareigas. Kaipo kariškis, aktingai

organizaciniam darbe dalyvauti negalėjo, bet at-kų organizaciją visuomet morališkai ir materiališkai palaikydavo. Pasižymėjo kaip sumanus ir geras karininkas.

Birželio mėn. 19 d. 11 val., įplaukiant pirmajam anglų karo laivui „Cantebury“ į Klaipėdos uostą buvo iš mūsų patrankų šaujama 21 šūvis anglų tautos garbei. Neteko einančiam baterijos vado pareigas vyr. ltn. N. Jakučiūnui baigti to 21 šūvio. Bešaujant 19-tą šūvį, vienas šovinys nešovė. Tada vyr. ltn. N. Jakučiūnas įsakė leisti šūvį iš kitos patrankos. Antrajai iššovus, vėl buvo mėginama iššauti pirma neišdegęs šovinys. Bet ir antrą kartą neiššovė. Tada buvo duotas įsakymas jį išimti. Drėgnas parakas iš palengvo degė, kol pagaliau per atidarytą užraktą mušė už 7—8 žingsnių stovintį baterijos vadą vyr. ltn. N. Jakučiūną ir trenkė jį į žemę. Jis dar suspėjo pašokęs sukamanduoti: „Šaukite iš kitos patrankos!“, ir vėl krito be sąmonės. Buvo smarkiai sužeistas į koją ir vidurius. Vyr. ltn. N. Jakučiūnas neatgavęs sąmonės 3 val. ligoninėj mirė. Vyr. ltn. N. Jakučiūnas palaidotas Klaipėdos katalikų kapuose. Laiduotuvėse dalyvavo anglų laivo įgula, gubernatorius Merkys, mūsų kariai, daug aukštų valdininkų ir visas Klaipėdos miestas. Visas kapas apdėtas daugybe vainikų.

Tebūnie Tau, garbingas karžygy, lengva Lietuvos žemelė, kurios sargyboje Tu budėjai!

Nedejuok, jei neturi draugų. Geriau yra visai neturėti draugo, negu gailėtis, per greit jį išsirinkus.

Silvio Pellico.

Jehova yra Viešpats abiejų polių, ant kurių jis suka pasaulį.

Joseph de Maistre.

Nedegama žiburio ir nededama jo po saiku, bet ant žibintuvo, kad šviestų visiems.

Šv. Matas.

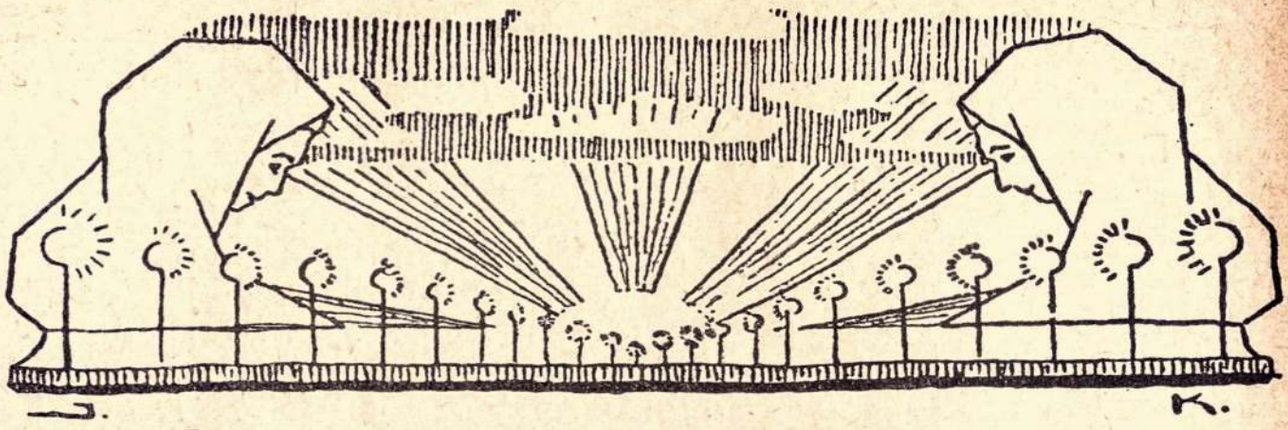

Jaunųjų žiedai

Azima

Sielos aidai

Mano kelias — ilgesio daina auksinė.
Vis tebevilioja rytmečio aušrinė.
Mano laimė — saulė rūkuose paskendus,
Naujo ryto rasose maudos.

Nėr nakties — man šimtas saulių šviečia!
O aušrinė mane kviečia, kaip kad viešnią...
Saulė, vėjai ir žvaigždynai —
Artimi mano kaimynai.

Švento džiaugsmo deimantinė saulė kėlės.
Su daina širdy pražydo pirmos gėlės.
Laimės takas man žvaigždynais iškaišytas,
Į užburtą pilį veda naujas rytas.

Kaip Tolstojus praleisdavo dieną

Žinomas vokiečių rašytojas Stefan Zweig vienam prancūzų žurnale, pasiremdamas Tolstojaus dienoraščiu ir artimų rusų rašytojo žmonių liudijimais, duoda gražų Tolstojaus praleistos dienos vaizdą, kurį čia sutrumpinę išverčiam. *A. V.*

Dar anksti, o jau miegas nuslenka nuo senuko blakstienų; jis pakyla ir dairosi. Rytmečio šviesa jau skaidrina langus; tai auštančioji diena. Pirmas jo jausmas — laimingas nusistebėjimas: „Aš dar gyvenu“. Vakar vakare, kaip ir kiekvieną naktį, jis atsi-

gulė nusižeminęs ir pasidavęs daugiau neatsikelti. Nuostabus dalykas! Gyvenimo malonė dar sykį jam duota; jis mato, dar kvėpuoja ir jaučiasi visai sveikas. Kaip Dievo pasveikinimą, traukia pilna krūtine šviesą ir žiūri į ją pilkomis akimis. Nuostabus dalykas! Jis dar mato ir sveikas.

Apimtas dėkingumo senukas atsikelia, nusivelka ir laisto šaltu vandeniu savo dar tvirtą kūną. Paskui su gimnastiko vikrumu lankstosi tol, kol plaučiai ima šniokšti. Apsivilkęs atidaro langus, išsišluoja kambarį ir sumeta sąšlavas į ugnį. Po to jis lipa žemyn pusryčiauti. Žmona Andriejaus Sofija, dukterys, sekretorius, keletas bičiulių jau ten. Sekretorius atneša jam lėkštėje laiškų, laikraščių, knygų, ant kurių užlipinti pašto ženklai iš visų žemės kampų. Tolstojus nepatenkintas žiūri į tuos popierius.

— Garbė ir nužeminimas — mąsto jis — geriausiu atveju — trukdymas. Reiktų būti su pačiu savim ir su Dievu; reiktų nuo savęs nutolinti viską, kas trukdo ir išblaško, kas daro puikuolį, garbėtroška. Geriau būtų viską įmetus į pečių, kad neišsiblaškyčiau ir nepasiduočiau savimylos nuodėmei.

Bet smalsumas nugali. Greit verčia visokius prašymus, reikalų raštus, vizitų pranešimus, paprastus plepėjimus. Vienas bramanas iš Indijos rašo, kad jis blogai suprato Budą; pasmerktasis sunkiems darbams pasakoja savo gyvenimą; jaunuoliai kreipiasi patarimų. Jo kakta dar labiau raukšlėjasi.

— Ką aš jiems galiu padėti? — mąsto jis, — aš pats klaidžioju iš dienos į dieną. Jie manęs prašo išaiškinti gyvenimą. Bet ką aš darau — tai tik melas, akrobatiškumas. Aš palaidūnauju, nes, užuot atsitraukęs į save, gyvenu tarp tūkstančių žmonių, kalbu ir kalbu, užuot tylėjęs ir klausęs balso vidinės teisybės. Bet nereikia apvilti žmonių pasitikėjimo — turiu atsakyti.

Vieną laišką laiko ilgiau. Jį du ar tris sykius perskaito. Ten kažkoks studentas jam prikaišioja, kam jis geria vyną, o savo raštuose liepia vandenį vartoti.

— Jis teisybę sako. Bet kaip jam išsiaiškinus? Kaip gintis, nes jis mane kaltina?

Jis pasiima su savim laišką ir pakyla eiti į kabinetą, norėdamas tuoj atsakyti. Prie durių prieina sekretorius ir primena, kad dvyliktą turi ateiti T i m e s korespondentas. Tolstojaus veidas apsiniaukia.

— Viskas, ką aš turiu pasakyti, yra mano raštuose. — Vis dėlto sutinka. — Gerai, bet tik pusvalandį.

Vos tik spėjo įžengti į kambarį, o sąžinė jau nerimsta.

— Kokiems galams dar sykį nusileidau? Jau plaukai žili, koja beveik grabe, o aš dirbu tuštybėms. Padėk man, Dieve, padėk man.

Pagaliau jis dirba vienas sau kabinete. Ant sienos kabo dalgis, grėblys ir kirvis. Tai pusiau vienuoliškas, pusiau kaimietiškas kambarys. Vakar dienos darbas, pusiau užbaigtas, guli ant

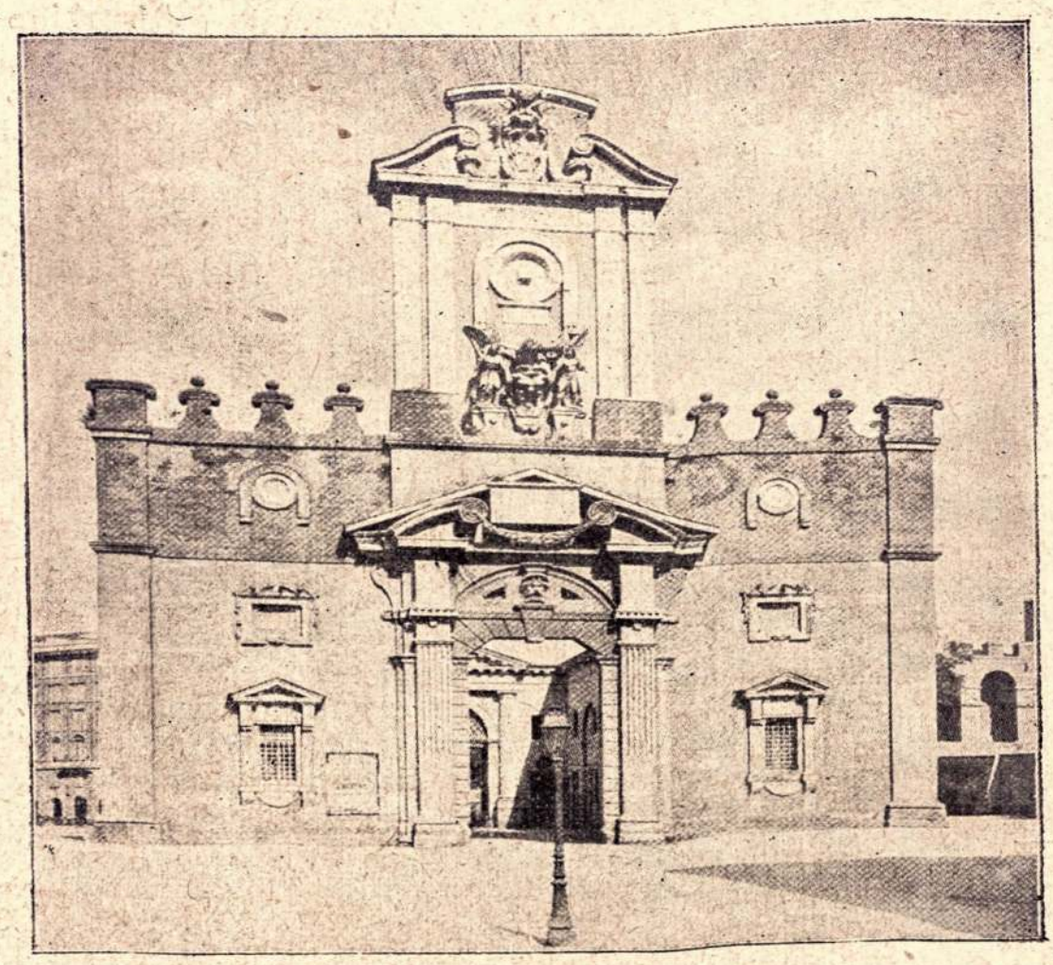

Mikel-Andželo Porta Pia

stalo, „Mintys apie gyvenimą“. Jis skaito savo žodžius, trina, papildo. Štai jo greita, nepaprastai didelė, lyg vaiko, rašysena sustoja.

— Aš per daug paviršutiniškas, per daug nekantrus. Kaip aš galiu kalbėti apie Dievą, neturėdamas aiškaus supratimo apie tai, nes mano mintys kasdie svyruoja. Dieve mano, kaip aš buvau tvirtas anuomet, rašydamas savo meno kūrinius, vaizduodamas pasaulį, kokį Viešpats davė, o ne tokį, kokį aš norėčiau matyti. Aš nėsu šventasis ir neturėčiau žmonių mokyti. Tik man Dievas davė akis daug šviesesnes, negu milijonams kitų, ir geresnius pojūčius, kad matyčiau jo pasaulį. Gal būt, buvau geresnis ir teisingesnis, kai kūriau meno kūrinius, kuriuos dabar keikiu.

Jis nutyla, nenoromis apsidairo aplink ir ieško slaptam stalčiuj romano, kurį niekam nežinant rašo (nes viešai jis meną paskelbė „nuodėme“). Tai Hadži Murat, Pamestas bilietas. Jis juos varto ir keletą lapų perskaito. Jo akys nušvinta.

— Taip, čia gerai parašyta, mąsto jis. — Tai gerai. Dievas man skyrė vaizduoti pasaulį, bet ne atspėti Jo mintis. Koks menas gražus, kokia prakilni literatūros kūryba ir skausmingos filosofiškos mintys! Koks laimingas buvau, rašydamas tuos lapus. Pats liejau ašaras aprašinėdamas Susituokusių laimėj pavasario rytą; tą pačią naktį atėjo Andriejaus Sofija ir mane pabučiavo. Bet dabar negaliu atgal grįžti. Negaliu apgaudinėti žmonių, reikia man ir toliau eiti pasirinktuoju keliu, nes jie savo sielvartuos laukia paramos. Negaliu sustoti, mano dienos suskaitytos.

Jis atsidūsta, paslepia lapus stalčiuj; kaip samdomas raštininkas, tylus, blogai nusiteikęs rašo savo filosofiškas mintis, taip žemai nulenkęs savo išvagotą kaktą ir smakrą, kad net barzda siekia popierį.

Pagaliau vidudienis! Gana darbo šiai dienai. Jis nulipa žemyn, kur jo laukia pabalnota kumelė. Vienu šuoliu jis ant balno. Jis atrodo didesnis, stipresnis. jaunesnis, gyvesnis, tiesus, lengvas ir laisvas, kaip kazokas. Jo žila barzda plazda nuo vėjo; plačiai praveria lūpas, kad galėtų stipriau gerti laukų orą, jausti savo senstančiam kūne gyvybę.

Prieš įjodamas į naujamiškį sustoja pasigėrėti saulės atokaitoje stūksančiais medžiais, paskui paspaudžia arklį ir nujoja į beržyną. Susijaudinęs žiūri savo sakalinėmis akimis į skruzdėles, ant žievės bėginėjančias. Ir ilgą laiką stovi nejudėdamas jis, žilas patriarkas ir žiūri į tą didžiulį savo mažumu reginį; ašaros bėga per jo barzdą.

Koks nuostabus tas dieviškas gamtos veidrodis, kuris jau daugiau kaip septyniasdešimt metų vis tebeduoda naujų stebuklų, tylių ir įsakingų, amžinai pilnų kitų paveikslų, visuomet gyvų ir daug savo tylumu gudresnių negu visos mintys ir visi klausimai! Jo arklys nerimsta. Tolstojus pabunda iš savo gilaus susimąstymo, smarkiai paspaudžia keliais arklį, norėdamas vėjo švilpime pajusti ne tik švelnutėlius ir mažus daiktus, bet smarkų veržimąsi ir jausmų aistras. Jis lekia ir lekia risčia, laimingas ir nieko nemąstydamas; taip nujoja dvidešimt varstų, kol prakaitas baltomis putomis padengia kumelės šonus. Paskui ramiai sau žingsniuodamas vedasi ją namo. Jo akys nušvitusios, siela palengvėjusi. Jis laimingas ir linksmas, kaip anuomet, dar mažas vaikas, klaidinėjo tuos pačiuos miškuos tais pačiais keliais, pažįstamų jam dabar senam, labai senam, nuo septyniasdešimt metų.

Paskui prasideda vizitai, visoki sveikinimai, visų tautų laikraštininkai, elgetos, ginčai su pačiu savim. Pagaliau diena baigiasi.

Senukas eina į šoninę salę, nusivelka bliūzę, nusimauja sunkius batus, išsitiesia nuvargęs į lovą ir mąsto, kaip paprastai, apie mirtį. Mintys, kaip margos peteliškės, šmėkščioja aplink jį, bet vis labiau nykdamos. Jau miegas buvo beapimąs ...

Tik staiga jis išsigandęs sudreba. Ar jis ko nors neišgirdo?.. Taip, kažkas tyliai ir bailiai eina į jo darbinį kabinetą. Jis tuoj pašoka pusnuogis, nepakeldamas triukšmo, ir prikiša prie rakto skylutės akį. Taip, jo kambary šviesu. Kažkas ten įėjo su lempa, griozdžia po rašomąjį stalą ir varto jo taip slepiamą D i e n o r a š t į, norėdamas perskaityti jo žodžius, jo pasikalbėjimus su sąžine. Tas kažkas — tai jo žmona Andriejaus Sofija. Ji šnipinėja net didžiausias jo paslaptis; nepalieka jo vieno net su Dievu; visur, visur— namie, gyvenime, sieloje — jis žmonių garbėtroškos ir smalsumo apsuptas. Jo rankos dreba iš piktumo; jau buvo begriebiąs rankeną netikėtai duris atidaryti ir pulti savo žmoną, kuri jį išdavė. Bet paskutinę akimirką jis susituri.

— Ir tai, gal būt, mano išmėginimui duota.

Iš naujo slenka į savo guolį, tylus, nekvėpuodamas, žvelgdamas į savo paties gelmes, kaipo į nustojusį tekėti fontaną. Ir dar ilgai taip pasilieka neužmigdamas jis, Nikalojaus Levas Tolstojus, didžiausias ir galingiausias tos gadynės vyras, savo paties namų išduotas, abejojimų graužiamas ir vienumos šaldomas.

Dr. Tihamèr Tóth

Smagu dirbti

Kas myli tėvynę, tegu atsimena, ką pasakė grafas Steponas Szechenyi, „didysis vengrų tautos žmogus“: „Tikra tautos galybė yra išmokslintų galvų skaičius... Ne derlingi laukai, kalnai rodo bendruomenės jėgą, bet žinojimas, tai yra, jo protingas vartojimas.“

Ar bus geri visuomenės nariai tinginiai jaunuoliai? Ar lengvamanis berniukas, kurs vengia darbo, galės paremti tėvynę? Kas jaunas tik tiek dirbo, kiek priverstas buvo, tai kaip jis pareigas išpildys, kai turės visą valią?

Tinginys tik pats save kankina. Kas viską turi, ko tik reikalingas, tam visi norai, taip sakant, pro akis prabėga, tam gyvenimas tik „staliuk užsidenk,“ kurio vertė abejotina. Kai darbininkui laikas nematant bėga, tai nedirbančiam kiekviena minutė nuobodi. Kas Dievuliui laiką vagia, tas vargingiausias visų sutvėrimų tarpe.

Ko tokiam trūksta? Darbo pamėgimo, gaunamo per savivaldą, patvarumą ir savęs atsižadėjimą.

Tik tas žino, kas per palaima darbas, kuris dėl ligos ilgesnį laiką negalėjo dirbti. Kalinio kančias dar labiau galima padidinti, neduodant jam per ištisas valandas, dienas, savaites darbo ir paliekant belangėj dyką sėdėti. Nuo to galima sukvailėti.

Rymo karalius Septimius Severus 211 m. gulėjo merdėdamas Britanijos šaly. Įeina tribūnas pasiklausti, kokį šūkį kariuomenei

duoti :„Laboremus“, (dirbkim) atsako karalius, sergantys karalius. Jis žinojo, kad pareiga ir gyvenimas drauge gimė, ir tik tada tepasibaigia, kai grabą vinims užkala.

Be darbo gyvenimas neturi reikšmės. Tinginių dvasia svyrinėja, valia pagraužiama. Darbas — tai nuolatinis stengimasis, kuris pirmoj vietoj valią išplėtoja. Dirbantysis neturi laiko savo likimu skųstis. Darbas susijęs su smagumu, todėl dirbant galima net mažesnius skaudėjimus pamiršti.

Malonu būtų, jeigu mokiniai, kurie laiką vaginėja ir p r i e m i l e l i o linkę, nors sykį pamanytų, kas per svarbumas jiems, kad mokytis gali. Tie, kurie iš rankų darbo minta, turi jaunuos metuos duoną užsidirbti. Jie dirba fabrikuose, dirbtuvėse, laukuose, neturėdami progos pažinti daug įdomių dalykų. Gi tau, kai mokaisi ar skaitai, stoja prieš akis didvyriai, jau prieš tūkstančius metų į grabus gulę, ir dideli mąstytojai, pasauliniai rašytojai yra tavo pasakotojai; jau seniai dingusių tautų paminklai stoja prieš tavo akis; didžiųjų vyrų planai ir mintys tau pažįstami. Negalintiems mokytis visa tai svetima. Tu girdi apie nuostabų gyvenimą marių gelmėse, tu girdi apie tolimą žvaigždžių didybę, apie didžiulius gamtos dėsnius. Koks dėkingas dėl to turi būti, kad m o k y t i s g a l i !

Sąžiningasis Schilleris jaučia tą džiaugsmą ir nesimoko, kad to reikia, bet laisvai ir kiek tik galėdamas. Kai pabaigęs savo popietinį mokymąsi, sėda nuvargęs prie vakarienės, tuomet jis jaučia d a r b o s m a g u m ą, apie kurį *Dainoje apie varpą* taip gieda:

Nuo kaktos karštai
Tenukrinta prakaito lašai
Turi darbas meisterį pagirti.

Geras darbas

Tėvai Pranukui sako, kad kasdie padarytų gerą darbą. Šiandie vaikas ateina visas sušilęs pietų ir skuba pasigirti:

— Mama, jau padariau gerą darbą.

— Na, vaikeli?

— Ogi kaimynų senukas ėjo į stotį ir būtų pavėlavęs į traukinį. Aš paleidau šunį. Senukas, jį pamatęs, leidosi bėgti ir šiaip taip dar spėjo.

Gera vištiena

— Ei, šeimininke.

— Ką, ponuli?

— Vištiena baisiai netikus: kieta, niekaip negalima valgyti.

— Negalimas daiktas! Juk ji trejus metus paeiliui parodose pirmą premiją gavo.

Išsiaiškino

Teismas nuteisė žydelį už kontrabandą iki gyvos galvos kalėti. Žydelis prašėsi Vyriausio Teismo, kad dovanotų. Iš ten gavo atsakymą: bausmė sumažinti pusiau. Nežinojo, ką čia padarius (mat, nežinia, kiek dar žydas gyvens).

— Ui, aš vieną dieną galiu būti kalėjime, antrą — namie, aiškino žydelis.

Annunzio genijus

Gabriel d'Annunzio, aukščiausiai iškilęs šių dienų romanistas, klausinėjamas apie žmones genijus, tarė:

— Genijus — liguistumo apsireiškimas. Genijai yra žadinami beveik nesąmoningai dieviško dvelkimo. Bet kiek buvo kvailių? Goethe iš to didelė išimtis. Italijoj težinau tik du žymiu žmones, kurie ligi genijaus prieina. Firma — tai Leonardo da Vinci, draugė dailininkas, skulptorius, architektorius, matematikas ir filosofas.

— O antras? paklausė smalsuolis.

G. d' Annunzio, nustebęs, kaip jam galima duoti panašų klausimą, taip pažiūrėjo į klausėją, kad tas be žodžių suprato...

Jaunimo skaitymai

Poincarė (sk. Puankarė), Prancūzijos ministeris pirmininkas, paklaustas apie rašytojus, turėjusius jam daugiausia įtakos, tarė: „Liciejuj aš skaičiau tik lotynų, graikų autorius ir prancūzų klasikus, bet išstodamas iš mokyklos ryte rijau Jules Verne (Žiul Verno) knygas, dariau su juo keliones aplink pasaulį, keliavau į mėnulį. Pasitaikydavo, kad iš tų kelionių grįždavau pavėlavęs ir nespėdavau pamokų išmokti.“ Dabar jis, jau beveik 70 m. senis, noromis skaito lotynų ir graikų autorius, pav., Horacijų, Vergilijų ir k.

Suklydimas

Sykį generolui Moreau (sk. Moro) Jungtinėse Amerikos Valstybėse atsitiko toks juokingas nesusipratimas. Jis nuėjo į koncertą, kur choras dainuodamas kartojo: T o m o r r o w, to morrow (sk. tu morou, rytoj)! Generolas mokėjo anglų kalbą tik paviršutiniškai, tai manė, kad čia jo garbei kantata dainuojama. Jam atrodė, kad girdi: To Moreau, to Moreau! Kiekvieną sykį, kai tuos žodžius kartodavo, jis atsistojęs dėkojo, bet publika nežinojo kuriam galui.

Piešimo pamoka

Horace Vernet (sk. Oras Verne), garsus prancūzų dailininkas, keliaudamas po Šveicariją, vieną sykį ties Genevos ežeru

darė škicus. Netoli nuo jo piešė jaunos anglės. Jų viena prisiartina pažiūrėti, ką jis ten daro, ir pradeda jį drąsinti ir pamokymų duoti. Dailininkas klauso jos atsidėjęs ir paskui labai mandagiai padėkoja. Kitą dieną jis važiuoja į Lozaną ir mato vakarykščią savo mokytoją prie jo beskubančią ir klausiančią;

„Ponuli, jūs esate prancūzas, tai turėtumėt Horace Vernet pažinti, sako, kad jis šitam laive esąs; būkite toki geri ir man jį parodykit". — „Na, miss, tai tas pats, kuriam vakar piešimo pamoką davėt", atsakė juokdamasis senis dailininkas.

Kiplingas ir ilgi plaukai

Geriausio šių dienų anglų pasakotojo Kiplingo jauniausioji duktė, dabar jau puiki, suaugus mergaitė, neseniai atsilankė į Paryžių ir nustebino prancūzes savo ilgais plaukais.

— A! atsiduso ji. Jis man pasakė, kad niekuomet neduočiau plaukų kirpti. Jis man po nosia uždarytų Anglijos duris.

Apžvalga

Medicinos kova su vėžiu. Seniau, kaip Dievo didžiosios rykštės, buvo laikomos maras, cholera ir dar viena kita liga, paguldanti didžiausias žmonių mases. Šiandien tų baisybių mūsų kraštuose beveik nepasitaiko. Tačiau jų vieton vis labiau platinasi kitos neišgydomos arba sunkiai išgydomos ligos. Viena tokių Dievo rykščių, „mados" ligų, yra vėžys. Jo gydymu yra susirūpinę daugel mokslininkų, darydami įvairiausius tyrinėjimus, šaukdami mokslo konferencijas.

Neseniai Londone įvyko tarptautinė konferencija kovai su vėžio liga. Tam mokslininkų suvažiavimui pasibaigus, Londono ligoninės vyresnysis gydytojas Tomas Chorderis žurnalistam pranešė, kad vėžio liga nuo šiandien nereikia laikyti neišgydoma, nes konferencijoj buvo nurodyta keletas vaisingų metodų jai gydyti. Dauguma mokslininkų mano, kad vėžio bacilos nesą. Mat, apie šitos ligos kilmę yra dvi teorijos. Viena jų tvirtina, kad vėžys pasirodo, kai chemiškai ar mechaniškai yra erzinami tam tikri kūno audinių narveliai. Kita teorija vėžį laiko užkrečiama liga, kuri kylanti iš nežinomo lig šiol mikrobiškojo erzintojo. Šios pastarosios teorijos šalininkas gavęs Nobelio premiją prof. Fibigeris tvirtina, kad vėžio reiškinius organizme sukelia kai kurie mikrobai išskirdami iš savęs nuodus. Tam išrodyti buvo padaryta 2000 bandymų skiepinant žmogaus vėžį gyvuliui. Nors 7% bandymų davė puikius vaisius, tačiau vis dėlto jie neduoda galutinio išrodymo. Tik viena aišku, kad lig šiol vėžio bacilos dar niekas nėra suradęs.

Naujorko gydytojas Džems Merfi parazitinei teorijai sugriauti į vištų kraują įleidinėjo kai kurių erzinančių dalykų ir po to jau pasirodydavo vėžio ligos sutinimai. Prieš parazitinę teoriją kalba ir susirgimai vėžiu Tibete. Ten, be abejonės, susirgimai kyla nuo karštų molinių puodų, kuriuos tibetiečiai dedasi ant vidurių jiems sušildyti.

Vėžio operacijos jau patobulėjo tiek, kad pasveikimų procentas žymiai padidėjo. Londono konferencija pripažino, kad anksti pastebėtas susirgimas vėžiu gali būti pagydomas.

Vėžiui gydyti mėginama vartoti radijaus apšvietimas, kombinuojant jį su rentgeno spinduliais. Šita priemonė davusi gerų rezultatų ir esanti rimta konkurentė chirurgo peiliui. Radijum esą galima užmušti vėžio apimti narveliai nepakenkiant visam organizmui. Tai esą ypačiai svarbu, nes operacija ne visada galima.

Kataliko rašytojo atsakomybė. „Osservatore Romano" baigdamas ginčą, kilusį Prancūzijoje apie romano rašytojo atsakomybę, kalba apie kataliko rašytojo atsakymybę. „Osservatore Romano" nuomone, toksai svarbus klausimas reikėtų paimti svarstyti Italijos sociališkos savaitės paskaitose. Vienas geriausių mūsų dienų prancūzų rašytojas katalikas Pranciškus Mauriac apie menininko darbą šiaip kalba: menininkas nėra savo kūrinių viešpats; dorovės dėsnis, kaipo amžinas Dievo ženklas, tūno daiktuose, taigi būtinai teigiamai ar neigiamai visados turi pasireikšti kūriniuose. Žymus laisvamanis rašytojas André Gide atsako į tai: „Ką Mauriac gali, yra tai leidimas būti krikščioniu be prievolės sudeginti savo knygas... Jo romanai mažiau pritaikinti nusidėjėliui sugrąžinti į krikščionybę, kaip krikščioniui nuolatos priminti, kad žemė nėra dangus". „Osservatore Romano" mano, kad tai yra įsidėmėtina, kad Mauriac laisvoji dvasia turi budėti savo atsakomybėje. Italų rašytojas Aleksandras Manzoni savo gyvenimu ir darbais parodė, kad menininkas dirbąs tik nenugalimos dievų baimės verčiamas yra tik pasaka. Jis pakartotinai kalbėjo, jog nori taip rašyti, kad jo veikalas būtų galima paduoti kiekvienai mergaitei ir kiekvienam jaunam kunigui į rankas. Žodis meno autonomija šiandien, atsižiūrint į tai, kad gyvenimą yra užliejusi nemorališka ir doriškai neigiama literatūra, yra labai pavojingas. Šių laikų estetine ir teorine suirute net tiesioginiai estetikos (grožio) ir doros priešai yra nepatenkinti. Taigi katalikų rašytojai daugiau kaip visi kiti turi kreipti dėmesį į tai, kad jų veikalai kiltų iš gilaus dorinio atsakingumo jausmo.

Krikščionybė ir socializmas. Teodoras Brauer savo naujos knygos „Krikščionybės viešasis gyvenimas" įvade sako, kad socializmas, kaip ir krikščionybė, stato žmonėms absoliučius reikalavimus, kurių prievolės „Tu turi" išplečiamos ant visų artimų, kaip yra būtinas pačiam „Aš". Kai įsakymas įsigyvena kiekvieno žmogaus sieloje, kalba toliau Brauer, tai jis savaime be

valstybinės prievartos veikia visą visuomenę. Kai socializmas savo ideališką tvarką mano pasieksiąs triukšmingu gyvenimo pertvarkymu ir prievarta paremtomis priemonėmis, krikščionystė sociališkai tvarkai leidžia plėtotis iš sveikos žmogaus prigimties. Socializmo ir krikščionystės priešingumas kapitalizmui yra iš esmės skirtingos. Socializmas nori kapitalizmą visai sunaikinti ir to jis siekia prieidamas prie nesąmonės. Tas kaip tik padeda kapitalizmui išsilaikyti. Krikščionybė, priešingai, nori mamonišką kapitalizmo dvasią išvidiniu būdu pergalėti. Ji kapitalizmo suviliotą visuomenę gaivina ir tvirtina. Socializmas gi siekia nuo viso ją atpalaiduoti, pav., jungtuvės ir šeima. Socializmas, neigdamas žmogaus valios laisvę, visame užleidžia vietą prievartos dėsniui. Jis sudaro teroro ir draugijų prievartos tvarką ir ugdo sąžinės vergus. Tuo tarpu krikščionybė, priimdama laisvės principą, juo remia visą savo doros mokslą. Tarp krikščioniškos ir sociališkos pasaulėžvalgos yra neišlyginama bedugnė. Jų kovoje turi būti visiškas aiškumas. Kenksminga, kai katalikai įveda neaiškumus, sudarydami pereinamų posakių, kaip „krikščioniškas socializmas“ bei manydami krikščionybe užbaigti socializmą. Yra tik viena griežta išeitis — arba už bedievišką socializmą, arba už laisvą, krikščionišką sociališką veikimą.

Krikščioniškas teatras. Londone susidarė anglų katalikų grupė, prancūzų „Compagnons de Notre-Dame“ pavyzdžiu, krikščionių teatrui steigti. Ji vaidins grynai religinio turinio veikalus. Katalikų dramos biblioteka rūpinsis paruošti tam teatrui žmonių. Teatrą atidarant vaidins Henri Phéon veikalą. H. Ghéon anglų katalikų teatro publikai žinomas nuo 1926 m. pastatytų veikalų: „Nuostabi šv. Bernardo istorija“, „Graso komedija“ ir kit. Henri Ghéon taip pat gerai žinomas Belgijos katalikams. Teatro klausimo sudomėrimą matome iš to, kad pereitų metų katalikų jaunimo kongresas visą 13 posėdį pašventė svarstyti temai „Teatras ir katalikų veikimas“. Toksai susidomėjimas sukeltas Henri Ghéon krikščioniško teatro trupės (būrelio) pasisekusių vaidinimų eile Briusely. Gal H. Ghéon vaidinimų pasisekimas Anglijoj ir Belgijoj duos galimumo pamatyti ją ir kitose šalyse.

Evoliucijos mokslas ir žmogaus siela. Šia tema Romos Sapienza universitete kalbėjo žymusis katalikų etnografas (—geografas) T. Wilhelm Schmidt. Mokslinis primityviausių pasaulio tautų tyrinėjimas visiškai išaiškino klausimą, ar pačių bekultūrinių žmonių siela visais laikais buvo žmogaus siela ir ar ji pirmiau nebuvo artimesnė gyvulių sielai. Nėra jokio pereinamo laipsnio tarp žmogaus ir gyvulio kaip anatomijos taip ir sielos atžvilgiu. Viltis tokį pereinamąjį laipsnį rasti visiškai dingsta, nes mes praktiškai pažįstame visas primityviausias žemės tautas. Seniausios mums žinomos tautos turėjo arba turi p r o t ą tikra prasme, žmogišką meilę ir dora pagrįstą valią. Gamtos žmonės (pri-

mityvieji) moka nuveikti gyvenimo sunkenybes, supranta pasaulį ir jo kilimą. Labai daug vien gamtinio proto pažinimu pasiekia Pasaulio Kūrėjo supratimą. Jie turi aukštą supratimą apie vieną individuališką ir neperskiriamą moterystę ir darbo bei kitų labui atsidavimo pareiga paremtą sociališką tvarką. Šios aukštos žmogaus prigimties dovanos (kurios iš pagrindų yra lygios su kultūringųjų tautų) nėra tai ilgos evoliucijos padaras, jas randame žmonijos istorijos pradžioj.

Prancūzų katalikų jaunuomenės Kongresas Grenoblyje š. m. liepos m. 13, 14 ir 15 d. Ideologiniu atžvilgiu vertinant sulaisvamanėjusios prancūzų tautos dabarties gyvenimą, tenka konstatuoti keli ypatingi reiškiniai—tai dažni pirmaeilių mokslo ir meno žmonių atsivertimai, rinktinės visuomenės grįžimas prie religijos ir entuziastiškas katalikų jaunuomenės judėjimas, kuris kas metai pastebimai auga ir plečias.

Didžiojo Prancūzijos katalikų vado Alberto de Mun iniciatyva ir pastangomis, 1886 m. studentijos ir moksleivijos tarpe įsikūrusi Pranc. Kat. Jaunimo Sąjunga (A. C. J. F.) plačiai išsiplėtojo taip pat sodžiaus, o vėlesniais laikais ir proletarų jaunimo tarpe. Jos obalsis — „Pietė, etude, action“ (Pamaldumas, studijos, veikimas). Per 40 savo gyvavimo metų sąjungai pavyko ne tik gerai susiorganizuoti, bet ir išauklėti didelis savo narių idėjinis susipratimas. Sąjungai priklauso tik vyrai. Ji leidžia mėnesinį savo organą „Les Annales de la Jeunesse Catholique“, keletą diecezinių žurnalų, metinį almanachą kalendorių ir daugelį neperiodinių leidinių principiniais ir aktualiais momento klausimais. Kasmet ir vis kitoj vietoj sąjunga šaukia savo kongresus. Šiais metais ta garbė teko Prancūzijos Alpių sostinei—Grenoblio miestui. Tai antrą kartą Crenoblio katalikai didžiuojasi ta garbe.

Prie paskutiniojo kongreso buvo uoliai ruošiamasi. Jį rėmė ir juo domėjosi visa katalikų visuomenė. Prancūzijos katalikai myli savo jaunuomenę ir į ją žiūri kaip į nenugalimąją ateities kariuomenę, kuri turės nulemti katalikybės idealų laimėjimą ir triumfą Prancūzijoj. Dėl to ir kongreso globos komitete mes matom kardinolą Liono arkivyskupą, 10 vyskupų, visą eilę kitų aukštų dvasininkų ir kelias dešimt aukštai visuomenėj pastatytų pasaulinių asmenų. Jau tris mėnesius prieš kongresą Grenoblio vyskupas Caillot išleido gražų ir nuoširdų vyskupišką laišką savo diocezijos jaunuomenei.—„Daug laukiu iš šito kongreso“—baigdamas rašo vyskupas.—„Iš anksto laiminu jo darbus, ir savo tėviška palaiminimą praplečiu ant jūs visų, brangūs jaunieji, ant jūs gerbiamų šeimynų ir ant visos didžiosios jūs šeimynos besireiškiančios Pranc. Kat. Jaunimo Sąjungoje“. Taip pat su gyvu susidomėjimu ir palaima aukštoji bažnytinė vyriausybė ir katalikų visuomenė laukė savo jaunuomenės kongreso.

Šiematinis kongresas buvo užsibrėžęs savo vyriausiu tikslu visapusiškai išstudijuoti, daugiausia, kiek tai liečia jaunuomenę,

šiais laikais visam katalikų pasauly aktualų ir popiežiaus Pijaus XI ypatingai akcentuojamą katalikų akcijos klausimą. Tas klausimas jau imta aiškintis, dar prieš kongresui susirinksiant, mėnesiniame kongreso organe—„Grenoble Congrès". Ten kun. Emil Guerry, ir už Prancūzijos ribų žinomos knygos: „Code de l'action Catholique" *) autorius, atspausdino šiuos gerai precizuotus straipsnius: „Kas tai yra katalikų akcija", „Pasauliečių dalyvavimas katalikų akcijoj" ir „Katalikų akcijos pobūdis bei ypatybės". Pačiame kongrese buvo skaitytos šios paskaitos: „Kas tai yra katalikų akcija", „Katalikų akcijos metodai bei dvasia", „Katalikybė šiandieninėj Prancūzijoj", „Katalikų akcija besireiškianti per apaštalavimą", „Katalikų akcija ir organizacijos" (plačia prasme—spauda, šeimyna, valstybė ir t.t.), „Jaunuomenės ruošimas kat. akcijai" ir „Jaunųjų bendradarbiavimas įvairiose kat. akcijos srityse". Be to, vienas vakaras buvo skirtas diskusijoms tema: „A. C. J. F. bei kat. akcija" ir vieną popietį dirbo, mūsiškai išsireiškiant, dvi sekcijos. Viena studijavo klausimą: „Metodai ir dvasia krikščioniškojo darbininkų jaunimo" ir antra — „Propagandos išsiplėtojimas studentijos ir moksleivijos tarpe".

Šį kartą apsiribodamas tik temų suminėjimu tepažymėsiu, kad katalikų akcija kalbėtojų buvo suprantama, kaip pasauliečių veikimas—apaštalavimas, po bažnytinės hierarchijos priklausomybe, ginant bei platinant krikščionybės principus ir stengiantis atstatyti Kristaus viešpatavimą individui, šeimynai ir visuomenei.

Kongrese buvo pabrėžta neatidėtinas reikalas jau iš jaunų dienų, tobulinantis bei lavinantis, ruoštis prie šios akcijos, kartu su ruošimusi rišant ir pirmuosius individualius bei kolektyvius mėginimus veikti savo aplinkoje.

Iš vienos pusės mane kongrese žavėjo keliamos pažangios mintys—siekti didžiu maštabu katalikų veikimo koncentracijos, tajam veikimui panaudoti ir pačios moderniškiausias priemones, kaip gerai organizuotą spaudą, kino, radio ir stengtis kat. veikimo metodus sumaniai pritaikinti vietos ir laiko aplinkybėms; iš kitos pusės — tam tikra ekspansijos ir prozelitizmo dvasia, — konstatavimas, kad neužtenka vien kietai gintis, bet kad reikia ieškoti naujų savo veikimui plotų ir savo idealams pasekėjų net priešininkų tarpe.

Be kelių rūšių kongreso posėdžių, plėvesuojant daugybei vėliavų, buvo didžiulė 3000 kongreso dalyvių eisena per visą miestą iš posėdžių salės į „Notre Dame" katedrą, be to, vakaras teatre, bendri pietūs—bankietas, kur dalyvavo 700 asmenų, bei pelerinažas ir kelios ekskursijos kongresui pasibaigus.

Kongresas praėjo dideliu dvasios pakilimu bei iškilmingumu. Kongreso, sąjungos, jos gyvų bei mirusių narių intencijai iškilmingas pamaldas atlaikė keturi vyskupai ir kiti trys — pasakė

*) Žiūr. šiame nr. recenzijų skyrių. — Red.

pamokslus. Pats kardinolas arkivyskupas pirmininkavimo paskutiniam posėdyje ir vadovavo užbaigiamosioms popietinėms pamaldoms.

Iš tikro reikėjo stebėtis kai kurių vyskupų ir daugelio dvasios vadų energija ir nepaprastu susigyvenimu su jaunuomene. Todėl buvo suprantamas tas triukšmingas ir nepaprastai nuoširdus jaunųjų valiavimas savo ganytojams ir dvasios vadams.

Tarp kitų svetimšalių kongresą raštu sveikino ir Grenoblio ateitininkų atstovai Stud. At-kų Sąjungos vardu. Ir dabar, po kongreso, prancūzų katalikų jaunuomenei pradėjus realizuoti savo plačius ir tolimus užsimojimus, mes galime tik nuoširdžiai palinkėti, kad jų neabejotinos pasisekimas būt kiek galima greitesnis. Argi gali nesulaukti triumfo ta organizacija, kurios nariai žino savo gyvenimo takus ir kuriuos, nuo didžiausio lig mažiausio, jungia viena liepsnojanti mintis—dirbti, kovoti ir laimėt!

Pr. Dielininkaitis.

Technikos liga. Šiandieninė technikos pažanga apsuko daugeliui galvas. Žmogaus fantazija jau pina vaizdus, kaip atrodys pasaulis, kada technika pridirbs daugybę mechaniškų žmonių „robotų". Keistuoliai amerikonai pirmieji ėmė sukti galvas, kaip padarius žmogaus pavidalo mašiną, kuri atliktų tokius darbus kaip žmogus. Iš pradžių jų mašinos buvo mažai panašios į žmogų,—paprastos dėžės. Anglai ėmė juos lenkti. Spaudos žiniomis, šį mėnesį Westminstery, Anglijoj, mechaniškas žmogus atidaręs net parodą, pasakydamas prakalbą. Tas žmogaus pavidalo mechanizmas taip įtaisytas, kad savo dalbomis, vadinas, „rankomis", nusiimąs skrybėlę, nusilenkiąs, atsakęs į tam tikrus klausimus. Mechanizmo viduriuose įtaisytas aparatas, o burnoje garsiakalbis, kuriuos judina ir reguliuoja radio bangomis, paprastomis ir telefono vielomis ir kitomis priemonėmis. Kad būtų daugiau sensacijos, inžinierius mėginęs pritaisyti, kad aparatas rūkytų ir cigarą.

Amerikoj tuo tarpu žmogaus pavidalo aparatas pritaikomas praktikai. Pav., įtaisytas metalinis mechanizmas, panašus į negrą, batams valyti. Negras laiko dėžę. Įkiši į ją koją, tik suskambėjo ir per minutę laiko automatiški šepečiai nublizgina batus. Bet kojos nepaleidžia, kol įdėsi automatui į burną pinigą. Nurijęs pinigą, negras pakelia skrybėlę, išsišiepia, pakreipia akį dėžės link ir prataria: „Dėkui, prašau ateiti rytoj". Amerikonams šitokia gramafoniška automato padėka taip patikusi, kad pastatytus gatvėse automatus apgulę daug žmonių, ir kiekvienas norįs batus valyti po kelis kartus, kad tik išgirstų: „Dėkui, prašau ateiti rytoj".

Toki mėginimai nėra kas kita, kaip tik savotiška reklama ir savotiški technikų kaprizai imituoti žmogų. Žmogus, atsistojęs šalia tokios mašinos, gali jausti tik pasišlykštėjimą ta bejausme, beprote, bevale žmogaus pavidalo mase, žmogaus kilnumo profanacija.

Oberammergau Tokio mieste. Susitikti su Kristum ir krikščionybės idėjomis Japonijoj mūsų laikais nėra tokia naujiena. Taip, tapytojas Koshiba kartą net Madonos paveikslą nupiešė ir parodoj išstatė. Nors daug kas stebėjosi, kaip pagoniškoj širdy ir dirbtuvėj gali panašus idealas pribręsti, bet gyvenimo karštis, matyt, galingesnis už visokias sausas kritikas.

Didžiausia pirmiena buvo Oberammergau vaidinimas vienam Tokio teatre. Direktorius, režisorius, autorius, artistai—visi pagonys! Tai nebuvo kino filma, bet rimtas scenos veikalas su puikiausiomis dekoracijomis ir pirmaeiliais artistais.

„Manifeste“ šios dramos kūrėjas taip nušvietė jos atsiradimą. Viešėdamas Berlyne jis daug girdėjo pasakojant apie tradicinius Kristaus kančios vaidinimus Oberammergau miestely Bavarijoje. Kad susidarytų tikrą nuomonę, pats nuvyksta pažiūrėti garsių vaidinimų. Kas jam krinta į akį — tai Šv. Rašto įvykių pragmatiškas sugretinimas, masinis misticizmu persunktas vaidinimas. Didžiausias skirtumas tarp Oberammergau ir Tokio Kristaus tragedijos vaidinimo yra atskiruose pastebėjimuose ir inscenizavime. Japonų rašytojas Kristų įsivaizduoja, kaip tvirtą vyrišką charakterį, kai Oberammergau jis švelnaus ir nusižeminimo būdo.

Sugrįžęs į tėvynę, K. Sato, minėtos dramos kūrėjas, ėmėsi studijuoti Kristaus tragediją, kad galėtų parašyti teatro užprašytą veikalą. Čia jam teko susidurti su dviem priešginybėm: kūrybine laisve ir istorine tiesa. „Aš turiu nusilenkti prieš siužeto galingumą. Kai kalbama apie asmenybę, turėjusią tiek įtakos žmonių sieloms, negalima leisti jokių iškreipimų, nes tai būtų išdidumas ir lengvamanybė. Daug kentėjau, kol supratęs didelę atsakomybę, nutariau atmesti visas moderniško mokslo į krikščionybę pažiūras ir teisingai meilės Kristų parodyti. Visų priešų ir mokslininkų užsispyrimui, kurie Kristaus asmenybę iškreipė, lieka neginamas dalykas, kad Kristus žmones be galo pamilo ir savo uždavinį—santaiką tarp Dievo ir žmonių grąžinti — sąžiningai atliko. Norėdamas tai išpildyti, negalėjo išvengti kryžiaus. Jis už savuosius mirė—tai aiškus dalykas“.

Kūrėjui atrodė, kad Kristaus apaštalai ir mokiniai Oberammergauo teatre per daug įmantrūs savo kalba ir pasielgimais. Ištikro jie paprasti gyvenimo vaikai. Visos didžios knygos išvados ir ilgi aiškinimai galima sutraukti į vieną žodį. Jo vardas — meilė.

Rašant atsirado daug neprašytų patarėjų, siūliusių trumpai apsidirbti su visokiais teisingumais. Bet jis drebėjo dėl kiekvienos smulkmenos, bijodamas iškreipti Evangelijos mintį.

Štai programa, su kuria autorius supažindina: „Prakilnų žmogų norėjau rasti, prakilniausią žmogų vaizduoti ir jį visą parodyti. Čia sudėta visa mano siela, visos studijos, knygos, mintys ir pasakojimai; tai mano meno siela. Iš prakilniausių asmenų Kristus pirmas, bet taip kilnus, kaip niekas ligšiol nebuvo. Jis pasaulio karalystę paniekino ir tiesos bei meilės valstybės vartus visiems

atidarė. Mūsų laikų žmonės, nelyginant žydai, negali atsižadėti žemiškų smagumų, stipriais grandiniais prirakinti prie žemės jie nepajėgia pasikelti aukščiau regimo pasaulio. Buvo Nietzsche, atėjo Marksas, vėliau Schopenhaueris, kurie tik pesimistiškai dejuoti galėjo. O meilės apaštalai, kur jie yra? Kristus mirė 33 m. eidamas. Pačiam jaunystės pavasary, kai žmogaus karštas kraujas didžių daiktų siekia. Ir jis savo didžiausią ir geriausią dalį atidavė. Kristus visumet buvo ir lieka jaunas. Nūn Japonijoj gimė pirmoji Kristaus drama. Jeigu mano kuklus veikalas nebus užmirštas, tai bus man geriausias atpildas. Kas žino, ar tik ne Kristaus dramos vaidinimas gali atgaivinti ir išvaduoti apsnūdusį vaidybos pasaulį. Dabar jums, menininkai apaštalai, laimėti!"

Iš „Stimmen der Zeit" — *P. A. K.*

Mūsų veikimas

II kapsų at-kų suvažiavimas Vilkavišky birželio mėn. 24—25 d. Suvažiavimas pradedamas katedros bažnyčioje iškilmingomis pamaldomis ir vysk. M. Reinio pamokslu. 13 val. gražiai papuoštoj „Žiburio" gimn. salėj, susirinkus daugeliui žymių kat. darbuotojų, studentų ir moksleivių, suvaž. rengti kom-to pirm. V. Literskis atidarė pirmą posėdį. Sugiedojus at-kų himną, į garbės prezidiumą pakviesti J. E. Vysk. M. Reinys, prof. J. Eretas ir Dr. jur. Pr. V. Raulinaitis; suvažiavimui vesti — stud. S. Treigys, p-lė Jasulaitytė ir M. Jurkynas, sekretoriauti — stud. Iz. Matusevičaitė ir J. Kružikas.

Žodžiu sveikino vysk. M. Reinys, „Pavasario" pirm. prof. Eretas, At-kų Sendraugių Sg. vardu — dr. Raulinaitis, Vyriausio At-kų Centro — Vl. Viliamas, L. U. Stud. At-kų korporacijų — J. Babina ir kt.; raštu — direk. Dr. A. Juška telegrama iš Berlyno, Kauno, zanavykų ir dzūkų at-kai.

Daromi pranešimai, iš kurių paaiškėjo, kad kapsų krašte yra 7 moksl. at-kų kuopos, 3 at-kų sendraugių skyriai ir nemažas skaičius kat. studentijos. Nors gyvenimo aplinkuma kai kur pastoja kelią, bet entuziastingas gyvumas visur jaučiamas.

J. E. vysk. M. Reinys savo svarbia paskaita „Kat. Bažnyčia — tautų kultūrintoja" nurodė katalikybės nuopelnus moksle, doroje ir mene. Kaip visur, taip ir Lietuvoje didžiausią indėlį kultūros lobyne turi katalikai.

19 val. įspūdingas meno-literatūros vakaras. Savo poezijos ir beletristikos kūrinius skaitė Salomėja Neris, A. Vaičiulaitis ir P. Kapsainis; be to, buvo skaitytas vieno marijampoliečio beletr. dalykėlis. Po programos ir koncertinės dalies draugiškai pasilinksmino.

Kitą dieną posėdis pradedamas Prof. J. Ereto paskaita „Meno reikšmė gyvenime“. Išaiškinęs meno prasmę ir jo santykius su žmogumi, gerb. prelegentas nurodo skurdų mūsų estetinės kultūros būvį ir duoda keletą praktiškų pamokymų estetiniam skoniui pakelti. Muzika, ypač daina, turėtų labiausiai iškelti Lietuvos vardą ir gaivinti tautinę jos sielą.

Apie kapsų at-kų idėjinį susidraugavimą kalbėjo buv. „Ateities“ red. A. Januševičius. Šiam dalykui pravesti priimtos tam tikros rezoliucijos. Nutarta įsteigti Mariampolėj Kapsų muziejus, kuriam pradžia jau duota. Kitu suvažiavimu rūpintis pavesta Kapsų Susiartinimo Kom-tui; jį sudarys Vilkav. at-kų kuopa, susitarusi su studentais kapsais.

Suvažiavimas sveikino Vilkaviškio vyskupą, vyriausius at-kų vadus ir p. A. Juršką Vokietijoje.

Posėdžiavimas baigtas pirm. S. Treigio kalba, at-kų ir tautos himnais, dideliu entuziazmu.

Pagaliau visiems suvažiavimo dalyviams surengta kukli susidraugavimo vakarienė, kurios metu kalbėjo vysk. M. Reinys, prof. J. Eretas, stud. Viliamas, kan. A. Steponaitis ir kt. Ilgi aplodismentai, linksmos dainos ir galingos ovacijos gyvai pamargino bendramanių nuotaiką, o kilni darbininkiška dvasia pasiryžo ištvermingai dirbti Katalikų Bažnyčios garbei ir tėvynės gerovei pakelti. *Jz. Senkus.*

Žemaičių At-kų konferencija Švėkšnoje liepos 25—26 d. Konferencija prasidėjo iškilmingomis pamaldomis bažnyčioje, kur šv. Mišias celebravo Popiežiaus delegatas Mg. Faidutti. Prof. Česnys pasakė pamokslą.

Po pamaldų įvyko gimnazijos rūmų ir „Laisvės“ paminklo pašventimas, dalyvaujant visiems svečiams ir atstovams.

16,30 val. įvyko konferencijos atidarymas. Atidarė kun. kapel. Stasiulis, tardamas labai gražų žodį. Į prezidiumą išrinkti: Antanas Petraitis, Regina Ūselytė, Juozas Pocius.

Sugiedota At-kų himnas. Po himno sekė sveikinimai. Telegramomis sveikino Jo Eksc. Telšių vyskupas ir At-kų sendraugių Centro Valdyba. Žodžiu — Mg. Faidutti, prof. Česnys, stud. K. Kleiva — At-kų Centro Valdybos vardu, kun. Juodaitis — Telšių At-kų sendraugių vardu, stud. Ivinskis — Žem. stud. S. Daukanto vardu, Gabaliauskas — L. K. J. S. „Pavasario“ vardu, kun. Stasiulis — Švėkšnos „Pavasario“ rajono ir kuopos vardu, kun. Jaunius — Šiaulių rajono „Pavasaris“ vardu, kun. Būdvytis — Vėžaičių „Pavasario“ kuopos vardu, B. Dundulis — Telšių Prieš-alkoholinio Biuro vardu, prel. Maciejauskas ir kiti.

Po sveikinimų ėjo kuopų pranešimai apie veikimą ir nuveiktus darbus. Šilalės, Kražių, Plungės, Skuodo, Palangos, Kretingos ir Viekšnių kuopų atstovai nepajėgė dalyvauti.

Vakare įvyko koncertas naujuose gimnazijos rūmuose. Rūmai buvo apšviesti elektros šviesa.

Antrą, liepos 26 dieną, Žem. At-kų C. V. Reikalų Vedėja p-lė Kenstanavičiutė darė pranešimą apie C. V. sudarymą.

Revizijos komisija pranešė apie savo ir C. V. veikimo padėjimą. Žem. At-kų Centro Valdybą sudaryti pavesta Telšių At-kų rajonui, nes ten esama daugiausia jėgų, o revizijos komisiją—S. Daukanto Draugijos studentams.

Paskaitas skaitė prof. Dr. Česnys, Dr. K. Pakštas, prof. Žilevičius ir kun. Stasiulis.

Liepos 26 d. po pietų buvo įdomi programos dalis „Stebuklingas Žmogus", kur kai kurie iš atsilankiusių parodė gabumų „baltosios magijos" srity. Konferencijos gale išreikštą padėkos p. Kenstanavičiutei ir Sipavičiui už surengtą konferenciją.

Visi linksmi ir patenkinti išsiskirstė namo.

Juozas Pocius.

Jubiliejinė dzūkų konferencija Lazdijuose. Penktoji Dzūkų at-kų konferencija šiemet buvo Lazdijuose birželio 22 ir 23 dienomis. Atidaręs posėdį stud. J. Jakučionis į garbės prezidiumą pakvietė Eksc. vyskupą Reinį, kan. Dogelį, kun. Krupavičių, kun. Albavičių ir dr. J. Starkų; suvažiavimui vesti — stud. P. Tamulionis, p. Bradauskaitė ir Griškelis.

Susirinkusius pasveikino: vysk. M. Reinys. kun. M. Krupavičius, kun. Albavičius — amerikietis, kan. P. Dogelis, Vl. Viliamas, stud. K. Berulis, dr. Gronis žodžiu, ir raštu—Dr. P. Karvelis, kun. P. Bielskus, Dr. jur. Pr. V. Raulinaitis, „Pavasario" Centras, kan. prof. Pr. Kuraitis ir kt.

Toliau kan. P. Dogelis laiko paskaitą apie pirmuosius ateitininkijos gyvenimo laikus, kurioje nupasakoja daug įdomių atsiminimų. At-kai turi savo istoriją, rodančią didelius organizacijos darbus visose gyvenimo srityse. — Kita paskaita buvo kun. M. Krupavičiaus tema: „Dzūkų kraštas ir mūsų visuomeniniai uždaviniai". Paskaitoj prelegentams dzūkams nurodė tuos kelius, kuriais eidami at-kai gali daug laimėti Dievui ir tėvynei.

Vl. 23 buvo gedulo pamaldos už a. a. poeto M. Gustaičio ir mirusių dzūkų vėles. Kapinėse ant jų kapų uždėti vainikai ir pasakyta pora kalbų.

Po pietų kolektyvinė paskaita „Tolimesni dzūkų at-kų darbai". Išrenkama tokia nauja susidraugavimo vadovybė: J. Jakučionis, V. Drūtys, O. Bradauskaitė, A. Auštrevičius ir Rudzikas.

Priimtų rezoliucijų tarpe žymesnės: 1) prisidėti prie Dr. M. Gustaičio paminklo statymo, 2) padėti okupuotiems Seinų krašto broliams ir 3) rūpintis dzūkų abiturientų materialiniu būviu. Dzūkų at-kų garbės nariais pakelti — poetas L. Gira, kun. Ig. Albavičius ir M. Krupavičius.

Baigiant sugiedoti at-kų ir tautos himnai.

Kas girdėti Rygoje? Rygos ateitininkų kuopa rugsėjo m. 8 d. padarė šių mokslo metų pirmą visuotinį susirinkimą. Išrinkta naujon valdybon pirm. F. Velavičiutė, vicepirm. ir koresp. O.

Valentinavičaitė, sekret. J. Čekauskas, kasin. J. Ševėlinskas, knygir archiv. J. Gaižauskas. Visi nariai pasižadėjo užsisakyti „Ateitį". Kuopoje šiuo laiku 42 nar. Mergaitėms vadovauja O. Jankauskaitė, o bernaičiams L. Garška. Šiemet pastebima didesnis veiklumas ir noras dirbti. Kuopos valdyba atsiuntė Centrui gražų raštą, kurio kelios eilutės čia paduodama: „Jau ketvirti metai, kaip plaukia svetimoj padangėj galingi himno žodžiai: „Dirbkim krutėkim dėl Lietuvos". Dažnai apsiniaukia dangus, suaidi perkūno griausmai, bet jaunatvės dvasia ir tėvynės meilė nugali visus sunkumus. Bendri Ateitininkijos uždaviniai mus jungia į vieną bendrą šeimą. Kiekvienas Jūsų džiaugsmas, kiekvienas nuliūdimas kartu yra ir mūsų širdies skausmu ar laime. Mes pasiryžę visumet būti su Jumis. Todėl, tegul ir šie metai sustiprina mūsų laimėjimo viltis ir užžiebia jaunas širdis idealų liepsnomis. Tikimės, kad nauji metai bus džiaugsmo ir tikrų darbo vaisių metai".

Mūsų gyvenimas

Moksl. Centro Valdyba rugsėjo 21 dieną turėjo pirmą po atostogų posėdį. Susipažinta su dabartiniu būviu provincijoj, nutarta išdirbti platūs veikimo planai ir su jaunu entuziazmu imtis naudingo darbo. Iškilmingas pareigų perdavimas įvyko 23-IX. Rytą bazilikoj kun. Dr. Venckus laikė atskirai pamaldas, kurių metu abiejų Valdybų nariai priėmė Šv. Komuniją. Toliau at-kų valgykloj agapė, at-kų garbės pirmininkui prof. Pr. Dovydaičiui, dvasios vadui Pr. Kuraičiui ir gener. sekretoriui dalyvaujant.

Naujos Valdybos sąstatas taip atrodo: Vl. Viliamas — pirmininkas, J. Laučka — sekretorius, P. Karuža—iždininkas, Ad. Domaševičius — vyrų r. vedėjas, Ap. Sereikytė—mergaičių ved., L. Tamošauskas—abstinentų, K. Kleiva—visuomeninkų, Iz. Matusevičaitė — meno ir mokslo, J. Bielevrčius — eucharistininkų, B. Bučinskas — sporto ir A. Mačiulynas — jaun. at-kų vadas.

Generaliniu Federacijos Sekretorium, K. Šapalui išvykus eiti mokytojo pareigas, dabar yra stud. Ig. Skrupskelis, buvęs L. U. Stud. At kų Sg. sekretorius.

Buv. sporto r. ved. V. Ražaitis išvažiuoja į Liège, Belgijoj, studijuoti elektrotechnikos mokslų. Sėkmingo darbo.

Nauji mūsų daktarai. Astronomas Ant. Jušk a, Vilkaviškio „Žiburio" gimn. direktorius, „Ateities" bendradarbis, at-kas sendraugis, šiemet Goetingene išlaikė doktorato egzaminus iš gamtos-matematikos mokslų. Jonas Paukštelis Vienoje baigė valstybinius mokslus taip pat daktaro laipsniu.

Naujo darbo sritys. J. Grinius, buvęs „Ateities“ redakt., studijuoja Prancūzijoj ir rašo disertaciją daktaro laipsniui apie Milosziaus kūrybą. Juozas Keliuotis Paryžiuj užsikasęs rašo disertaciją daktaro laipsniui apie spaudos psichologiją. S. Bočinskaitė-Neris rengia naują eilėraščių rinkinį. Dabar ji Seinų „Žiburio“ gimn. mokytoja. J. Grušas, At-kų men. šatrijiečių pirmininkas, baigia leisti novelių rinkinį *„Pania Bertulienė“* ir rengia feljetonų rinkinį. V. Ramanauskas Romanas, „Ateities“ bendradarbis, rugsėjo mėn. išlaikė baigiamuosius egzaminus iš lietuvių literatūros Teol.-Filosofijos fakultete. Turi parašęs naują novelę „Streikas“.

„Ateities“ bendradarbė Alina Petrauskaitė baigė Teol. Filosofijos fak. ir dirba mokytojos darbą Kauno „Aušros“ gimn. K. Šapalas, buvęs generalinis sekretorius, išvyko mokyti į Kražių gimnaziją. Šatrijietis A. Kirtiklis išleido dramatizuotą poemą „Gegužės vakaras“.

Sukūrė šeimos židinius draugės-ai ateitininkės-ai: 1) Barisas Juozas ir Sofija Stalionytė; 2) Goberis Juozas ir Antanina Adomaitytė; 3) Grina Kazys ir Teklė Lipčiūtė; 4) Dr. Juodeika Vladas ir Gražina Pautienytė; 5) Pabedinskas Kazys ir Bronė Kučinskaitė, 6) Palekas Bronius ir Marytė Natkevičaitė; 7) Strazdas Jurgis ir Monika Starkiūtė; 8) Dr. J. Urmanas ir Genė Džiugytė. — Linkime laimės ir džiaugsmo naujam gyvenimo kely.

Praėjusiais mokslo baigė metais aukštesnes mokyklas per 300 ateitininkų. Iš jų apie 150 įstojo į Lietuvos Universitetą. Visi ateitininkai buvo tiksliai informuojami apie studijas, pragyvenimo šaltinius ir studentų ateitininkų organizacinį veikimą.

Ateitininkų frontas stiprėja. 1927/28 mokslo metais baigė Lietuvos Universitetą 40 ateitininkų.

Ateitininkai nugali. Š. m. rugsėjo mėn. 8 ir 9 d. įvykusiose Lietuvos lengvosios atletikos pirmenybėse L. G. S. F. vyrai nugalėjo ligšiolinį ilgametį Lietuvos čempioną — vokiškąjį Klaipėdos krašto Spielvereinigung'ą (taškų santykis — 56:91). Neminint daugelio antrųjų ir trečiųjų, L. G. S. F-o sportininkams (visi at-kai) teko šios pirmos vietos: 100 m. — Inčura (Šiauliai), šokimas su kartim — Šačkus (Mariampolė) — 3 m. 20 cm. (naujas Lietuvos rekordas). Ietis — Ražaitis (Achilas), trišokis — Ražaitis, penkiakovė — Ražaitis — 2687,72 taškai (naujas Lietuvos rekordas).

Ir pasaulinėj olimpiadoj mūsų sportininkams-ateitininkams Akelaičiui ir Ražaičiui — teko lengvojoj atletikoj Lietuvai atstovauti.

Sporto reikalų vedėjas kreipiasi į visų kuopų sportininkus prašydamas ligi š. m. spalių mėn. 10 d. užregistruoti savo klubą ar sekciją At-kų C. V. sporto reikalų vedėjui tokiu adr.: *Kaunas*,

Laisvės Al. 3, B. Bučinskas. Neužsiregistravusiems jokie raštai nebus siunčiami.

Ateitininkų rūmai baigiami. Dar šį rudenį manoma galutinai baigti trys pirmieji aukštai. Bus įruošta puiki salė ir kitos patalpos. Rūmuose jau pradeda apsigyventi ateitininkai. Apatiniame aukšte jau kuriasi krautuvės. Valgykla nuolat populariėja ir sulaukia didesnį lankytojų skaičių. Dabar valgykloje išduodama daugiau kaip 200 pietų.

Sekcijos.

Visuomenininkų veikimo pradžia. Prieš akis stovintieji mokslo metai visuomenininkams yra svarbūs. Savo uždavinius, matyti, labai gerai suprato visuomenininkų reikalų vedėjas Centro Valdyboj Kazys Kleiva ir sekcijos kuopose. Reikalų vedėjas jau planuoja naujas darbo sritis, kurios dar nebuvo judintos, o esamąjį veikimą, žiūrint gyvenimo reikalavimų, remia į naujus pagrindus. Daugely sekcijų uolieji visuomenininkai susirūpinę sekcijų ir kuopų veikimo reikalais. Darbas visiškai sėkmingas. Visuomenininkai kitokie ir negali būti.

Iš abstinentų veikimo. Pereitais mokslo metais gauti 54 raštai, išsiųsti 53 ir 3 aplinkraščiai. Su 10 naujai įsteigtų ir 5 likviduotomis dabar kuopose yra 45 abstinentų sekcijos.

Eucharistininkų reik. vedėjas J. Bielevičius rengia didelę veikimo programą. Manoma sueucharistinti visas at-kų kuopas. Telšių eucharistininkų skyriui, atsiuntusiam 2500 pašto ženklelių misijų reikalams, dėkui, laukiame ir iš kitų.

Kuopų veikimas.

Linkuva „po vasaros kaitrų ir lietų“ išrinko naujus vadus: pirm. Ignas Balta, vicepirm. A. Simonaitis, sekr. K. Grigaliūnas, kas. J. Butėnas, arch. Gasp. Stulgis, narys M. Mišeikaitė. „Atžalos“ redaktorium—Juozas Pažemeckas. Jau griebiamasi didžiausiu uolumu ir pasiryžimu visose organizacinio darbo srityse.

Ramygalos jaunesnieji išsirinko pirmininku Vincą Bagdoną ir sekr. B. Balčikonį.

Utena irgi subruzdo. Nauji vadai: pirm. Vaclovas Tumasonis, vice-pirm. A. Repšys, sekr. N. Daukša, archiv. Z. Dumbravaitė ir kasin. A. Šukys. „Ateities“ platintojai: G. Čepulytė ir O. Matulytė.

Jurbarkas. Rugsėjo m. 13 d. susirinkime išrinkta nauja Ikuopos valdyba: pirm. Jonas Kuzmickas, v.-pirm. P. Kairaitytė, sekr. St. Spurgaitė, II sekr. J. Žemaitaitis, kasin. A. Naujokaitė, knyg. ir spaudos platintoju. Br. Tolišius.

Kauno Simano Daukanto mokytojų seminarijos kuopa pirmame po atostogų susirinkime (rugsėjo m. 16 d.) išrinko naują valdybą: pirm. J. Šiciūnas, vicepirm. K. Vainauskas, sekr. J. Šapalas, kasin. A. Šerkšnas ir spaudos platintoju S. Miglinas. Revizijos komisijon — Miliukas, Povilaitis ir Tamošiūnas.

Rietavo kuopos valdybą šiems mokslo metams sudaro: pirm. L. Šarkauskas, v.-pirm. V. Razulytė, sekr. J. Butkevičiutė, kasin. A. Bertauskas, knyg. B. Gerasimavičius ir koresp. J. Dudaitė.

Kybartų kuopos pirmas po atostogų susirinkimas įvyko rugsėjo m. 11 d., išrinkta nauja valdyba: pirm. V. Šimkus, v.-pirm. K. Bartininkaitė, sekret. V. Prapuolenis, kasin. B. Stočkus ir knygin. E. Liaubicaitė. Rugsėjo m. 19 d. kuopa atsisveikino su savo garbės nariu kun. P. Karalium, kurs išvyko į Ameriką rinkti aukų at-kų namams baigti įrengti. Tenka palinkėti gerb. kun. P. Karaliui geriausio pasisekimo taip svarbiame žygy.

Prienai rugsėjo m. 16 d. valdybon išrinko pirm. J. Mikailą, v.-pirm. A. Kizevičiutę, sekret. A. Garkauską, kasin. J. Mačytę ir knyg. B. Ligeiką. „Ateities" platinimo komisijon — A. Senavaitis ir A. Kemežytė. Kuopa pradeda jau galvoti apie savo 10 metų sukaktuves ir Vytauto Didžiojo jubiliejų. Kuopai padeda dirbti kun. J. Luckus.

Prienų „Žiburio" gimnaziją šiais metais baigė 23 asmens, iš jų 16 ateitininkų.

Marijampolės Marijonų gimnazijos kuopos valdybon išrinkta pirm. J. Bukšaitis, v.-pirm. J. Labanauskas (jis bus vyr. kuopelės pirm. ir „Ateities" platint.), sekretorium jaunesniųjų pirm. V. Bazilevičius. Į kontrolę: Pr. Povilaitis, J. Varanavičius ir St. Pleškūnas.

Rietavo kuopos susirinkiman (rugsėjo m. 8 d.) atsilankė keletas inteligentų. Susirinkimas praėjo gyvai ir geroj nuotaikoj; paįvairinta narių Šarkausko, Butkevičiutės, Dudaitės ir Bertausko rašinėliais.

Šėtos kuopos valdybą sudaro: pirm. Algirdas Budreckas, v.-pirm. S. Taujenskaitė, sekret. J. Markevičiutė, kasin. L. Budreckas ir knyg. A. Gintautas.

Stud. L. Tamošauskas C. V. abstinentų reikalų vedėjas aplankė š. m. rugsėjo m. 5 d. **Šeduvos** at-kų kuopą, o rugsėjo m. 17 d. **Šiluvos**. Sušaukta abiejų kuopų visuotiniai susirinkimai, kuriuose laikyta paskaitos. Kuopos veikia gerai, dvasia taip pat gera.

Panevėžio rajono šiems mokslo metams išrinkta pirmininku Povilas Šilas ir sekretorium Elzė Jasevičiutė. Rugsėjo m. 9 d. susirinkime paminėta a. a. abiturientas Antanas Klimaitis, o 10 d. 6 val. ryto surengta gedulingos pamaldos. Susirinkime dalyvavo

abiturientai Adolfas Domaševičius (C. V. vyrų reikalų vedėjas) ir Kazys Bukauskas.

Marijampolėj judėjimas didelis. Š. m. rugsėjo mėn. 6 dieną C. V-bos Pirm. Vl. Viliamas lankėsi Marijampolėj. Dalyvavo Rygiškių Jono Gimnazijos ateitininkų kuopos susirinkime ir visų Marijampolės ateitininkų vadų pasitarime. Pirmininkas gavo įsitikinti, kad marijampoliečiai turi daug energingų vadų ir kad bendrai veikimas jau pradeda eiti visu smarkumu. Jokios užtvaros jų nesulaikys.

Šiemetinės moksleivių konferencijos metu kai kurie dalyviai buvo linkę manyti, kad Marijampolės ateitininkai per daug reiškė iniciatyvos dėl naujos vadovybės sudarymo. Centro Valdyba turėjo progos įsitikinti, kad marijampoliečių ateitininkų iniciatyva vis dėlto buvo reiškiama teigiamu tikslu ir todėl jiems daromi kai kurie priekaištai nesutinka su dalyko būviu.

Vilkaviškiečiai jau sujudo. 1928—IX—16 d. padarė vyr. at-kų visuotinį susirinkimą, kuriame buvo kun. J. Juraičio paskaita — „Tolimesnieji mūsų veikimo keliai". Išrinkta nauja valdyba: Vl. Literskis — pirm., J. Šulinskas — vice-pirm., V. Koziča — sekret., P. Kuraitytė — ižd., E. Sabaitytė — archyvarius. Revizijos komisijoj M. Jurkynas — pirm., L. Dapkūnaitė ir B. Grakauskas nariais. „Židinio" ir „Ateities" platintojas Bacevičius.

Panevėžio valdžios gimnaziją visais penketukais baigė du asmens ir abu ateitininkai — Kazys Bukauskas ir Adolfas Domaševičius.

Panevėžys. Š. m. rugs. 15 d. įvyko II-os kuopos susirinkimas. Susirinkimas išsirinko į valdybą šiuos asmenis: pirmininku St. Gailiužis, vic.-pirm. E. Žemaitytė, sekr. A. Braždžionis, ižd. Lukaševičius, kron. Klimaitis ir spaudos platintojas A. Žižiūnas. Kuopa reiškia daug energijos naujam darbe.

Šiauliečiai išleido daug pasidarbavusį at-kams kun. Stonį. Jis padėjo įsteigti at-kų kuopą ir aktingai jos veikime dalyvavo. Paskutiniu laiku suorganizavo at-kus sendraugius. Ir kitose organizacijose buvo pirmas veikėjas. Šiauliečiai at-kai savo nenuilstamam darbininkui ir toliau linkėja sėkmingai dirbti.

Knyga ir menas

Kazys Inčiūra. **Su jaunyste.** Pirmoji eilėraščių ir dainų knyga. Kaunas, 1928 m. Pusl. 128, kaina 3 litai. Viršelis Alg. Jakševičiaus.

Tik susidaręs tinkamą renome ir įsigijęs nemažą simpatiją literatūrinės visuomenės tarpe, K. Inčiūra drąsiai švystelėjo su pirmuoju poezijų rinkiniu. Ta aplinkybė daug reiškia viešo debiuto pasisekimui, o taip pat verčia pirmuosius kūrybos žiedus vertinti ne pradedančio poeto bandymų mastu, bet kaipo visiems žinomo ir neginčijamo talentingumo rašytojo darbą.

„Su jaunyste" — nerimstančio džiaugsmo ir entuziastiško krykštavimo poezija. Nelyginant koks nenuorama žongleris, poetas viešpatauja jaunatvės karalystėj ir nusiteikęs gieda ugningus himnus gyvenimo pavasariui. Sūkuringas jaunatvės šėlsmas ir neribota laisvė liejasi pro taurės kraštus ir liepsnojančiomis dainomis pripildo visą gyvenimą.

Aš Jaunystei duosiu meilę, ir klajoti, ir dainuoti,
o Jaunystė man — žiedų. ir mylėti — švęsti šventę,
Ir todėl aš tau žadu ir klūpoti kančioje
amžius amžinus gyventi — su Jaunyste, su sava! (7psl.

nes — Mūsų dienos — tik mylėti,
mūsų žodžiai — tik daina! (10 p.)

Gal dėl to sklandžiu muzikalumu nudažyta Inčiūros lyrika tinka labiau dainuoti.

Viskas poetui, kaip užburta pasaka: ir vylingas pasaulis ir skaisčios jaunuolio godos. —

Pasakų pasakoj aš atėjau,
pasakų pasakom rūmų statyti,
melstis, mylėti, lankyt dausų sritį,
pasakų pasaka amžius gyventi,
pasakų pasakon grįžti!.. (40 p.)

Brangiausia mylimoji — jaunystė. Mergelės meilė nublukusi ir daugiau platoniško pobūdžio:

Kai aš jaunas tave pamąstau, o brangi,
susiglaudę žiedai atsigauna širdy.
Gaubia mano namus vien kvapi šilima,
kalba šneka žiedai: Mylima, mylima! (27 p.)

Tikrųjų amūro kančių patirti, regis, dar nebuvo laiko, juk —

Dar tiek maža valandų
Tegyventa, temylėta! (22 p.)

Jei kada skausmo skraistė uždengia saulėtą poeto veidą, tai dar stipriau pabrėžia tragiškus kūrėjo sielos išgyvenimus.

Ėjau, ir juodų sutemų kely
tai barė mane plūdo mano nuodėmės,
prikaišiojo tat man dienų kaltųjų dėmę. (49 p.)

Bet ir čia jaunas optimizmas nugali —

Išgerk man kraują, o pašėliškas gyvenime,
dainuos tau aliai vienas mano sąnarys! (38 p.)

Iš per didelio entuziazmo vietomis net per daug naivus ir nerūpestingas. Palygink, Radio dainelė, Melžėja, Visur purienos, purienos ir kt.

Norėtum išcituoti daugumą iš 80-ties eilėraščių. Visi jie gerokai pasūdyti romantiška nuotaika — ilgėtis nepasiekiamų dausų, vaikiškai krykštauti gyvenime ir viską šventai mylėti be galo.

K. Inčiūra tikras artistas. Dramatiška ekspresija ir veiksmas vyrauja ne tik dažnuose dialoguose, bet ir šiaip dinamiškam žodžių žaisme. Išorinis pasaulis bei gamta tetarnauja vidujinei poeto intuicijai ir jausmų apstui išreikšti. Užtat jis ten subtelesnis ir gilesnis, kur daugiau įdeda asmeniškų sielos vibracijų.

Kadangi forma poetui duodasi gana lengvai, nereta sutikti visai plokščių eilėraščių. Per didelis produktingumas neduoda labiau susikoncentruoti, išlyginti stilių ir pašalinti nereikalingą retorikos balastą. Pagaliau, per daug tų gražių aforizmų ir poetinės išminties perlų pribarstyta.

Šiuo išleistu tomeliu Inčiūra užsirekomendavo, kaipo vienas rimčiausių ir daug žadančių mūsų jaunesniųjų poetų. Knyga verta plačiau paskleisti jaunimo tarpe *P. Karuža.*

B. Prūsas. **Našlaičio dalia.** Apysaka. Išvertė *S. Zareckas.* Kaunas, 1928. 140 p. Kaina 3 lit.

Seniau kada ten buvo išversta nedidukė B. Prūso apysakaitė Antanukas, paskui M. Pečkauskaitė išvertė jo didelę apysaką Sargyboj, ir dabar S. Zareckas duoda trečią didesnę šio lenkų rašytojo gražiai išleistą apysaką „Našlaičio dalia“.

B. Prūsas (1847—1912) po H. Sienkevičiaus žymiausias anos gadynės lenkų pasakotojas. B. Prūso kūryba — reakcija prieš Sienkevičiaus vyraujantį patriotizmą. Kaip Quo Vadis autorius mėgo vaizduoti praeitį ir iš ten rodė priemones savo tautai iš nelaimių išeiti, taip B. Prūsas stengėsi, savo dienų gyvenimą analizuodamas, skelbti žmoniškumo idėjas ir duoti lenkų sielos vaizdą, bet ne tik aukštesnio luomo, kaip Sienkevičius, o ir liaudies — visokių skurdžių, nelaimingų ūkininkų, amatininkų...

Prūso veikaluos vyrauja gražus humoras, lengva satyra. Stilius paprastas. Jam daugiau rūpi tiesa, gėris, meilė, teisingumas negu visoki puošnumai.

Našlaičio dalia — vieno vaikučio istorija. Jonukas, kai tėvai miršta, pereina per daugelį rankų. Ten dvarininkas, kurs nori gerai daryti, bet neturi valios, tai vėl ponas Karolis, labai geros širdies žmogus, priglaudęs Jonuką, bet už kelių dienų iš savo

didelės labdarybės jį pamiršęs ir į tolimesnį skurdą atidavęs Štai siuvėjas, kurs žmonos baramas, bėga į smuklę. Siuvėjo žmona, kuri užsimiršta, kiek butelių per dieną išgeria... Po didelių vargų Jonuko įžengimas į geresnį gyvenimą, kuo baigiasi knyga, duoda malonų pasitenkinimą. Visa tai labai gyvai budrios rašytojo akies pastebėta.

Iš *Našlaičio dalios* trykšta autoriaus žmoniškumas, realizmas, gerumas ir religingumas.

Dėl vertimo daug ko nepasakysiu. Vertimo kalba gyva ir žmoniška. Vertėjas naudojosi dviejų žinomų kalbininkų (Dabušio ir Kamantausko) patarimais, todėl man čia ką prikišti būtų lyg drovu, nors kai ką buvau girdėjęs iš mūsų didžiųjų kalbininkų kitaip. Rodos, dabar įprasčiau rašyti *kone* nekaip *kuone* (17 p.), ko *labiausiai* (palyg. visų labiausiai), vietoj *kuo l.* (9 p.), *beigrysta* vietoj *beigrįsta* (55 p.), padaro žmogų *laimingą* vietoj p. ž. *laimingu* (53 p.)... Pastebėjau keletą ir korektūros klaidų, pav., 11 p. atšove, 13 p. Antzelmas...

Knyga išleista gražiai. Kiekvienas turėtų pasistengti perskaityti šią gražią Jonuko nelaimių istoriją. *A. V.*

Tóth, Dr. Tihamér, Budapešto universiteto profesorius, **Charakter des jungen Menschen.** Išleista Herderio Freiburg im Breisgau 1928. VI+164 p. Kaina 3.40 Mark.

Šita neseniai išėjusi prof. Tóth knyga apie charakterį naudinga kiekvienam moksleiviui. Jos kalba lengva ir gyva, todėl šiuo atžvilgiu jaunimui labai tinkama. Bet ji be galo naudinga ir dėl savo minčių. Čia autorius gyvai, dažnai duodamas pavyzdžių iš istorijos ir šiaip gyvenimo, aiškina nedideliuos skyreliuos, kaip stiprų charakterį pasiekti. Jis to moko svyruojančius. Knygoj autorius parodo, kad nėra ko girtis šių dienų vėjavaikiams, kurie sakosi jokio charakterio neturį. Nurodo priemones, kaip pačiam vienam to pasiekti, įspėja nuo priešų, pavojų, žadina jėgų į kovą, moko jaunimą, ką reiškia n o r ė t i, — vadinas, kad prasmė ir jausmas vyrautų, tvarka mintyse būtų, rimtai pagalvotų, o paskui kalbėtų, iš praeities ateičiai mokėtų jėgų paimti ir tuo dabartį tinkamiau sunaudoti.

Totho knyga tiesioginiu būdu daro įtakos žmogui, nes parašyta jaunimo kalba. Ten nereikia ieškoti ko pasimokyti ar suprasti, nes išsyk viską suprantamai pajunti.

Dar reikia pridėti, kad knyga labai gražiai išleista, kas skaitymą daro malonesnį. *A. V.*

Mauricas Meschler, S. J. **Dieviškasis Išganytojas.** Iš vokiečių kalbos vertė kun. *B. Andriuška*, S. J. Kaunas, 1926 m. Kaina 15 lit.

Šis didžiulis (476+VI p.p.) Dieviškojo Išganytojo gyvenimo vaizdas skiriamas mokslus einančiam jaunimui. M. Meschler'is katalikiškų raštų pasauly yra žinomas, kaip garsus rimtų dvasinio

turinio knygų autorius. Jo raštai pasižymi temų aktualumu, turinio gilumu ir stiliaus lankstumu. Tad suprantama, kodėl vokiečių katalikiškos visuomenės, ypač jaunimo jis yra mielai skaitomas.

Jaunimas — jautrus visuomenės, tautos pumpuras: čia jis svajoja — „poetizuoja", siekdamas „aukštų idealų", čia vėl jis kartais suklupęs „gyvenimo tragizmą" gieda. O tačiau, kaip garbinga yra žmogaus gyvenimo jaunystė!.. Šio veikalo autoriaus žodžiais tariant, „jaunimo širdyse glūdi didi dangaus ir žemės lūkesčiai .. Dangus ir žemė veda tarpusavio kovą, kad laimėtų tą visų Dievo pažadų ir įstaigų paveldėtoją... Jaunystės dvasia, neseniai išėjusi iš Dievo rankų, negali savo dieviškosios tėvynės tuojau pamiršti ir tai juo labiau, juo arčiau ji dar tebestovi prie visos tiesos, viso gerumo ir grožio Šaltinio. Iš tenai ji atsineša į šį pasaulį dieviškosios liepsnos savo idealų galybei palaikyti" (5—6 p.). Ir niekur kitur jautri jaunystės širdis neatras ideališko dvasinio pasisotinimo, kaip idealų Ideale — Dievažmogyje, Kurio žodis ir pavyzdys yra tikroji gyvenimo mokykla, auklėjanti kilniuosius gyvenimo idealus, kurie it „dangiški gyvojo vandens šaltiniai... veržiasi iš Dievo kalno ir trykšta į amžinąjį gyvenimą".

Čia smulkiai aprašyti ir tinkamai išaiškinti pagal Evangeliją Kristaus gyvenimo istorijos faktai ir Jo dieviškojo mokslo dėsniai; visa tai išdėta 3-uose skirsniuose: I—Kristus prieš įsikūnydamas, II—Laikinis Jėzaus gyvenimas, III—Garbingasis Jėzaus gyvenimas. Skaitant šį veikalą kažkaip dar skaisčiau nušvinta Kristaus-Mokytojo aureolė: Išganytojas taip, rodos, tolimas „pamokslo kalne", taip artimas pasirodo Judėjos lygumose, Genezareto pakrantėse, o paskutiniosios Vakarienės užstalėje Dievažmogio asmenyje pažįstamas mylimiausias tavo Draugas. Tik eiki ir atsigaivinki Jo dieviškosios širdies meilės ir mokslo gausybe!..

Vertėjo buvo vengiama, kiek tai buvo galima padaryti, nesudarkant minčių aiškumo, viso to, kas tiesiog yra teologijos dalykas ir to, kas tėra tik griežtai maldingo mąstymo medžiaga, taip pat pamokslų dalykai praleisti, o aprašymai paįvairinti istoriškais ir geografiškais bruožais. Skaitymas nenuobodus, aiškiai veikiąs patraukiama idealo jėga.

Kiekvienam moksleiviui labai pravartu šiuo rimtu veikalu arčiau pažinti „Kelią, Tiesą ir Gyvenimą" — tikrąją gaivalingąją žmogaus, ypač jaunystės gyvenimo „Šviesą". Tuo ypač turi susirūpinti katal. moksleivijos knygynėliai.

St. Tautietis.

Katalikų Veikimo Kodeksas. K. V. C. leidinys. Parašė Dr. kun. *Guerry*, išvertė *E. T.* Kaunas 1928. 107 p. Kaina 2 l. 50.

Neseniai išėjo iš spaudos K. V. Centro leidinys „Katalikų Veikimo Kodeksas". Jame trumpai, bet rimtai ir aiškiai, remiantis Popiežių enciklikomis ir kitais raštais, išdėstytos katalikų Bažnyčios mokslo tiesos svarbiausiais viešojo gyvenimo klausimais.

Iš „Kat. Veik. Kodekso“ galima pažinti Bažnyčios pasiuntinybę, Bažnyčios ir valstybės santykius, katalikų veikimą Bažnyčios tarnyboje. Be to, „K. V. Kodeksas“ nurodo asmens, šeimos, civiliškos draugijos ir visuomenės teises bei pareigas.

Antanas Miškinis. **Balta Paukštė.** Viršelis Alg. Jakševičiaus. 64 pusl. Kaina 2 lt.

A. Miškinis šiuo rinkiniu pasirodo, kaip pretendentas į lietuvišką Parnasą. Simbolika, ekspresionistika plus nemaža futūrizmo savotiškomis varsomis nudažo Miškinio kūrybą. Savo stiliumi daug kur„ lyg kelias nuartas, lyg akmenis varto“,—panašiai, kaip Ad. Lasto „suvalkietiškoj“ poezijoj.

Tolimam užmary
dangus ir žemė žemčiūgais išmarginta...
Ten skrend' balta paukštė,
ir vėjo, ir tolio, ir jūros išvarginta...

įveda poetas į nežinomą savo kūrybos labirintą.

Vietomis tikrai galima pasigėrėti —

Man metus saulės laikrodis skaito,
(ir dienas širdin mano sužymi).
O aš jaunas, ir laisvas, ir greitas,
kaip saulėtekių iškilmei gimęs!
(Pasisakymas, 34 psl.)

Arba kad ir tokiais subtelingais posmeliais —

Mano jaunystė — skrendantis sapnas:
Vakar nuo skruostų ašaras braukė,
šiandien atklydus, alėjoj vieši, —
marguos bulvaruos iškilmės laukia.
(Nesulauktajai, 36 psl.)

Gerai vykę: Vakaras, Pančiai, Vidurnaktį, Sudrumstas sapnas, Romansas ir Pasikalbėjimas su motina. Kiti — daugiausia rafinuoto mūsų dienų gyvenimo drastiškais posakiais nudažyti vaizdai.

Autorius giriasi einąs drąsus purvo nuo deimantų atskirti, bet dažnai nebetelpa savyje ir laviruoja ore tarp dangaus ir žemės.

Bet dažnai nebetelpu savyje,
o širdį apraižė miesčioniškais noragais...
(Pailsęs vėjas, 9 psl.)

Toki palyginimai, kaip: siela kaip valkata, sieloj lyg kirvį galanda, vakaras girtas, išvelku negyvą musę ne visi yra lygios vertės ir kai kurie duoda teisės abejoti jų poetiškumu. Jie tinka tiems, kurių siela kaip viešbutis.

Kad Miškinis turi talento žymių, abejoti netenka. „Balta paukštė“ prašoka Tilvyčio nekrikštytą dūšią ir Borutos berniškas gudrybes. Bet visą biznį pagadina noras dirbtiniu būdu pasidaryti per dideliu modernistu. Miškinis rašyti gali, nes jau ir iš šio rinkinio matyti, kad moka stipriai pasisakyti, turi lyrišką nujautimą ir ten, kur nepasiduoda mados įtakoms, matyti jaukiai dvelkiantis naujumas.

P. K.

Atsiųsta paminėti.

1. *Šatrijos Raganos* **Raštai IV t. „Žinijos" b-vės leidinys. 1928. 230 p. Kaina 4.50.**

2. *M. Krupavičius.* **Liaudies tarnyboj.** Visuomenininko biblioteka Nr. 3. Kaunas 1928. 95 p. Kaina 3.—

3. **Katalikų veikimo kodeksas.** Sudėstytas pagal Enciklikas ir kitokius Popiežių Raštus. Parašė teologijos ir Bažnyčios teisių daktaras kun. *Guerry*, išvertė *E. T.* Kat. Veik. Centro leidinys. Kaunas 1928. 107 p.

4. *V. Debort* **Burtų knyga.** Vertė *K. Švitinys.* „Vairo" b-vės leid. Kaunas 1928. 48 p. Kaina 1 lt.

5. *P. Šinkūnas.* **Geografijos vadovėlis.** „Sakalo" b-vės leid. Kaunas 1928. 142 p. Kaina 3.50.

6. *Dr. V. Valčiūnas* **Sveikatos dalykai.** Autoriaus leidinys. Kaunas 1928. 77 p. Kaina 1.50.

7. *A. Diuma* **Grafas Montekristas II, III ir IV tomai.** Vertė *Pr. Morkūnas.* „Vairo" b-vės leid. Kaunas 1928. 225—986 p. Kaina po 3 lt.

8. *A. Klimas* **Esperanto kalbos vadovėlis.** II leidimas. „Vairo" b-vės leid. Kaunas 1928. 72 p. Kaina 1.50.

9. *Kazys Inčiūra* **Su jaunyste.** Pirmoji eilėraščių ir dainų knyga. Kaunas 1928 m. 128 p. Kaina 3 lt.

10. *B. Prūsas* **Našlaičio dalia.** Apysaka. Išvertė *S. Zareckas.* Kaunas 1928. 139 p. Kaina 3 lt.

11. *Dr. Tihamér Tóth* **Charakter des jungen Menschen.** Herder, Freiburg im Breisgau. 1928. VI+163 p. 3.40 M.

12. *L. Bertelli* **Vytukas Šnypštukas.** Skruzdėlių karalius. Vertė *Pr. Mašiotas.* Šv. Kazimiero dr-jos leidinys. Nr. 443. Kaunas 1928. 93 p. Kaina 2.50.

13. *Pr. Daugininkaitis* **Vaduokime Vilnių.** Eilės. Autoriaus leidinys. Alytus 1928. 32 p. Kaina 1 lt.

14. *M. Krupavičius* **Kova už žemę ir ūkininką.** Visuomenininko biblioteka Nr. 4. Kaunas 1928. 103 p. Kaina 4 lt. Tekste daugiau kaip 10 didelių paveikslų.

15. *Dr. A. Maliauskas* **„Paskutinis mokslo žodis".** Kaunas 1928. 31 p. Kaina 1 lt.

16. *J. Švaistas* **Naujan Gyveniman.** Apysakos. „Spaudos Fondo" leidinys. Kaunas 1928. 182 p.

17. *Ig. Končius* **50 fizikos praktikos darbų.** „Spaudos Fondo" leid. Kaunas 1928. 84 p.

18. *A. Herlitas ir H. Rozenmanas* **Anglų kalbos vadovėlis.** „Spaudos Fondo" leid. Kaunas 1928. 96 p. Kaina 3.50.

19. *A. Vilimas* **Mažas prancūzų kalbamokslis.** Heidelbergas. Leidėjas Julius Groos 1928. 264 p. Kaina 1.50 Rentmarkių.

20. *A. Vilimas* **Prancūzų kalbamokslio pratimų pataisymai.** Julius Groos, Heidelbergas 1928. 39 p.

21. *A. Kirtiklis* **Gegužės vakaras.** Marijampolė 1928. 31 p. Kaina 75 ct.

22. **Anti - Saloon League Year-Book 1927,** *E. Cherrington.* 1928. 223 p. Kaina 75 amerik. centai.

23. *J. Gvildys* **Aritmetikos uždavinynas pradžios mokyklai.** I dalis. M. Račkaus leidinys. Kaunas 1928. 111 p.

24. **Trumpas mokslinių orui spėti žymių rinkinys.** Vertė *Ig. Končius.* „Spaudos Fondo" leid. Kaunas 1828. 19 p.

25. *E. T.* **Tautybė ir krikščionybė.** Marijampolė 1928. 8 p. Kaina 15 c.

26. **Mokytojų kalendorius 1928—29 m.** „Spaudos Fondo" leid. Redagavo Ruzgas.

Lietuvos Mokykla Nr. 4, 5, 6—7. **Mūsų Žinynas** XIV tomas, Nr. 42. **Žemės Ūkis** Nr. 2, 3, 4. **Bibliografinės žinios** Nr. 2. **Švietimo darbas** Nr. 7. **Kultūra** Nr. 7—8, 9. **Krikščionis demokratas** Nr. 3. **Pavasaris** Nr. 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16. **Radio Kaunas** Nr. 1. **Revue des Jeunes** Nr. 10, 11, 12, 13, 14. **Soter** Nr. 1. **Kosmos** Nr. 9. **Tiesos kelias** Nr. 9.

Aplinkraštis N 11.

Visiems „Ateities" platintojams kuopose ir kuopų valdyboms.

Nuoširdžiai sveikinu visus savo bendradarbius, naujus mokslo metus pradėjusius, ir linkiu jiems ko geriausio pasisekimo. Būdamas reikalingas administravimo darbą dirbdamas Jūsų paramos, vėl prašau talkininkaujančius ir talkininkausiančius tam darbui prisilaikyti mano nurodymų. Juos aš ir toliau skelbsiu „Ateityje" kaip savo aplinkraščius. Šį kartą prašau atkreipti dėmesį į šiuos dalykus:

1. Pakartodamas savo apl. 7 Nr. p. 2-rą prašau sutvarkyti kuopose spaudos („Ateities" ir „Židinio") platinimo bylas. Tokiose bylose turi būti įsegta Adm-jos aplinkraščių nuorašai, atsiskaitymo lapas ir visas esamas ir būsimas platintojų susirašinėjimas su Adm-ja spaudos platinimo reikalu. Tvarkingai vedamos bylos palengvins susiorientuoti reikalui atsitikus, vienam platintojui pasitraukiant, o kitam jo darbą pasiimant, ir paties darbo eigą sekti. Naujas platintojas (ir kiekvienas platintojas) būtinai turi susipažinti su visais Adm-jos aplinkraščiais iš tos bylos, nes nevisados galima kiekviena smulkmena aiškintis susirašinėjant su Adm-ja, ypačiai dėl ko tvarka jau nustatyta.

2. Nežiūrėdami mano reikalavimo (š. m. apl. N 10 p. p. 5 ir 7 „Ateit." 5—6 Nr.), daugelis platintojų neprisiuntė I-ojo (pavasario) pusmečio atsiskaitymo lapo ir *ligšiol nepranešė, kiek egz. „Ateities" siuntinėti š. m. antrą (rudens) pusmetį. Prašau tai padaryti neatidėliojant.*

3. Antrukart kviečiu kuopas, *kurios dar neatsilygino arba nevisai atsilygino* š. m. I pusmečio prenumeratą (arba skolingos ir iš seniau) ko greičiau atsilyginti. Skolingos yra šios kuopos: Alytaus, Belvederio, Dotnuvos Ž. Ū. Akad. Stud. Dr-vė, Eržvilko, Giedraičių, Jurbarko jaun., Kaišiadorių, Kauno Technikos mokykl., Kybartų, Lazdijų, Mariampolės rajonas, Naumiesčio (Taurag. ap.), Pilviškių, Prienų, Raguvos, Raseinių, Skuodo, Šakių, Šėtos, Šiaulių valst. gimn., Šiluvos, Švėkšnos, Šilalės, Tauragės, Telšių rajonas, Utenos, Užpalių, Ukmergės, Viekšnių, Vilkaviškio, Vilkijos, Zarasų ir k.

4. Visus „Ateities“ platintojus (ar kuopų Valdybas) prašau kaip galima greičiau išrinkti š. m. II-rojo (rudens) pusmečio prenumeratą ir atsiųsti ją Adm-jai.

5. „Ateities“ Adm-joje dar yra nemažai kai kurių knygų, pav.: „Mūsų idėjos“ (1 lt. 50 cnt.), kun. Pr. Jakščio „Žmogaus tikslas“ (1 lt. 50 cnt.), „Bažnytinė valstybė“ (1 lt.), Sal. Neries „Anksti Rytą“ (2 lt. 50 cnt.), „Ateities“ sukaktuvių n-rių 1920 ir 1925 m. kongresams ir 1927 m. Reorganizacinei konferencijai paminėti (po 2 lt. sąsiuv.) ir t. t. Tuos leidinius Adm-ja siūlo labai patogiomis sąlygomis platinti. Išskyrus „Anksti Rytą“, nuo kurios nuleidžiama 30%, visi kiti minėtieji leidiniai galima gauti iš Adm-jos su 50% nuolaida. Taigi, gerokai parsidavę ar išplatinę tų knygų, platintojai turėtų kiek ir pelno. Iš duodamos nuolaidos dalį pelno galėtų skirti ir tiems, kurie jiems padės platinti. Todėl Adm-ja labai prašo kuopų platintojus ir Valdybas padėti tas knygas išplatinti ir tuojau pranešti, po kiek egz. kurios knygos siųsti. Užsakymus reikia daryti atsargiai, kad paskui, tiek pasiunčiant, tiek grąžinant, nesusidarytų nereikalingų išlaidų. Atsiskaityti už knygas reikia tuojau jas išplatinus, naujos partijos reikalaujant.

6. „Ateities“ platintojai kuopose (ar kuopų Valdybos), rašydami apie ką Adm-jai (ar Centro Valdybai), labai prašomi pranešti prie progos, kas iš nemoksleivių skaitė „Ateitį“ ir ją per kuopą atsiimdavo. Taip pat reikia paduoti tų asmenų adresai.

S. Zareckas,
Ateitininkų spaudos administratorius.

1928 IX.23
Kaunas.

Padėka.

Nuoširdžiai dėkojame atjaučiantiems būtinuosius mūsų reikalus dosniems ir geraširdžiams mūsų prieteliams:

1) *Kun. Vyt. Gurevičiui* Garliavoje už paaukotus aptaisytus 1911—1925 m. „Ateities“ komplektus.

2) *Kun. Ant. Vogintui* Gudeliuose už 100 lt. piniginę auką jo 50 m. amžiaus sukaktuvių proga.

3) *Kun. V. T.* už 5 lt. piniginę auką.

4) Jaun. pusk. *Jonui Butauskui* už 5 litų auką.

„Ateities“ Redakcija ir Administracija.

Visiems man padėjusiems...

1926 m. L. K. M. At-kų S-gos konferencija man pavedė redaguoti „Ateitį“. Šitam sunkiam ir atsakingam darbui buvau neprisiruošęs, stigo jėgų. Daugelį kartų man teko suklupti po sunkia „Ateities“ darbo našta. Šiandien, kada man teko su tuo darbu skirtis, džiaugiuosi, galėdamas širdingai padėkoti visiems man savo patarimais ar darbu padėjusiems.

Širdinga mano padėka *prof. Pr. Kuraičiui, prof. St. Šalkauskiui, prof. Al. Dambrauskui, prof. Dovydaičiui, kan. P. Dogeliui* ir *E. Turauskui,* kurie yra mane sunkiose valandose parėmę ir paguodę.

Dėkoju taip pat gener. sekretoriui *K. Šapalui, Pr. Dielininkaičiui, V. Ramanauskui,* buv. „Ateities“ red. *J. Griniui* ir dabartiniam red. *Juoz. Ambrazevičiui,* kurių artima pagalba ir parama visuomet naudojausi.

Malonu čia viešai dėkoti artimiausiems talkininkams, „Ateities“ redakcijos nariams *Sal. Bačinskaitei-Neriui,* kuri 4 metus atsidėjusi dirbo „Ateičiai“, savo paskutinių metų padėjėjui *Ant. Vaičiulaičiui, Ant. Kučinskui, St. Barzdukui, Pr. Meškauskui.* Mūsų darbas būtų buvęs sunkiai įmanomas, jei čia nebūtų savo jėgas aukoję buv. adm. *St. Balsys* ir dabart. at-kų spaudos adm. *Sim. Zareckas,* kurio pastangomis „Ateitis“ gali tik didžiuotis.

Su giliu dėkingumu minių taip pat visus savo bendradarbius, kurie savo plunksna ar savo triūsu „Ateitį“ platinant yra man padėję. Atskirai nepajėgsiu jums visiems padėkoti. Gilus mano dėkingumas visuomet jus lydės. Tikiu, kad „Ateitis“ mus jungs ir toliau. Juk per trejetą darbo metų mums teko drauge išgyventi ir džiaugsmo ir skausmo valandų. Džiaugdavomės, kada visų pastangomis „Ateitis“ pasklisdavo po jauną ir galingą at-kų šeimą, bet tekdavo ir liūdėti... Mūsų šiandien tebūna vienas pasiryžimas — visos mūsų jaunos jėgos „Ateičiai“.

Skirdamasis su visais „Ateities“ darbininkais ir skaitytojais prašyčiau visus man atleisti, jei kartais savo pareigose suklupdavau, netesėdavau.

Ant. Januševičius,
buv. „Ateities“ redaktorius.

1928 m. rugsėjo m. 25 d.
Vilkaviškis.

Redaktorius Juozas Ambrazevičius.

„Raidės“ spaustuvė Kaune, Kęstučio g-vė 44. Telef 758

Karo cenzūros leista.

Visus domina gamtos mokslai ir jų sparti pažanga.
Aktualiausiais gamtamokslio klausimais tik ir rašo

„Kosmos"

vienintelis lietuvių kalba iliustruotas mėnraštis, kuriame bendradarbiauja žymiausi Lietuvos mokslininkai gamtininkai. **„KOSMOS" visus pralenkė.** Prenumeratos kaina metams tik 25 lit., pusmečiui 14; moksleiviams, studentams ir kariams vos 20 lit., pusmečiui 10 lt.

:—: Adresas: Kaunas, Rotušės Aikštė Nr. 6. — „KOSMOS" Administracijai. :—:

Ar žinai,
ar girdėjai,
kad

„RYTAS"

moksleiviams kaštuoja tik 2 lit. 50 centų mėnesiui. Atostogų metu adresai pakeičiami ir laikraštis siunčiamas į ten, kur prenumeratorius išvyksta.

Paskubėkite pasinaudoti šia reta proga.

„Ryto" adresas:
Kaunas, Mickevičiaus g-vė 28.

Knygų naujienos

1) K. Monroe,
Baltieji Meksikos užkariautojai
Istorinis dviejų dalių romanas.
Vertė *V. Urnevičius*. Kalbos žiūrėjo *St. Dabušis*.
241 p. 4.—

2) A. Buivydaitis,
Prancūzų kalbos vadovėlis
Lengvu būdu išmokti prancūziškai kalbėti. Tarimas fonetiškai nurodytas 2.—

3) K. Stiklius,
Pirmasis Degtindaris
6 v. komedija 1.—

4) Vikt. Debori,
Burtų knyga
juodojo mokslo paslaptys 1.—

5) A. Diuma,
Grapas Montekristas
Nuotykių romanas. Jau parduodami 4 tomai po 3 lt.
Greit išeis V tomas.
Visų šių knygų reikalaukite visuose knygynuose arba pas leidėją

„Vairo" B-vės knygynas
Kaunas, Laisvės al. 48. Tel. 984.

1929 met.

KARAS!

Taika ir ramybė tik geros valios žmonėms! Tokiais gali būti tik skaitydami 1929 metais

1929 met.

„PAVASARĮ“

„PAVASARIS“ katalikiškosios jaunuomenės vieninteliis laikraštis. Jo tikslas — vesti mūsų tautą į pilną tautinį ir kultūrinį atgimimą.

„PAVASARY“ dvelkia galinga jaunatvės dvasia. Iš jo trykšta naujos aušros neišsemiamos energijos spinduliai.

1929 m. nebus jaunuolio-ės, kurie neskaitytų

„PAVASARIO“

„PAVASARIS“ eina kas antrą savaitę 32 puslapių didumo su daug paveikslų ir fotografijų.

ADRESAS: Kaunas, p. d. 88.

Susipažinimui siunčiamas vienas egz. nemokamai.

Mažiau kalbos klaidų darysi kalbėdamas ar rašydamas, jeigu susipažinsi su *Vikt. Kamantausko* „Trumpu kalbos netaisyklingumų ir barbarizmų žodynėliu“. Kaina 2 litai. Galima gauti visuose knygynuose.

„Židinio“ Administracijoj galima gauti:

Prof. St. Šalkauskio. **Bendrosios mokslinio darbo metodikos pradai. Kaina 7 lt.**

Prof. St. Šalkauskio. **Tautybė, patriotizmas ir lietuvių tautos pašaukimas. Kaina 1 lt.**

Romuva. Tautinės kultūros ir pilnutinio gyvenimo laikraštis. Red. *prof. St. Šalkauskis*. 1 Nr. kaina 3 lt.; 2 Nr. — 4 lt..

Židinio kompl. 1925 m. (be 1 Nr.) 15 lt.

„ „ 1926 m. (visi Nr.Nr.) 30 lt.

„ „ 1927 m. (visi Nr.Nr.) 30 lt.